

CUVIOSUL GHELASIE ISIHASTUL

Florin Caragiu

CUVIOSUL GHELASIE ISIHASTUL

**Editura Platytera
Colecția Isihasm**

Redactor: Valentin Vioreanu
Tehnoredactare: Cătălin Gherghina

© Sfânta Mănăstire Frăsinei și Editura Platytera

Cuvânt introductiv

Avva Ghelasie Gheorghe Popescu a fost încă de la începutul vieții monahale (1967-1970) ucenicul unuia dintre Părinții îmbunătățiți purtători ai tradiției de duhovnicie carpatină, Cuviosul Arsenie Praja-Pustnicul din Cheile Rîmeșului. Apoi și-a desăvârșit formarea monahală, viețuind în pace treizeci și trei de ani (1970-2003), până la mutarea sa binecuvântată la Domnul, în lavra Frăsineiului, micul Athos românesc ctitorit de Sfântul Calinic.

Părintele Ghelasie a fost cunoscut din timpul vieții ca un mare ascet și mistic și ca un Părinte duhovnicesc iscusit „al cazurilor problemă”, cu o puternică „rugăciune pentru vrăjmași”, cunoscător cu duhul și dezlegător cu cuvântul și rugăciunea a grelelor blocaje, împiedicări și frământări ale celor ce-l căutau, mai ales ale tinerilor și intelectualilor și ale tuturor celor însetați de tămăduirea și trăirea mistică duhovnicească.

Dovedind un spirit de pătrundere duhovnicească ieșit din comun, Cuviosul a reușit să acopere cu înțelegerea atât zona filosofiei grecești, cât și a celei orientale, pentru a le evidenția specificul și limitările în raport cu Chipul ortodox, iar aceasta pe chiar terenul limbajului actual. Mergând la fundamentele gândirii și înzestrat cu o mare comunicabilitate și un discernământ duhovnicesc pe măsură, Părintele Ghelasie a

putut intra într-un dialog deosebit de fluent și fertil cu diverse ramuri de mare interes în actualitate, situate la confluența religiei cu știința, filosofia și arta.

Astfel, Sfinția sa a dezbătut în lumina logicii iconice, puse în lumină de dânsul ca o coordonată esențială a specificului creștin, teme privind cosmologia, antropologia, biologia, evoluționismul, genetica, psihanaliza-psihologia, medicina naturală, arta, ș.a., reușind în urma acestor tratări comparative să ofere o abordare a lor în cel mai autentic spirit creștin-ortodox, fără amestecurile și confuziile ce abundă în urma falselor asemănări și identificărilor forțate.

În scrierile Cuviosului, ascetica și mistica creștină sunt reliefate în accentul iconic-liturgic al spiritualității ortodoxe, accent cu o deosebită pondere în spiritualitatea carpatină. Nevoia unei abordări care să includă în orizontul ei prin vastitatea cunoașterii și acrvia duhovnicească spiritualitatea orientală și cea apuseană era acută în zbuciumatul context actual, spre dezamorsarea conflictelor dure și reacțiilor superficiale.

Mistica iconică intră în specificul inconfundabil al credinței ortodoxe, considerate consecvent, până în ultimele ei consecințe. Se poate spune că este chiar mistica Eshatonului, mistica ce poartă în germene prin gestul iconic de închinare starea vederii față către față a Împărăției lui Dumnezeu. Mistica iconică nu lucrează cu imaginații și închipuiri, ci presupune simplu așezarea duhovnicească în gest de închinare, oprirea risipirii minții și orientarea ei prin acest gest care odihnește rugăciunea și sprijină trezvia.

Închinarea nu-l aproximează pe Dumnezeu și Chipul Său, nu-L închipuie și nu-L preface după propria gândire sau

simțire, ci se deschide tainei lucrării Lui, poate fi în virtutea faptului că omul este o Persoană, creat după Chipul lui Dumnezeu, și deci cu capacitatea de a se orienta ființial spre El, de a răspunde iubirii Lui și intra în relație personală cu El. Este o concretizare a iubirii filiale, a dăruirii din toată ființa, prin credință, în chipul primei porunci dumnezeiești.

Metoda tradițională a sfintei rugăciuni și atențiunii este privită în această deschidere - concretizare a misticii iconice ca stare orientată spre însăși pecetea iconică a Chipului lui Dumnezeu, prin care omul își cunoaște propria identitate și totodată se deschide tot mai mult lucrării Harului, înaintează în cunoașterea lui Dumnezeu, în Viața veșnică. De aceea, cum spun și cei vechi, cunoașterea lui Dumnezeu este în strânsă legătură cu cunoașterea de sine, că omul este o icoană vie a Chipului Dumnezeiesc, după Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți.

Metoda sau drumul desăvârșirii creștine trebuie să conțină *la fiecare nivel*, chiar dacă în măsuri diferite, această *orientare ființială* a omului spre Chipul dumnezeiesc, pecetluit în toate tainele Bisericii, din care ne strălucește harul curățirii, luminării și înnoirii, prefacerii duhovnicești. Iconizarea vieții în lumina Chipului Dumnezeiesc este aluatul ce dospește frământătura lumii, chipul tainei prin care viața se descoperă în adevărata ei strălucire.

Perspectiva foarte largă și intervalul foarte scurt de timp în care Avva Ghelasie a publicat un mare număr de lucrări spre reliefaarea acestei viziuni duhovnicești - întrupate într-o viață marcată de smerenie, nevoiță și iubire jertfelnică față de semenii aflați în boli, suferințe și teribile rătăcirii sufletești - dau sentimentul unei urgențe a transmiterii unui mesaj duhovnicesc de viață și de moarte pentru omul contemporan,

asaltat de febra nihilismului, mai mult decât aspectul unei opere îndelung șlefuite și scrise după consacratele norme academice. Pentru aceasta, autorul a fost de unii neînțeles și considerat, după grăbite aprecieri, controversat. Se uită iarăși că marii trăitori au forțat pe alocuri limbajul spre exprimarea tainei negrăite, că ei nu sunt simple spirite academice, ci născători și semănători ai seminței duhovnicești a Cuvântului.

Limbajul mistic își compensează aparenta imprecizie prin multele reveniri și așterneri succesive de luminări și tocmai pentru aceea necesită o citire fără prejudecăți, o parcurgere cu atenție și răbdare, pentru a fi înțeles în specificul și rostul său inefabil. Adormirea Cuviosului este în sine o mărturie a faptului că teologia și viața erau la Părintele Ghelasie una și nedespărțite. Părintele a trecut la Domnul în vremea rugăciunii, în gest de închinare, în taină, cu icoana așezată pe piept și mintea trează, asemeni Pustnicilor Iconari descriși în lucrările sale.

Având foarte serioase temeuri, unele expuse chiar în acest volum omagial, să considerăm extrem de importantă și relevantă contribuția Părintelui Ghelasie la tezaurul universal al spiritualității creștin-ortodoxe, ne-am luat sarcina la rândul nostru de a dezgropa *comoara ascunsă în țarină* și a pune în adevărata lumină sfințenia vieții și temeinicia învățaturii ortodoxe a Cuviosului, spre slava Preasfintei Treimi, Dumnezeu cel Preaslăvit și Izvorul tuturor darurilor duhovnicești. Sarcina fiind mult peste puterile unui om neduhovnicesc ca autorul rândurilor de față, mă încred binecuvântării și rugăciunilor Părinților Duhovnicești, prin care Cuvântul lui Dumnezeu lucrează și în zilele noastre cele cu neputință la om.

**Aduceri-aminte la adormirea
Preacuviosului Părinte Ghelasie Isihastul
de la Sfânta Mănăstire Frăsinei**

Aceste mici însemnări de față redau în chip smerit doar o mică parte din bogăția duhovnicească a întâlnirilor mele cu Cuviosul Ghelasie. Cea mai vie și strălucitoare parte, ca o fântână a darurilor, este dincolo de cuvinte, este însuși chipul Cuviosului pecetluit în inima mea, izvorând mirul bucuriei lui Hristos în iadul deznădejzii.

Acel cuvânt al Domnului către Sf. Siluan: „ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui” este cu puțință de împlinit tocmai pentru că până și în iadul cel mai de jos al inimii este tainic prezent și lucrător Hristos în icoana Sa, pecetea Chipului dumnezeiesc din noi, iar icoanele Sfinților duhovnici din inimile ucenicilor o fac pe aceasta vădită, pentru că în Părinți a luat cu adevărat Chip Hristos.

E greu de exprimat în cuvinte ce a însemnat și înseamnă pentru mine Avva al meu, Părintele Ghelasie Gheorghe Popescu, părtaș împreună cu sfinții la nebunia înțelepciunii lui Dumnezeu ce răstoarnă înțelepciunea cea nebună a lumii.

Făgăduința Dânsului că în veșnicie nu ne va uita în rugăciunile lui către Dumnezeu, pe noi ce ne-am legat de bună voie de Sfinția Sa cu jugul ascultării duhovnicești și al iubirii filiale întru Domnul, îmi dau o mare mângâiere și întărire în urmarea menirii duhovnicești, în urmarea-căutările personale ale cărării de mântuire și în dorul împărtășirii de harul lui Dumnezeu. Chiar dacă slăbiciunile mele nenumărate mă împiedică să am îndrăzneala cea sfântă rodită din credința neclintită către Dumnezeu, nădăjduiesc prin mijlocirile

sfântului meu Părinte în milostivirea lui Dumnezeu. Și o chem împreună cu Preacuvioșia sa să reverse peste stricăciunea mea darul de Sus, Prefacerea care întemeiază și întărește în iubire.

Am înaintea ochilor sufletului icoana aceluia de care lumea nu era vrednică. El a zugrăvit în inimile ucenicilor săi și ale tuturor celor ce au primit cuvântul dăruit lui de Domnul icoana iubirii de Dumnezeu mai presus de toate, pășirea peste cursele raționalismului și sentimentalismului în neabătuta închinare a voii către Sfânta Treime, în voirea cea duhovnicească.

Cuvântul Sfinției Sale a fost viu și lucrător, rodind dorul după duhovniceasca învățare și iubirea dumnezeiască. Așa cum Hristos, înălțându-Se la Tatăl, a făgăduit ucenicilor că nu îi va lăsa orfani, trimitându-le pe Duhul Mângâietor să le împărtășească cunoașterea de Dumnezeu cea adevărată, deplină și mântuitoare, rămânând Însuși prin această împărtășire de har în ucenici, în comuniune cu ei și fiind perceput de ei în lumina harului, tot astfel, prin harul lui Dumnezeu, duhul Sfinților rămâne viu și lucrător în lume împreună cu cuvântul lor. Și se împărtășește în chipul unei tainice comuniuni celor ce îl primesc cu evlavie, cu credință și dragoste în Dumnezeu - Izvorul a tot darul, a toată lumina și a toată iubirea.

***

Părintele Ghelasie a depășit cu duhul în chip cutremurător uriașa suferință adusă de boala ce l-a ținut la pat (o afecțiune genetică, am înțeles de la dânsul), neplângându-se de nimic în focul durerilor ce au culminat cu o boală de inimă. Ci mai

vârtos pășind, cu iubire de crucea mântuitoare, pe cărarea acestor nevoițe mucenicești, rânduite de Domnul spre încununarea unei vieți ascunse în iubirea Lui.

A trecut la Domnul întru deplină cunoștință, după ce în chiar pragul trecerii a îngrijit de fiii duhovnicești, lepădându-se de sine întru iubirea lui Hristos. A trecut Pragul Veșniciei în Gest de închinare, în taina chiliei, a plecat ca o adiere în timp ce un ucenic de chilie îi citea, la rugămintea sa, Acatistul Acoperământului Maicii Domnului. Între timp, își așezase pe piept o cruce, o icoană și o carte de acatiste, iar mâinile încrucișate în rugăciune. A plecat rugându-se ca milostivirea Domnului să se reverse peste ucenici și Biserică, și nimeni să nu sufere la moartea lui. Și într-adevăr, toți am fost în chip negrăit mângâiați de o tainică încredințare, a bucuriei că avem pe cineva acolo, Sus, care ne veghează și mijlocește pentru noi.

Sfinția sa nu spunea nimic nimănui despre pătimirile sale mucenicești, abia am aflat de la un ucenic de chilie. S-a dăruit pe sine Domnului primind suferințele fizice, dar și lovirile și ocările de la oameni, ca un miel fără de glas urmând lui Hristos. Nu s-a luptat să se impună pe sine ori cărțile Dânsului atenției publice prin activism și diplomație și luptă și întoarcere a ocărilor, ori căutare de alianțe. Nici chiar motivația fin ispititoare de a se face înțeles de cei mulți nu l-a clintit de la smerenia și ascunderea de sine, având credința

neclintită că lucrarea Domnului este cea care face să rodească lucrul bun, și în această credință a trecut la Domnul.

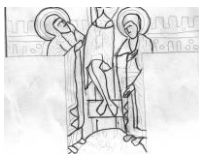
***

Când îl rugam să primească a fi publicate cărțile Sfinției sale la o editură mai mare și pentru o mai mare răspândire, îmi spunea: „Lasă, că dacă o fi ceva bun, Domnul va rânduie să rămână ceva spre folos”. Și în pragul trecerii a fost la fel de ferm: „Lasă, nu acum”.

***

Înainte vederea duhovnicească și puterea lucrătoare a cuvântului, pe care am simțit-o toți cei care cu mai multă sau mai puțină vrednicie l-am avut ca Moș-Avva, Părintele nostru duhovnicesc, și le-a ascuns cu mare râvnă și neclintire. În ultima parte a vieții, aceste mari daruri au strălucit cu putere, Domnul Însuși preamărit fiind întru robul său cel smerit și ascultător. Pentru aceasta și dumnezeiasca bunăvoință a odihnit cu preaslăvire întru alesul Său, care L-a urmat până pe crucea suferinței și morții, cu o adâncă închinare a voii către Părintele ceresc.

Ușa chiliei Dânsului a rămas deschisă până în sfârșit, ca semn al deplinei dăruiri către slujirea duhovnicească a unui om sălășluit, prin harul lui Dumnezeu, dincolo de marea agitată a tulburărilor și gândurilor amestecate ale patimilor.

***

Prin Părintele Ghelasie, Domnul m-a înviat la lumina cunoștinței Sale și la conștiința de mădular al Trupului Său celui sfânt, puțin după revoluție. Setea neostoită de experiența duhovnicească din inimile multor cititori ai lucrărilor sale, lucrări de o inestimabilă valoare pentru înnoirea isihastă în contextul specificului românesc, i-a atras pe mulți în chilia Sfinției sale și mai apoi, pentru o perioadă, în butoiul improvizat ca și chilie, lângă stupii cu albine de care îngrijea.

Lupta sa cu duhul slavei deșarte a făcut ca să se împotrivescă cu duhovnicească tărie compromisului și diplomației legate de grija după imagine ce-i ispitește în genere pe oamenii duhovnicești. Nu admitea lauda și cuvintele mari ce depărtează pe om de smerenie-sărăcia cu duhul și de conștiința lucrării lui Dumnezeu, a darului lui Dumnezeu prin care orice lucru bun ia ființă. Nici nu căuta să-și impună asupra ucenicilor o autoritate exterioară, ci autoritatea Sfinției sale venea din însăși iubirea de Dumnezeu, iubire prin care vedea cu duhul aplecarea și mișcările concrete ale inimilor, picurând în ele roua Cuvântului lucrător și mângâierea Duhovnicească. Părintele avea o râvnă sfântă de iconar întru a zugrăvi în cuvânt și în gest icoana iubirii lui Dumnezeu pentru făptura Sa.

***

Am avut acum câțiva ani un ulcer corneean infectat, fiind internat la Spitalul Militar, la dl. dr. Filip Mircea. Cu toată atenta îngrijire din partea dânsului și a colectivului medical, rana nu se închidea, infecția persistând. În fața spectrului orbirii, eu luptam din ce în ce mai din greu cu surescitarea și

eram aproape deznădăjduit, fiind de-a dreptul covârșit, odată cu agravarea stării și riscului. Atunci, într-o noapte urmând unei zile în care aproape căzusem în deznădejde, l-am văzut în vis pe Părintele Ghelasie, ieșind de la Sf. Liturghie unde participaseră oameni sfinți și unde eu nu aveam acces.

Mă aflu ca într-o anticameră și percepeam cu cutremur fărâmituri din cereasca liturghisire, raze-străfulgerări de cuvinte-imne, când Liturghia se încheie și Părintele Ghelasie a venit spre mine, ieșind de la slujbă și, întâmpinându-mă, m-a încurajat, mângâindu-mă pe cap și spunându-mi să am nădejde în Dumnezeu, că voi trece această încercare cu bine. M-am trezit cu nădejdea în suflet inspirată de visul cu Avva, iar din acea zi infecția și rana au scăzut și în scurt timp au dispărut. Doctorul mi-a mărturisit la ultimul consult că ajunsese în pragul de a-mi pierde vederea. Slavă Ție, Hristoase, Care dai darul vindecărilor minunate prin mijlocirea celor ce se fac icoane ale iubirii Tale!

Puțin înainte de trecerea Avvei Ghelasie la Domnul, am avut o puternică și prelungită criză de rinichi urma căreia mi s-au umflat picioarele și la ambii ochi au debutat concomitent ulcere corneene. Fiind eu singur și neajutorat și iarăși ispitit de duhul deznădejdiei și descurajării, iată că sună telefonul și îl aud pe Părintele Ghelasie, care îmi ceruse telefonul cu ceva timp înainte. „Aici Părintele Ghelasie”, zice Dânsul. „Ce mai faceți, Părinte?”, izbucnesc eu! „Ține-te tare, cu nădejde la

Dumnezeu", îmi zice, și în puține cuvinte am aflat atât întărire în a lupta cu ispita, cât și o evoluție neașteptat de rapidă spre vindecare a bolii.

Tocmai începusem o sesiune încărcată de examene la teologie, și nu mai speram să fac față să pot citi ceva ca să iau vreun examen, și așa puteam pierde chiar facultatea. Slavă Ție, Hristoase, Care ne reverși milostivirea Ta dumnezeiască prin Cuvioșii Tăi întru care Te odihnești! Și acum, când mi-e greu și foarte greu, îmi răsună în inimă cuvintele Părintelui: „Ține-te tare, fii răbdător, suferința și boala sunt în Taina Crucii, stai cu nădejde neclintită în Dumnezeu în această răstignire vie. Sunt și multe păcate și tare ale neamului care își caută arderea în focul bolii și suferinței la urmași, dar în închinarea și răstignirea vie a voinii lucrează puterea lui Dumnezeu spre mântuire".

***

Când ajungeam la mănăstire, de obicei pe jos, Părintele mă întreba întâi dacă am primit unde să stau și mă trimitea să mănânc ceva, că poate sunt ostenit și flămând după drum. Mă întreba dacă să-mi dea ceva să mă schimb, să nu răcesc în caz că sunt transpirat. Apoi, dacă era vremea, mă trimitea la slujbă. Dânsul fiind bolnav în ultima perioadă, și-a tras un fir în chilie și asculta slujba la microfon. „Mergi și frăția ta acum la slujbă și mai vii mai încolo. Lasă, că vorbim noi toate”. După drumul străbătut până la mănăstire în care am simțit cât se poate de viu, de fiecare dată, vegherea Maicii Domnului și a Sf. Calinic, urma deci „baia” slujbelor sfinte. După aceea, odihna și perioada de reflecție din chilie, premergătoare mărturisirii. Apoi, înainte de zăvorâre, venea Avva („Lasă, că

te caut eu, n-ai grijă”), sau mergeam eu la butoi sau chilie, după caz și când îmi spunea să-l caut mai târziu. Puțin după 1990, m-a mărturisit de câteva ori după slujba de noapte, pe la 3-4 dimineața.

Această așteptare avea rolul de pregătire și curățire, așezare și deschidere a cugetului inimii pentru taina mărturisirii. La mărturisire, Avva avea grijă să mă întrebe dacă sunt supărat cu cineva, vedea aceasta ca pe o cauză extrem de importantă a nerodirii duhovnicești.

***

Când ajungeam plouat până la piele, Avva avea mereu grijă să-mi dea de schimb. Era foarte categoric, dacă refuzam din politețe sau jenă. Odată mi-a fost jenă să primesc un trening care mi se părea că-mi stă hilar, dar la insistența Părintelui l-am primit și apoi chiar m-am bucurat să port acel lucru sfințit de grija părintească.

La plecare, îmi dădea mereu, pe lângă hrana duhovnicească - cuvântul vorbit și scris – și ceva de mâncare, pâine pustnicească, nuci, semințe de dovleac, fructe, pe care le socoteam o mare binecuvântare, din care împărtășeam la întoarcere și surioarei mele.

Mă întreba ce mai citesc, cum mă împac cu familia, cum mai sunt studenții și cum mă împac cu ei. Viața de familie și serviciul, ca activități permanente trebuie să primească stabilizarea duhovnicească, pecetea ritualului de slujire-închinare și păcii de Sus.

Memoriile de războire trebuie îmblânzite prin chiar nebăgarea în seamă a răului sau nerăspunderea la rău cu rău, ba chiar cu acele gesturi de împrietenire - dăruire, care

surprind pe cei care se așteaptă la reacții de apărare și respingere.

Aceste gesturi sunt de mare importanță pentru că îi dai celuilalt să înțeleagă că îl iubești și îl primești așa cum este, sau măcar vrei să rămâi în relație cu el, nu condiționat de ce face, de cum se comportă, de păcatele și virtuțile lui, ci pentru el însuși, pentru Chipul-Persoana lui. Așa nu îl lepezi la rău, nu te separi de el, chiar dacă el se separă de tine. Asta nu înseamnă însă să intri în cârdășie cu răul, nu e vorba de mila formală care te face să confunzi binele și răul, să te îndulcești cu trăirea amestecată ce duce la pierderea orientării și căldurii - râvnei duhovnicești. De aceea, trebuie făcută cu mare băgare de seamă distincția între iubirea de păcătoși și îndulcirea cu păcatul, între deschiderea duhovnicească în care e viu discernământul și primirea în inimă a binelui și răului amestecate.

Părintele ne dădea astfel ca sfaturi de mare preț în fața situațiilor cu încărcătură conflictuală necontrazicerea, nepanicarea, tăcerea, oprirea judecării și reacțiilor de respingere și forțarea chiar a unei comunicabilități de duh cu cei ce te vrăjmășesc. Nu admitea să fii plângăreț, muieratic. Cel ce insistă în răbdare și blândețe, trece neudat și prin furtună, și va ajunge în cele din urmă la liman. Hristos ne-a lăsat poruncă și să ne bucurăm, de aceea pocăința creștină trebuie să fie dospită de căldura veseliei duhovnicești, nu înnegurată și rece.

***

„Măi, tăticule, să știi de la mine, lucrurile cu adevărat mari nu se vând și nu se cumpără”, îmi spunea Avva, când mă

frământam și mă consumam în prea multe scrupule zis duhovnicești în situațiile vieții de zi cu zi.

***

Una din primele dăți când am fost la Frăsinei, a fost și singura dată, ca o încercare de la Dumnezeu cu mult rost, când Părintele efectiv nu a avut timp să mă primească. A venit de vreo două ori și mi-a zis să aștept, că vine mai târziu, apoi n-a mai apărut până dimineața, când trebuia să plec. Eu mă frământasem și chiar mă tulburasem, între gândul că poate are ceva cu mine, nu mă simpatizează sau poate nu vrea Domnul, că sunt prea păcătos, să mă fac și eu fiu duhovnicesc al Părintelui. M-am încredințat totuși în cele din urmă milei dumnezeiești. De fapt, doream mult să nu plec fără „cuvânt” de la Avva, dar trebuia totuși să plec.

Eram cuprins de o nelămurită tristețe, pe picior de plecare fiind, mă simțeam ca un fulg neînsemnat și uitat, când apare Părintele, cu trupu-i ușor, ca purtat nu de mușchi și oase, ci de duh, parcă plutind, cu duhul acela de pace și bucurie ce te cuprindea când te privea cu ochii mari și adânci, plini de blândețe și de înțelegerea cea dincolo de minte, *de parcă am fi deja* în veșnicia Iubirii dumnezeiești (și oare ea nu este mereu în inima lucrurilor, aici și acum, chiar dacă noi nu avem luminare și ochi s-o Privim?).

Părintele era un om al Hotarului de Taină, ca un iconom rânduitor de Sus al celor dumnezeiești și pământești. Crucea care-i brăzda fruntea, buzele strânse atent, privirea foarte vie și trează, urechile ieșite în afară parcă spre o desăvârșită ascultare a tainei inimilor, trădau nu numai permanenta orientare spre cele de Sus, dar și discernământul și realismul

în cele ale lumii, așezarea cu picioarele pe pământ, însă pe un pământ închinat Domnului, sfințit de dorul dumnezeiesc. Prezent cu duhul în cele ale lumii, Părintele le scruta în lumina iconomiei dumnezeiești, le dorea sfințite în taina Iubirii lui Hristos, prin care lumea se unește în chip binecuvântat cu Dumnezeu, în Duhul Sfânt.

Părintele îmi apare deci înaintea și în chip minunat topește ca de obicei toată tristețea și frustrarea, încât prima reacție pe care o puteai avea era să uiți de toate și să te bucuri împreună cu el, ca un copil. Mă așteptam să fi și uitat de mine, și acum să se scuze jenat sau poate chiar să mă ocolească în ultimul moment, dar nu, el a venit cu acea așezare care dezarma și-l făcea de unii atât de iubit, de alții temut sau chiar urât: simplă, deschisă, bărbătească, demnă, față către față, fără ocolișuri sau tertipuri, ascunzișuri sau false temeneli sau jene, în firescul sacru sau sfânta simplitate a lucrurilor.

„Măi, taticule, iartă-mă, nu te-am uitat, dar nu am putut să vin, iartă-mă frăția ta!” Este pentru mine cel mai viu model iconic al cererii de iertare, în acel mod în care cel ce trebuie să ierte primește atâta iubire încât se simte nu numai răsplătit, dar și atât de copleșit, încât nu poate decât să ceară la rându-i iertare.

„Pe mine să mă ierțați, Părinte, nu-i nimica, știu că ați fost foarte ocupat, ierțați-mă că v-am pricinuit o grijă în plus!” Simțeam că dacă Avva n-a venit, nu era pentru că uitase, ci în noaptea aceea n-a avut poate timp nici să doarmă. Icoana cuvântului de iertare o port și acum în inima mea ca pe un mărgăritar de mult preț. Iar binecuvântarea la plecare, ca de fiecare dată, mi-a dat aripi, putere de a răzbi prin hățișurile ispitelor.

Ca de fiecare dată când mă întorceam de la Frăsinei, eram mai ușor, iar surioara mea simțea asta și mă întâmpina de fiecare dată cu bucurie: „Lasă toate și povestește-mi, să nu apuci să uiți ceva. Ce-a mai zis Avva, cum mai era? Arăți mult mai luminat la față decât când ai plecat, slavă Domnului!”. Era cel mai mare dar pe care puteam să i-l fac, să-i picur în inimă roua duhovnicească ce încă nu se uscaseră de fierbințeala patimilor.

***

După plecarea sfinției sale la Domnul, l-am visat de două ori pe Avva. Am învățat de la Avva să nu dau atenție și importanță viselor, așa că mă voi limita numai la amănunte de mesaj și substrat duhovnicesc general. În primul vis, trupul lui Avva era depus într-o cameră și am simțit că cineva intrase ca să-i profaneze mormântul. Era însuși vrăjmașul ce se străduiește și acum, poate chiar mai vârtos ca înainte, când Avva i-a scăpat, să strice rodul duhovnicesc al Cuviosului în lume. Am fost cuprins atunci în vis de o sfântă mânie care a trecut peste toată frica față de puterea malefică și zburlit tot, cu mintea aruncată la Dumnezeu, am intrat de simțeam că l-aș fi făcut, paradoxal, fărâme pe duhul profanator. Dar acesta a dispărut. Așa am înțeles că este datoria față de Dumnezeu și cel care m-a dăruit lui Hristos să fac tot ce-mi stă în putință, cu armele lui Dumnezeu, ca amintirea închipuită de mormântul Părintelui să nu fie profanată și aruncată în uitare. Domnul mi-a reamintit astfel că Darul de Sus ce a lucrat prin Părintele nu trebuie îngropat, și aceasta este în primul rând datoria sfântă a fiilor duhovnicești față de Părinții ce i-au născut.

În al doilea vis, eram de mai multe zile bolnav, îngrijorat, chiar deznădăjduit că nu-mi puteam face canonul rânduit. Se

făcea că eram într-o clasă cu mulți elevi, și apare Avva care ține loc profesorului. De la catedră, zvelt și drept, ne privește în tăcere și ne adună pe toți în privirea sa. Toți se opresc din agitația lor, și se lasă o tăcere - așteptare „cu sufletul la gură” străbătută de bucurie duhovnicească. Pacea ce se așterne pare să dizolve tensiunile inerente unei clase obișnuite. Toți așteptăm să vedem cum va decurge ora, cum se va comporta Avva cel neobișnuit cu o clasă obișnuită. Iată că Avva scoate la tablă pe un elev. Evident, nu și-a învățat lecția, mai mult, nu știe chiar nimica. Se lasă o liniște parcă și mai adâncă. Oare care va fi reacția profesorului celui nou? Atunci Avva zice cu blândețe către elevul leneș: „ceva trebuie totuși să faci, dacă n-ai avut grijă și nu ți-ai făcut datoria. Fă deci zece metanii”.

Și cum faptul era cu totul neobișnuit, toți amuțiseră și înlemniseră, până și elevul respectiv, dar Avva începe el primul și așa face împreună cu elevul, care îl urmează, cele zece metanii în fața clasei. Mișcarea era atât de frumoasă, încât ciudatul, neobișnuitul a devenit plin de un sens adânc, care ne-a umplut pe toți cei prezenți.

Deci pentru îndreptarea ordinii lăuntrice tulburate de o greșală, trebuie un cât de mic canon-jertfă. Iar Părintele duhovnicesc este cel ce face acest canon împreună cu tine, îți insuflă prin propriul exemplu râvna duhovnicească, ca un conducător brav de oști care merge în frunte tăind drum și însuflețind spre biruință sufletele pe care le poartă în grijă.

***

Cum nu ajungeam suficient de regulat la mănăstire, Avva mi-a zis să mă spovedesc și acolo unde sunt. „Dar dacă ascultarea primită acolo nu se potrivește cu cuvântul sfinției

voastre, ce fac?, i-am mărturisit eu Părintelui neliniștea mea. „N-ai grijă, măi tăticule, o să fie bine”, mi-a răspuns scurt Moș-Avva, și am crezut cuvântului său. Și pot să mărturisesc minunea dumnezeiască a tainei: cuvântul primit la spovedania „regulată” era uimitor de asemenea cu cuvântul Avvei din aceeași perioadă, și asta nu o dată, de două ori, ci de fiecare dată. Duhovnicii păreau ca „vorbiți”, cuvântul ca al unei singure persoane, încât cu adevărat am slăvit pe Hristos, Cel ce vorbește prin Duhovnici, născători ai cuvântului Său în inimile fiilor.

Avva și Ucenicul - Cuvântul viu și lucrător.

Despre Practica isihastă și Rugăciunea închinării minții în inimă

-Cum să mă rog, Avva?, l-a întrebat odată un ucenic pe Cuviosul Ghelasie.

-Măi, tăticule, să te rogi *din toată ființa*, din toate ale tale, din toată măsura neputințelor și slăbiciunilor tale. Aruncă-le pe toate spre Hristos, zvârle-le în focul închinării. Închină-le pe toate lui Hristos, să le prefacă după cum știe El. Întoarce-I cu închinare deplină darul lui Dumnezeu, ca să primească pecetea harului.

Tot ce îți iese în cale, gând, lucru, om sau altceva, închină-l cu duhul, și liturghisește darul pe care l-a gândit Dumnezeu când ți l-a scos în cale. Dacă păcatul acoperă cu trăsăturile patimilor chipul de împărtășire și sporire duhovnicească al darului, oprind liturghisirea, *închinarea*, ca o raportare fără

închipuiri, ca *gest din toată ființa* peste operațiile sensibile și inteligibile, scoate în prim plan acest chip iconic, tainic al darului și liturghisirea darului poate să aibă loc.

Lăsarea în voia lui Dumnezeu, starea ca înaintea lui Dumnezeu și pomenirea de Dumnezeu sunt cuprinse în închinare. Darul cheamă spre a rodi un răspuns liturghisitor. Rugăciunea însăși, ca să fie statornică, are nevoie să fie susținută de starea în închinare, prin care inima se deschide harului ce îi deschide tainic altarul, și așa mintea poate să coboare întru smerenia inimii să liturghisească.

Sunt măsuri și măsuri de trăire întru cunoștință a acestei deschideri, dar la fiecare stadiu ceea ce dă continuitate este închinarea, gestul iconic de orientare personală, dincolo de toate conținuturile mentale sau sensibile, către Chipul Dumnezeului celui viu. Ca act al persoanei către Dumnezeu Cel Personal, închinarea e a omului, darul al lui Dumnezeu. Fără răspunsul de dăruire, liturghisirea omului înaintea lui Dumnezeu se oprește.

Fără gestul de închinare, rugăciunea e ca o barcă fără o punte stabilă, este ades răsturnată și sfărâmată de valurile și vânturile memoriilor și închipuirilor și liturghisirea va fi întreruptă curând. De ce? Pentru că fără ritualul închinării, este riscul mare să intri în dialog cu gândurile și închipuirile, să ți le apropiezi, să te abați la ele și să oprești liturghisirea. Aceste memorii nu pot fi pur și simplu anihilate. Dar dacă te deprinzi să închini lui Dumnezeu tot ce apare, și aceasta prin însăși starea adunată în gest de închinare, atunci iese în prim plan orientarea lor iconică ce trimite tot spre Hristos, și așa nu te mai tulbură, iar chipurile de adaus, mincinoase se risipesc, nu le mai bagi în seamă, nu îți mai împiedică rugăciunea. Și

așa atenția *poate* să rămână către Domnul, Căruia îi închini toate ce apar, pentru că gestul de închinare nu este un simplu gest, ci un gest *orientat* din toată ființa spre Hristos.

Rugăciunea inimii și pozițiile de rugăciune ale sfinților sunt în gestul iconic de închinare, și așa mintea lor capătă statornicia necesară rugăciunii. Părinții pustiei aveau obiceiul să primească orice oaspete și chiar orice cuget cu închinare, ca să se vădească dacă sunt ispită diavolească sau de la Dumnezeu. Iată că închinarea, a cărei icoană este semnul crucii, chipul dăruirii ființiale și al jertfirii din toată ființa pentru unirea celor despărțite, arde duhurile necurate și luminează icoana voii dumnezeiești. Starea în închinare de toată vremea este taina odihnei rugăciunii.

Mistica iconică este mistica stării în închinare înaintea lui Dumnezeu, oprirea-descălțarea înaintea *rugului euharistic*, la hotarul stării „față către față” cu Dumnezeu. E un fapt că oprirea minții de la risipire nu se face numai prin atenția minții pe cuvintele rugăciunii, ci și prin gestul de dăruire - închinare ce odihnește, sprijină această atenție.

***

„Cum să mă rog, Părinte?”. „Măi tăticuțule, roagă-te cât mai mult, și roagă-te nu numai cu gura, ci și cu ochii și cu urechile, cu mâinile și cu picioarele, din toată ființa și puterea, ca toate ale tale să le aduci înaintea lui Dumnezeu. De aceea, eu nu zic rugăciunea minții sau rugăciunea inimii, sau rugăciunea minții în inimă, ci rugăciunea închinăciunii minții în inimă, că în rugăciune mintea trebuie închinată, pentru ca toate, bune și rele, să le aduci înaintea lui Dumnezeu și abia

apoi, în închinare, în altarul închinării, mintea să se roage în inimă lucrând însuflețită de Duhul Sfânt."

Am înțeles că tocmai ritualul-taina închinării este deschiderea și păzirea rugăciunii, care așa nu mai privește, nu mai antrenează doar un fragment al ființei, sau fragmente ale ființei aflate în dizarmonie, luptă, tensiune, dezacord, putând atunci avea efecte psihice incontroleabile.

În închinare omul se adună pe sine înaintea lui Dumnezeu și închinarea neîncetată păzește lucrarea unitară și nerisipită a rugăciunii. Închinarea este poarta smereniei celei neclătinate de lucrarea duhurilor dezbinării lăuntrice. Închinarea este și adunarea oilor risipite ale gândurilor și simțirilor lumii, aduse înaintea lui Dumnezeu spre jertfă și prefacere duhovnicească. Domnul coboară de Sus focul harului Său pe altarul închinării și mistuie jertfa, prefăcând-o și revărsând peste ea buna mireasmă a harului.

Crucea, chip al unirii-comuniunii nedespărțite și neamestecate între Dumnezeu și creația Sa, a fost sfințită odată pentru totdeauna prin Jertfa Mântuitorului ca altar de jertfă și chip al iubirii mântuitoare a lui Hristos. Crucea este chipul unirii în iubire săvârșite prin Hristos și întru Duhul Sfânt între Dumnezeu și creația Sa. Fiind crucea chipul acestei uniri într-un Trup-Biserică între Dumnezeu și om, închinarea, săvârșită în duh și adevăr, este deopotrivă un act profund personal și eclezial-sobornicesc, fiind însuflețită de Duhul Sfânt, Cel care Însuși deschide altarul inimii pentru ca voia cea închinată să liturghisească sfințita rugăciune. Căci rugăciunea curată are nevoie ca Însuși Duhul să deschidă inima rugătorului, și numai o inimă deschisă de Duhul se poate ruga curat.

***

De nenumărate ori, Avva Ghelasie sublinia nevoia închinării voii către Domnul și primirii cu mulțumire a ceea ce ți se întâmplă, a luării fără cârtire și fără nemulțumire a crucii.

Chipul însuși al omului, zicea Preacuviosul Părinte, este de Cruce-Hotar între lume și Dumnezeu, în dublă deschidere, întru a aduce lumea ca dar lui Dumnezeu și a chema nespusa Pogorâre a lui Dumnezeu să ne umbrească altarul inimilor, spre plinirea Lucrării Milei Sale în lume.

***

Odată am mers la Avva Ghelasie frământat și tulburat de neputința mea în a face o nevoință mai aspră. Trebuie să amintesc că în fragedă tinerețe eram destul de plin de vitalitate și încrezător că îmi pot forța puterile să îmi întind la limită sau chiar să nu prea țin cont de limitele fizice, dar odată cu boala a crescut în mine conștiința neputințelor. Și intrând în conflict cu îndrăzneala, mă arunca într-un fel de descurajare. Avva mi-a zis: „Tăicuțule, tu ești slăbuț, tu trebuie să te oprești mai mult în închinare, să te odihnești în Gestul de Închinare în fiecare împrejurare a vieții.”

Nici nu pot să exprim în cuvinte cât de adânc au pătruns în mine aceste simple cuvinte: „tu ești slăbuț, tăicuțule”, în cât de multe rânduri m-au ajutat să-mi rânduiesc puterile și cugetul spre lucruri care nu depășeau puterile mele și astfel să pot lucra cele ce trebuiesc într-o stare mai de liniște, să pot lăsa la o parte ispita revărsării puterilor și cugetului în extremismul ducător la agitație, risipire, vlăguire și chiar înălțare de sine și amăgire.

Pe de altă parte, canoanele Sfinției sale, chiar atunci când slăbeau o acțiune îndreptată fără discernământ într-o anumite direcție sau măsură nepotrivită unei anume persoane, cereau în schimb o Dăruire totală la măsura întregii ființe. Ele atingeau într-un mod surprinzător coarde intime ale ființei, de parcă ar fi văzut înlăuntru cu o vedere mai presus de minte și simțuri. Aceste canoane nu numai canalizau pe un făgaș eforturile de despățimire ale ucenicului, dar ținteau spre un ritual propriu, personal al adunării de sine înaintea Domnului și închinării de sine lui Dumnezeu.

Cuviosul Părinte a văzut cu duhul, ca și alți mari Duhovnici, cum în aceste vremuri duhul vieții monahale se va aprinde cu putere în mijlocul lumii, în sensul unei Închinări, Dăruiri de sine lui Dumnezeu specific și fundamental Creștine, însă a cărei flacără a fost păstrată mai ales în Monahism. Fiecare, zicea Părintele, trebuie ca în locul în care este să se aducă pe sine și pe cei din jur, toate, în dar lui Dumnezeu în chip tainic, și acest Ritual al neîncetatei închinări și liturghisirii a voii lui Dumnezeu va începe să ardă păcatul.

Multe explozii apar odată cu această ardere, și de la patimile-memoriile pătimase și tarele proprii și de la cei din jur cu zestrea lor proprie și de neam, însă odată intrat în văpaia dorului dumnezeiesc, al lepădării-arderii de sine și lumii în focul închinării, nu mai poți da înapoi, căci focul dumnezeiesc nu se mai poate stinge, e ca un legământ ce nu se mai poate rupe, ci rămâne în om fie spre luminare-iconizare a

lumii în asemănare cu chipul iubirii dumnezeiești, fie spre veșnică remușcare-regret-iad al deznădejzii.

Această pururea închinare ce să pecetluiască fiecare gest al omului este totodată un sfânt legământ al iubirii de Dumnezeu peste toate, de a vedea toate în lumina Chipului lui Hristos, de a te nevoi a vedea toate, cum zicea cuvioșia sa, „ca prin ochii icoanei”, de a sta nemișcat cu duhul ca în icoană până ce lumea însăși se iconizează pentru tine. Atunci începi să vezi nu doar prin ochii minții și ai simțurilor, ci cu o vedere dincolo de vedere, directă de suflet, prin credință.

Să rabzi cu mulțumire și tărie neclintită stând într-un loc (familie, serviciu, chilie etc.) nemișcat în închinarea cea către Domnul, aduce cu sine un foc al prefacerii care începe să-i stimuleze-angajeze într-un anume fel pe toți cei din jur. Sfinții înșiși când se duceau și se așezau într-un anume loc, aduceau cu ei și taina închinării acelu loc și a tuturor celor din el lui Dumnezeu, iar focul acestei prefaceri declanșa ostilitatea duhurilor vrăjmașe și chiar a oamenilor care erau atinși de el și reacționau contrar, ca și arși ori neputând să sufere arderea-explozia propriilor memorii pătimășe.

Chiar și memorialul de moștenire de neam, moștenirea de natură dezvoltă prin îngăduința lui Dumnezeu boli - suferințe greu de imaginat, însă sfinții le aduc pe toate în focul închinării, răbdând toate ca o crucificare vie.

În urma răbdării lor, duhurile rele fug ca și arse, mulți oameni răi și răzvrățiți se întorc la Domnul, se luminează, se tămăduiesc de boli sufletești și trupești, iar însuși trupul sfinților cel împovărat de suferințe și boli și de greutatea nevoinței și de neputințele oamenilor pentru care își pun sufletul se sfințește, se împărtășește de harul nesticăciunii.

Încât la moartea lor rămân lumii sfinte moaște spre închinarea creștinilor. Prin Sfintele Moaște și Icoanele și Cuvintele Sfinților, focul prefacerii duhovnicești rămâne ca activ viu al prefacerii Duhovnicești, Rug Aprins în care lucrarea lui Dumnezeu se continuă cu putere.

***

Unui ucenic care era mai morocănos, trist și care vedea într-un timp toate mai în negru, excesiv de sobru, și care suferea din această pricină o stare de sfâșiere lăuntrică, Avva Ghelasie i-a schimbat viața: „Tăticule, îți dau canon să fii vesel”. Canonul s-a dovedit a fi nu tocmai ușor și, în nevoința pentru împlinirea lui, puterea cuvântului duhovnicesc a lucrat spre o prefacere-înseninare duhovnicească în ucenic, care la rândul-i a rodit o comunicabilitate mai mare cu Dumnezeu și cu oamenii.

***

Unui alt ucenic care se consuma mult în acțiunile și grijile dinafară, Cuviosul Ghelasie i-a zis: „Măi, tăticule, și vitele, când plouă și e furtună, trebuie duse la adăpost. Cu atât mai mult omul, care nu e ca animalul, trebuie să stea înlăuntru”. Ucenicul, la început surprins, a înțeles că este vorba de starea de adunare lăuntrică necesară unei lucrări duhovnicești în mijlocul împrejurărilor vieții.

În această stare de adunare lăuntrică omul stă ca înaintea lui Dumnezeu și ea este o premiză a comunicabilității, desvălmășirii omului din curgerea fragmentată și dizolvantă a lumii structurilor, memoriilor și informațiilor amestecate și

rupte de chipul iconic al omului, menit creșterii în asemănare cu Arhechipul său dumnezeiesc.

Un alt ucenic se nevoia mult cu atenția pe cuvintele rugăciunii în timp ce-și făcea pravila, ca să nu piardă rodul duhovnicesc al împărtășirii de înțelesul cuvintelor. Spunând acatistul rânduie, mintea îi fugea mereu și se trezea iar și iar că a parcurs rânduri întregi în chip mai mult sau mai puțin mecanic. Așa se făcea că el revenea de multe ori asupra unui condac sau icos și se împotmolea neputând trece mai departe, iar din cauza oboselii fizice și mentale rugăciunea mai mult se răcea, neizbutind culege rodul atenției și ajungând chiar la o stare de respingere - refuz - neplăcere în fața citirii acatistului.

Mergând la Avva Ghelasie și mărturisindu-se, Cuviosul i-a zis imediat „Tăticule, uite, îți dau canon să nu te mai întorci, să spui acatistul și să mergi înainte adunându-ți atenția în închinare către Domnul imediat ce-ți dai seama de rătăcirea minții, dar fără să te mai întorci nicidecum”

Străduindu-se să asculte de Cuvântul Părintelui, ucenicul a aflat liniștire, descoperind cu bucurie că și mintea îi rătăcea mult mai puțin, iar bucuria și căldura inimii îi rămâneau nerisipite, iar atenția către Dumnezeu nu mai era blocată de frustrare, conflictul moral lăuntric găsindu-și o rezolvare prin cuvântul Părintelui.

Un duh vrăjmaș îl îngreunase, oprise astfel în chip nevăzut pe ucenic să culegă rodul rugăciunii, urmărind chiar

să-l aducă în pragul unei răcirii duhovnicești, iar Cuvântul Părintelui, ușurând povara, a izgonit odată cu aceasta și pe vrăjmaș și această cursă a lui, prin care râvna ucenicului era întoarsă chiar împotriva sa.

Avva avea o vorbă: "Măi, tăticule, nu fii fixist".

***

Când un viitor ucenic a venit pentru prima oară să se spovedească la dânsul, după mulți ani petrecuți departe de Biserică, târât în multe și grele păcate trupești, Cuviosul Ghelasie i-a zis: „Fiule, ce mai e pe la București? A înnebunit lumea asta. Nu mai e omul om”. Cel ce venise frământat de greutatea de a spune ce avea pe suflet s-a simțit deodată ușurat, ca și cum Părintele, văzând în sufletul lui, i-ar fi luat o povară”. „Așa e, Părinte. E greu, multe păcate... Cum să mă lupt cu păcatul, Părinte?”

„Ce să-i faci, fiule, noi ăștia de azi suntem slăbănogiți, nu ne mai putem lupta cu păcatul. Dar să nu stăm în păcat, să fugim și noi la milostivirea lui Dumnezeu și a Maicii Domnului”. „Totuși, cum să mă lupt?” „Să nu te lupți tu, aleargă la milostivirea lui Dumnezeu. Să te ții strâns de Biserică. Apoi fă și tu Paraclisul Maicii Domnului, Acatistul Maicii Domnului, aprinde candela la icoană, și barim oleacă de tămâie și, fiule, evită și tu să mănânci mâncăruri excitante și explozive, dulciuri concentrate, să amesteci tot felul de mâncăruri, că se produc niște arderi nocive și hrănesc patimile, încearcă să mănânci cât mai simplu și dacă se poate mai nefiert, și să fie mâncare curată. Evită carnea, că are cele mai multe toxine. Ele se degajă mai ales când animalul moare. Și mănâncă și pâine pustnicească, pâine din făină de grâu

umezită ușor cu apă și întinsă pe un blat la uscat. Ea curăță nocivitățile și ajută arderile. Să cauți curăția inimii și să respecti în om Chipul lui Dumnezeu, că multă murdărie „aruncă” vrăjmașul în lume și în viața noastră ca să ne piardă, dar noi să ardem și să sfințim totul în focul iubirii Dumnezeiești”. După spovedanie, a primit și un număr de închinăciuni și metanii.

Avva Ghelasie experimentase în scop duhovnicesc foarte multe rețete și înțelesese importanța unei alimentații calitative, curate, naturale. Sfinția sa sublinia astfel sublinia efectul de îngreuiere a minții și slăbire a treziei prin hrănirea cu o alimentație conținând chimicale, sau foarte fiartă, sau mâncăruri foarte picante, foarte amestecate, încât gustul însuși se poate mult mai ușor deforma, alunecând dinspre bucuria împărtășirii înspre poftă. Nu degeaba Sfinții Părinți dau o mare importanță patimii lăcomiei ce hrănește și alte patimi.

Fermentația digestivă și toxifierea sângelui pot favoriza și o stare de agitație, pe fondul căreia poate apărea și irascibilitatea, deprimarea și alte stări psihofizice. Deși tulburările fizice cauzate de alimentație nu reprezintă în mod necesar patimi sufletești, persoana putând, cum vedem în cazul sfinților, domina stările trupești, totuși, mai ales în cazul celor mai „slăbuți”, trebuie dată atenție și la o știință creștină a hrănirii, în care, zicea Părintele, nu trebuie să fii fixist, fiecare să experimenteze compatibilitățile și respingerile personale față de alimente și combinarea lor.

Decât o asceză aspră întreruptă de o hrănire cu alimente explozive și hormonale, ducând la dezechilibre funcționale, mai bine, spunea Părintele, să mănânci ceva mai bine și curat. Dânsul oferea niște principii pe care fiecare le putea adapta la

propria lui zestre și condiționare trupească. Căci influența funcționalității trupului asupra celei a sufletului este o realitate care poate fi abordată și în specificul spiritualității ortodoxe.

Marea varietate de rețete din cărțile Părintelui dă seama de un viu interes pentru integrarea unei științe a alimentației în complexul duhovnicesc creștin, ca ajutor - preocupare într-un asumarea celor mărunte slujind echilibrului și nevoinței duhovnicești .

Părintele acorda o mare importanță postului, dar iarăși fără exces de alimente de post foarte consistente sau excitante ale simțurilor și nervilor.

Un pustnic care venise la Dânsul mi-a spus că această mâncare bazată în principal pe crudități și îndeosebi pâine pustnicească îi ajută pe mulți pustnici să reziste la temperaturi extreme și alte condiții climatice și ale nevoinței mai aspre, la care nu ar putea face față mâncând mâncare fiartă. De asemeni în fierturi pot intra, atrași de acestea, păienjeni veninoși și alte insecte și astfel pustnicul poate avea serioase probleme.

Este foarte interesantă coborârea, strădania de adaptare-transpunere și diversificare a acestui gen de alimentație pustnicească la condițiile și determinările vieții de oraș, mai ales că principiile pe care le presupune implică o abordare a problemei alimentației în dublă deschidere: ca știință experimentală către lume și ca închinare cu mulțumire a darului către Dumnezeu, prin care masa este sfințită și mâncarea este asumată ca aducere, dar și împărtășire de dar, ca o împărtășire deci în același timp și mai întâi de toate duhovnicească.

Neglijând acest chip al împărtășirii, omul de azi este stăpânit de poftă, „are capul în stomac”, cum zicea Avva.

Nu numai ce mănânci, dar și cum mănânci căpăta la Cuviosul importanță, căci fiecare aspect al vieții, fiecare gest era la Dânsul privit în sacralitatea ritualului închinării celei duhovnicești. Masa însăși era și ea văzută ca un ritual sfințit, în care bucuria duhovnicească să fie peste foame și așa să se ardă în acest ritual al închinării războirile-memoriile poftelor pătimăse.

Părintele Ghelasie puna un deosebit accent pe concretizarea gestică a isihiei închinării-dăruirii de sine neîncetate. Închinăciunile și metaniile înaintea icoanei și spre răsărit-chipul iconic al venirii lui Hristos- exprimă activul liturgic al trupului - templu al Duhului Sfânt și locaș al aducerii darurilor aparținând zestrei personale și lumii spre sfințire și prefacere duhovnicească.

Aceasta extindere-prelungire a tainei Liturghiei în liturghisirea personală are un profund caracter biblic - filocalic, exprimând conștiința stării înaintea lui Dumnezeu și în spațiul lucrării și energiilor dumnezeiești.

Nu faptul în sine de a face - citi formal o rugăciune contează, ci închinarea către Dumnezeu ce odihnește acest act și deschiderea spre vorbirea cu Dumnezeu, răspunsul omului la chemarea de dragoste a lui Dumnezeu, la actul Întrupării și Jertfei lui Hristos, care în Biserică se prelungeste euharistic.

Odată, când un ucenic trecea printr-o perioadă de maximă solicitare intelectuală și slăbiciune fizică, Cuviosul i-a dat

canon să nu mai citească în acea perioadă rugăciuni, urmând ca dăruirea de sine, în cele ce urma să le împlinească, să ia chipul închinării către Dumnezeu.

Împlinind acest canon, ucenicul a aflat rugăciunea lipită de inima lui. Un mare dar făcut de Dumnezeu prin Cuviosul Ghelasie este această conștiință isihastă a închinării, actualizarea isihasmului în modalitatea-specificul închinării neîncetate.

O mare importanță acorda Avva Ghelasie și problemei relației între duhovnic și ucenic. Dacă în taina spovedaniei are loc acea ardere – iertare dumnezeiască a păcatelor și liniștire ce deschide calea spre împărtășire, în cazul îndrumărilor duhovnicești suplimentare, trebuie ca ucenicul să se întemeieze - lămurească - verifice - să-și completeze înțelegerea cu citiri din Sfintele Scripturi și scrierile Sfinților Părinți, ca și cu sfaturi culese de la mai mulți Părinți mai încercați.

Relația adevărată între duhovnic și ucenic nu este una ușoară. De multe ori, din lipsa experienței duhovnicești, se dezvoltă un sentimentalism „hormonal”, pe fondul căruia au loc atracții și respingeri, care, dacă nu sunt sesizate la timp și tăiate de duhovnic, tulbură relația și întunecă chipul înfierii duhovnicești. De aceea, Părintele nu accepta ca ucenicul "să stea cu gura căscată la duhovnic", ci îi cerea să participe activ la taina ascultării duhovnicești.

Preluarea automată, comodă și cumva sentimentală - idolatră a celor spuse de Avvă poate însemna chiar deformarea - răstălmăcirea lor, iar aceasta chiar până la blocarea creșterii duhovnicești și înțelegerea mecanică generatoare de fanatism ori amăgire de sine. Cuviosul arăta că într-o adevărată relație duhovnicească, fixațiile nu sunt admise. Ascultarea, ca orice act personal, presupune o interpretare - înțelegere - răspuns personal la Cuvântul duhovnicului. Ea trebuie să se facă, la fel ca și închinarea, în duh și adevăr.

Duhovnicul nu trebuie să arate preferințe - favoruri față de ucenici, ducând la toleranță pentru greșeli, schimb de daruri sau cercuri de interese. Acestea deformează vederea duhovnicească și fac ca pe chipul duhovnicului să nu se mai zugrăvească Chipul lui Hristos. Prin ascultarea duhovnicească, ucenicul își închină voia în mâinile duhovnicului, dar totuși direct lui Hristos. Relația cu Hristos nu este mediată în sensul strict de duhovnic, cum se consideră uneori, lăsându-se totul în grija duhovnicului și complăcându-se în comoditatea copierii mecanice, precum și lipsa de râvnă pentru vorbirea și împărtășirea directă și personală cu Hristos.

Prin duhovnic, Hristos Însuși liturghisește voia ucenicului, iar ascultarea de duhovnic nu trebuie să întunece, ci să evidențieze chipul ascultării de Hristos. Ca și în căsătorie, taina nașterii duhovnicești este prin Chipul lui Hristos și astfel se evită formalismul și confuziile până la dependențele patologice și asumările nereflectate.

În fața duhovnicului, ucenicul trebuie să-și închine liber voia, iar duhovnicul trebuie să-i taie și să-i lege rănilor, ca Domnul să tămăduiască. Între duhovnic și ucenic, spunea

Avva, nu poate exista prietenie, dar dacă se trece prin focul ascultării, se ajunge la acea înfiere duhovnicească care durează în veșnicie. Cel mai mare dar pe care omul îl poate aduce lui Dumnezeu nu sunt gândurile sau sentimentele, ci este însăși voința sa.

***

Cuviosul Ghelasie era un om al păcii, al stăruinței cu tărie de caracter în locul păcii lăuntrice, căutând să trezească în ucenici acea râvnă și disponibilitate duhovnicească întru îmblânzirea războirilor și contrarietăților generate de cugetul pătimaș.

Unul dintre primele sfaturi date fiilor duhovnicești era acela de a nu se angrena în discuțiile în contradictoriu, prin care comunicabilitatea duhovnicească este întreruptă și complexe patimilor proliferază. De asemeni, Părintele nu admitea să fii supărăcios, plângăcios ori să te lași purtat de frică până la panică. Aceste stări sunt o ieșire din cursul firii: „Măi, taticule, nu fii muiere cu barbă!”, le zicea ucenicilor, când îi vedea stăpâniți de ele.

***

Unui ucenic care se temea să treacă printr-un loc unde era un câine mare, care mușcase oameni, i-a zis să treacă fără să se teamă. Cum ucenicul încă ezita, l-a sfătuit să aibă cu sine o bucată de pâine, din care să-i arunce câinelui când o să se apropie. Ucenicul a ascultat și nu numai că s-a întâmplat întocmai și nu a pățit nimic, dar s-a izbăvit și de teama cea pătimașă. Să-ți întâmpini vrăjmașul cu pâinea blândeții și răbdarea stării în închinare înaintea lui Dumnezeu, și atunci

vei împlânzi patima fricii neevlavioase, iar bărbăția firii va lucra cele pentru care a fost sădită de Domnul, ne învăța Cuviosul.

Venind la Dânsul și mărturisindu-se, un ucenic stăpânit de iuțime, care avea mereu izbucniri de mânie și nu putea să sufere ocară, și care nutrea o mare părere de rău pentru aceasta, iar una dintre cauzele problemelor era chiar lipsa de atenție și neglijența, uitarea care îl făcea să greșescă în multe împrejurări de viață (fapt pentru care era de multe ori ocărat), Părintele mai întâi i-a tăiat scrupulozitatea exagerată a părerii de rău, care îl împiedica de la simplitatea smereniei: „Măi, tăticule, ce să-i faci, suntem slabi, nu băga în seamă și mergi și tu mai departe cu nădejde la Dumnezeu”.

Dar după ce au mai vorbit puțin, Părintele îl pune să caute niște lucruri prin chilie și totodată îl învață cum să pregătească o mâncare. În timp ce el nu găsea acele lucruri, Părintele începe să-l dojenească insistent și în același timp cu blândețe: „Hai, măi, tăticule, de ce ești așa împiedicat! Nu acolo, măi, tăticule, caută mai bine, ce faci, măi tăticule, cum o să te descurci tu în viață așa, uită-te mai bine, nu vezi că e acolo? Măi, tăticule, iartă-mă că îți spun, dar tare ești împiedicat, fii și tu mai treaz, cască ochii, nu se poate să fii așa! Ce-o să te faci la mănăstire așa neprițit, iartă-mă, mai tăticule, ia caută mai bine acolo...Nu acolo, tăticule, ce ești turc, acolo! Hai, mai tăticule, tot nu găsești? (ucenicul zâmbește, simțind dragostea

Părintelui, dar încep să-i tremure mâinile, ca un reflex al iuțimii stârnite de dojana Părintelui). Vezi să nu dărați ceva pe acolo, ai grijă, măi taticule...(ucenicul răstoarnă un vas). Ce faci, măi taticule, ce ești așa împiedicat, hai, pune vasul la loc și uită-te mai bine (ucenicul găsește în sfârșit ceea ce trebuia). Vezi să nu-l scapi din mână, măi taticule, iartă-mă că te ocărăsc, dar nu se poate să fii așa”.

Apoi după ce ucenicul a găsit în sfârșit cele ce trebuiau, Părintele l-a pus să repete ce a reținut din cele ce îl învățase puțin mai înainte, dojenindu-l iarăși pentru cele ce uitase. „Măi, taticule, nu se poate să uiți așa, fii mai treaz, măi taticule... nu așa ți-am spus eu, măi taticule, ai uitat deja, nu înțelegi, ce ești turc, fii mai cu băgare de seamă, iartă-mă că te ocărăsc...”

Prin aceste „ocări” duhovnicești, făcute insistent și cu multă dragoste, ucenicul a simțit o ușurare duhovnicească în lupta cu care cugetul pătimăș îl războia. În primul rând, Părintele a cunoscut că, în acest moment critic pentru ucenic, sfaturile numai cu cuvântul nu sunt suficiente, ci trebuie o pildă cu însăși viața, o operație „pe viu” asupra celui bolnav duhovnicește. Nu este întâmplător faptul că ucenicul a simțit această întâmplare și ca pe o adevărată înfiere duhovnicească, o intrare sub acoperământul iubirii Părintești care iubește și muștră.

Venind de la Părintele duhovnic și desfășurându-se în spațiul iubirii Părintești, ocară își dezvăluie rațiunile duhovnicești, este iconizată, cuprinsă și ea ca sursă de luminare în icoana iubirii dumnezeiești celei pururi purtătoare de grijă. Punându-se pe sine în locul celor ce ocărăsc poate cu mai puțină iubire și acrivie duhovnicească, Părintele a alungat

duhul întristării și chiar al judecății născute din sensibilitatea rănită și tulburarea neputinței. Și întorcând atenția duhovnicească de la pricinile din afară, a pus în lumină sursa lăuntrică a războirii patimii.

În același timp, a dat o pildă cu viața despre bărbăția și necruțarea de sine în drumul duhovnicesc de despățimire. Scăderile de atenție și memorie trebuie întâmpinate cu tăria neîncetatei și insistentei urmări a conștiinței duhovnicești, cu tăria rememorării și reintrării prin închinarea către Dumnezeu a cugetului în locul treziei și al vegherii duhovnicești neadormite.

***

Un ucenic i-a mărturisit odată Cuviosului: „Părinte, sufăr de o mare apăsare sufletească din cauză că simt adesea că nu am timp și lucrul pe care îl fac îl săvârșesc în consecință crispat, iar această obișnuință de a face lucrurile încordat mă obosește foarte tare și îmi slăbește atenția către Domnul”. Avva Ghelasie i-a răspuns: „Măi tăticule, cum să n-ai timp? Păi omul este deasupra timpului! Nu trebuie să lași în minte ideea asta că omul n-ar avea timp, faci și tu ce poți, dar așa, fără să te grăbești, măi, tăticule și să intri în panică, că mai rău faci, ascultă-mă pe mine! Iar ce nu poți să faci, lasă-l în grija lui Dumnezeu. Măsura timpului la om e veșnicia, nu graba asta de a face care strică mintea.”

***

Un ucenic devenise mare iubitor de muzică psaltică, ajungând să parlaghisească și să cânte multe ore pe zi. Venind

la Părintele, i-a spus cu emoție despre bucuria lui de a cânta. Cuviosul i-a zis:

„Măi, tăticle, e bine să înveți muzica psaltică, frumoasă, bizantină și să cânți, dar așa, mai cu măsură, că multa cântare, zic Părinții, duce și la o stare de agitație și tulburare, și așa văd eu pentru frăția ta, că pentru matale e mai bine acum să stai cât mai mult, în tot ce faci, în starea de închinare înaintea lui Dumnezeu, să te ocupi mai mult cu odihna, cu rugăciunea, cu liniștirea din care apoi se naște vederea, de care vorbesc Părinții, iconizarea lumii.

De aceea, iartă-mă, tăticle, dar așa văd eu că e mai potrivită pentru frăția ta pictura, de care tocmai te-ai apucat, și așa să stai cât mai mult în conștiința stării înaintea Chipului lui Dumnezeu.”

Ucenicul, după o perioadă în care a continuat să-și forțeze puterile spre a cânta, a trebuit din cauza unor probleme de sănătate să-și mai domolească zelul spre cântarea cea din afară, înțelegând totodată și fiind atras de nevoia liniștirii de taină, de care vorbea Cuviosul. Așa erau întotdeauna sfaturile Părintelui, se vedeau cumva legate de viitor, încât de multe ori ucenicul nu le înțelegea și abia după o perioadă, prin îndreptările Domnului, le întâlnea adevărul și înțelegea nevoia lăuntrică de a le urma.

***

Un alt ucenic, de data aceasta pictor iconograf, căuta cu multă râvnă, ajunsă aproape la disperare, să își îmbunătățească arta prin neîncetatul studiu de cărți și umblarea asiduă cu întrebarea pe la cei ce i-ar fi putut da lămuriri. De multe ori, simțea însă cumva, nu tocmai lămurit,

că alergarea spre acele importante de altfel ajutoare și informații exterioare privind arta picturii, îi răpea odihna. Cuviosul i-a atras atenția asupra acestui fapt și a continuat:

„Măi, tăticule, ce atâta alergare. Nu e rău că te-ai zbatut să înveți, și ai învățat destul de bine, dar de acum, deși nu-i rău să mai alergi să înveți, dar să știi de la mine, că ce te învață Dumnezeu în chilioara ta nu te învață nimeni. Toată lumea aleargă după informații, dar nu informațiile, nici copierea după alții așa zis mai buni nu îți dau starea aceea de așezare lăuntrică înaintea Chipului lui Dumnezeu, duhul rugăciunii pe care frăția ta trebuie să-l pui acolo, în icoană. Mai și înveți, te mai și duci și întrebi, dar așa, un picuț mai rar. Dacă stai în chilia ta și lucrezi mult, te va învăța Dumnezeu ce să faci și cum să faci, de te vei minuna. Dar să încerci cât mai mult să stai înaintea icoanei pe care o lucrezi cu conștiința stării înaintea Chipului lui Dumnezeu.

Îți dau canon să mai rărești vizitele și să mai domolești frământările de a acumula cât mai mult din afară și să te nevoiești mai mult să primești de la Hristos duhul pe care să-l așezi în icoană. Să pictezi ca o ascultare a unui monah la mănăstire. Pictura de icoane să fie ascultarea ta. Să știi de la mine, tăticule, că până și tehnica picturii te învață Dumnezeu dacă te liniștești mai mult ca să primești de la El cele de trebuință”.

Ucenicul, deși s-a străduit în continuare pentru mărirea bagajului de cunoștințe, a simțit o reală liniștire înțelegând că în relația directă, personală cu Dumnezeu cel viu stă taina zugrăvirii Chipului lui Dumnezeu, a chipurilor sfinte din icoane. Cu atenția lăuntrică pe Chipul lui Dumnezeu peste grija pentru detalii, așa cum a zis Avva Ghelasie, iconograful

naște icoana din inima acestei întâlniri vii, iar sprijinul de la Domnul în toate cele este resimțit cu mai mare claritate și cu minunare.

Părintele Ghelasie prețuia mult munca. Sfinția sa sfătuia și dădea uneori până și canon ucenicilor să nu-și facă prieteni dintre cei care nu vor să muncească. Căci munca împreună cu rugăciunea se completează într-un întreg duhovnicesc al așezării omului pe crucea iubirii dumnezeiești, la răscrucea dintre lume și veșnicie.

Nu încuraja nici măcar deseale colindări pe la mănăstiri, dacă acestea arătau a rodi o stare de risipire, de nestatornicie, dacă pierdeau deci din vedere căutarea sinceră a unei așezări duhovnicești și punerea în practică prin propriile nevoințe și strădaniei a cuvintelor culese în preumblările respective.

De aceea, uneori, Părintele nu încuraja nici măcar să vii prea des la Dânsul pentru sfat, înainte de a te fi străduit să-l pui cu adevărat în practică. „Să vii, fiule, dar nici prea des, ci să te strădui și tu în chilia ta să pui în practică, și abia după ce te-ai străduit oleacă, să mai treci pe aici. Că așa te întărești în cele duhovnicești, prin râvna practicii, a rodirii în viața ta a cuvântului semănat de duhovnic. Căci dacă te obișnuiești să te tot duci pe la duhovnic fără să fi pus, măcar ca străduință, nimic în practică, ci uneori doar din curiozitate și nu din

nevoie sinceră și fierbinte, te strici și te slăbănogେști, te sprijini pe om și nu pe harul lui Dumnezeu care îl sprijină pe duhovnic”.

Avva Ghelasie era iubitor al dreptei socoteli. Pentru aceasta, el micșora sau mărea canonul în vederea acordării râvnii la puterea persoanei de a duce această râvnă. Fără acest acord între râvna și puțința omului de a o îndrepta în bune condiții către Hristos slăbește tocmai așezarea lăuntrică, vioiciunea liniștii duhovnicești celei lucrătoare, atenția obosind sau fiind parazitată de agitația provenită din nelucrare sau suprasolicitare. Tăierea voci ucenicului de către duhovnic nu este un scop în sine, ci are în vedere tocmai rămânerea în albia lucrării duhovnicești, fapt pentru care Părintele de multe ori chiar aprecia inițiativa personală din partea ucenicilor, atâta vreme cât aceasta se păstrează în limitele iubirii și dreptei socoteli.

***

Un ucenic a venit odată la Cuviosul și i-a spus: „Părinte, eu în meseria mea, trebuie de foarte multe ori să număr bani. Dar nu știu cum se întâmplă, fie când greșesc, fie pur și simplu, îmi vine să înjur. Ce să fac?” „Măi, fiule”, i-a răspuns Părintele, „ia numără tu banii ăștia”, întinzându-i niște bancnote pe care acesta tocmai i le adusese cu niște pomelnice.

Ucenicul le luă și începu să numere banii și cu uimire realiză că nu mai simțea nici o urmă din ispita ce îl muncise. Ispita și-a pierdut puterea de a-l tulbura și chiar după ce a plecat de la Părintele nu a mai putut să-l clatine, duhul vrăjmaș fiind alungat și cugetul tămăduit prin rugăciunile Cuviosului Ghelasie către Domnul.

***

Altădată, un ucenic îi zise Părintelui: „Părinte, îmi vine să vă înjur” „Și ce dacă, e de la diavol! Nu înjura!”, i-a răspuns Avva și ucenicul a simțit că puterea vrăjmașă de care era luptat se risipește ca o umbră în lumina simplității, a razei harului.

***

Un ucenic era foarte tulburat la serviciu din cauză că mai mulți colegi erau atrași de diverse direcții oculte, spiritism, vrăjitorie, etc. Tulburarea și războirea au început să-și facă loc și noaptea în vis, manifestându-se ca un bruiaj permanent din partea forțelor necurate. Atunci, învățându-se din cuvintele Părintelui Ghelasie, a început să intre în ritualul gestului închinării neîncetate, închinându-se continuu în chip tainic la icoana Chipului dumnezeiesc din om și închinându-se cât mai des pe sine și pe cei din jur și toate lucrurile lui Dumnezeu, iar treptat războirea și-a pierdut intensitatea și forța de sugestie asupra lui. Chiar și cei din jur au fost influențați în bine de stabilitatea și liniștea lui duhovnicească.

***

Părintele sfătuia spre o dispoziție prietenoasă, fără respingeri sau înfruntări fățișe chiar față de cei care îți poartă

vrăjmășie. Continua dispoziție pozitivă, deschisă, necontrară, lipsită de reacții ostile sau de respingere, chiar dacă uneori poate provoca în celălalt răbufniri ale patimii ce caută o descărcare în războire și nu găsește loc de intrare, creează o stare de așteptare răbdătoare. Se citorește astfel în inima omului un spațiu de deschidere și aplecare către smerenie, o stare de fond prielnică întoarcerii celuilalt către o atitudine mai bună, prielnică rodirii prilejurilor semănate de Dumnezeu în vederea întoarcerii spre lucruri și dispoziții mai bune.

Această stare de deschidere duhovnicească este fondul zugrăvirii iconice a lucrării iubirii lui Dumnezeu în taina inimilor, în diversele împrejurări ale vieții.

Însăși starea cea tainică în închinare înaintea icoanei iubirii atotprezente și atotțiitoare, pururi lucrătoare a Sfintei Treimi este izvorătoare de isihie, iar prezența unei icoane într-un loc, într-o cameră sau casă, arăta Avva Ghelasie, trezește în conștiință memoriile duhovnicești ale pecetei Chipului dumnezeiesc. Aceste memorii vii și lucrătoare exercită o atracție de taină chiar pentru cei aflați în groapa vrăjmășiei păcatului, în iadul deznădejdiei, și chiar pentru cei ce le resping, stârnind în inima lor un dor nelămurit, o atracție și o suferință de neînlăturat, care sunt însuși strigătul iubirii negate sau uitate.

Unii ucenici ai Cuviosului, dăruind câte o icoană pe ici pe colo, acolo unde vedeau tulburare, și rugându-se și ei lui Dumnezeu, se întâmpla că survenea o liniștire, o rezolvare neașteptată, o slăbire a legăturilor nevăzute ce creau un impas aparent irezolvabil. Nu este o formulă de aplicat mecanic, bineînțeles, arăta Cuviosul, ci o asumare a unui ritual de întâmpinare și răspuns față de însăși iubirea Dumnezeiască.

Astfel, aceste memorii iconice, sfinte creează prin prezența lor o oportunitate vie a întoarcerii inimii către Dumnezeu, o posibilitate a eliberării vocii din înlănțuirea deprinderii pătimase. Însuși sensul pocăinței este acela de schimbare a minții, de întoarcere a minții către Dumnezeu, iar chipurile - rațiunile - semințele sfinte semănate de Domnul cheamă tocmai această întoarcere mântuitoare, ce gătește calea Împărăției cerurilor în inima omului.

Unii din cei cărora le era oferită o icoană refuzau întru început, chiar aveau reacții violente, dar și dintre aceștia unii, după un timp, cereau o icoană ei înșiși de la cel ce le-o oferise întâi, sau cumpărau ei înșiși o icoană. Prin suferințe și prin mângâierea lăuntrică revărsată de Sus peste fiecare mișcare de întoarcere a minții către Chipul frumuseții și al iubirii dumnezeiești, omul se învață a căuta izbăvire și plinătatea vieții la Dumnezeu, vede lumea prin chipul iconomiei dumnezeiești.

***

Un ucenic a dăruit odată, la sfatul Cuviosului, o icoană unui om care păstra în locuința sa multe imagini necuviincioase, atenționându-l cu blândețe. În scurt timp, acela le-a îndepărtat pe ultimele, cucerit de frumusețea Chipului lui Dumnezeu Întrupat, de frumusețea care nu se trece, nu se consumă, ci odată cu trecerea timpului, devine din

ce în ce mai vie în inima care se deschide înaintea lui Dumnezeu.

Imaginile necuviincioase și-au pierdut astfel puterea de atracție, frumusețea lor aparentă dezvăluindu-și stricăciunea, pălind cu totul. O icoană devine din ce în ce mai frumoasă, harul lui Dumnezeu se revarsă din ce în ce mai mult prin ea, prezența lui Dumnezeu se face din ce în ce mai simțită prin ea cu cât icoana este mai „rugată”, cu cât Chipul lui Dumnezeu este prin mijlocirea ei mai cinstit și închinat.

Iar stând înaintea unei icoane în stare de închinare, memoriile sfinte și purtătoare de har sunt trezite și înviate în cel ce se roagă și acesta se deschide lucrării dumnezeiești, încât ele alungă, risipesc memoriile decăzute, pătimișe, întunecate și desfigurare ale războirii păcatului, ajutând fiecare aplecare a minții spre cele ale lui Dumnezeu.

***

Un ucenic din lume, foarte bolnav, a venit la Avva și l-a rugat să-l sfătuiască ce să facă, că nu îi priște aerul din oraș și nu se mai face bine. „Măi tăticle, mai era cineva, care era bolnav, ca frăția ta, și m-a ascultat și a ieșit la pensie, și-a vândut apartamentul și și-a luat un locușor la țară unde s-a retras. Ascultă-mă pe mine, și o să mă binecuvântezi cum m-a binecuvântat și el, dacă poți, ieși la pensie pe caz de boală și retrage-te la țară, și o să poți să duci o viață liniștită. Mai pictezi, mai dai o lecție, și te ajută Dumnezeu să te descurci. Să nu-ți fie teamă de sărăcie, că are grijă Dumnezeu, iar sărăcia e o mare comoară pentru cine o prețuiește și o îmbracă în liniștea lui Hristos”.

Despre viața de familie

Cuviosul Părinte purta o mare grijă pentru sfințenia vieții de familie. Sublinia că însoțirea trupească este în taina nașterii, icoană a întrupării dumnezeiești în creația Sa. Iar în cazurile (mai rare) ale împreună trăirii în mod binecuvântat în curăție, însoțirea familiei este în taina nașterii iconice a chipului iubirii celuilalt și a nașterii proprii în lumina iubirii celuilalt, prin chipul însuși al iubirii dumnezeiești la care se fac părtași soții în Hristos. Această taină a nașterii presupune o asumare a vieții și personalității celuilalt, o asumare ce trebuie ca prin închinarea ei către Dumnezeu să intre în focul răbdării mulțumitoare a crucii vieții de familie.

Negativurile proprii și reacțiile distructive de incompatibilitate – respingere - luptă- dezbinare între soți datorate descărcărilor -exploziilor pătimăse trebuie oprite. Între soți nu trebuie să fie luptă pentru supremație - impunere, ci dăruire de sine peste sentimentalismul și raționalismul ce dezbină și înrobesc cugetele, ducând la fixații patologice .

Raportarea trebuie să fie mai întâi de toate nu direct la calitățile-defectele celuilalt, la lucrările-energiile sale mai mult sau mai puțin pervertite de stricăciunea păcatului, ci prin Chipul iubirii dumnezeiești și iubirii de Dumnezeu, prin Chipul lui Hristos și întru iubirea Lui pentru toți oamenii, fie ei cât de păcătoși, soțul văzând și raportându-se la chipul celuilalt peste lucrările-energiile sale.

Avva Ghelasie amintea aici nevoia împrietenirii memorialurilor personale ce pot fi contrare, în vrăjmășie din pricina patimilor, printr-un continuu gest de închinare și prin mici gesturi de atenție-împrietenire, ritual săvârșit în taina inimii, prin care faci metanie celuiilalt, oprind contrarietatea și deschizând spre comunicabilitate. „Când ești mânios și pățimaș, în loc să te descarci, cere iertare, fie și formal, ca să îmblânzești fiarele patimii ce caută să te sfâșie”.

Un ucenic care era tot timpul ispitit de mânie, părându-i-se a fi disprețuit și ocărat de către soția sa, l-a întreat: „Ce să fac, Părinte, că vin multe ispите și din nimica toată se aprinde cearta și judecata și mânia violentă și răstălmăcirea, de ajungi să nu te mai înțelegi om cu om. Greșind eu fără de voie sau cu voie și cerându-mi iertare, soția se tulbură și mă ocărăște și foarte greu îi trece supărarea. Eu încerc să rabd și să explic că am intenții bune și vreau să repar, dar ea îmi taie vorba și îmi răstălmăcește cuvintele și intenția, lovindu-mă cu asprime și învinuindu-mă și închizându-se față de mine. Știu că mă iubește foarte mult, dar din mândrie mă mâniî apoi și eu mai tare și mă împietresc în mânie și ținerea de minte a răului, care ajung să acopere iubirea, amestecând în ea justificare de sine, judecată, ură chiar. Deci ce să fac când mă ocărăște femeia și nu îmi primește apoi nici cererea de iertare?”

„Să taci”, a spus Avva, „și să nu fii supărăcios ca o muiere cu barbă. Femeia prin firea ei este mai sensibilă, mai iute la

mânie și mai aprigă la vorbă, dar bărbatul are mai proprie tăcerea. Mare este taina tăcerii ce oprește dezbinarea și căderea în stricăciunea păcatului, a ne iubirii. Să-ți asumi tu însuși vina ta și a celuilalt, dar să nu le diseci în toiul ispitei, să nu te fixezi la ele, ci să le arunci în focul închinării tăcute și răbdătoare, ca să ardă și să crape dracul mâniei din tine”.

Bărbatul trebuie să fie ca un paratrăsnet pentru femeie în clipele de ispită, spunea Părintele Ghelasie, iar femeia să treacă peste supărarea muierească, ca să îmbrace chipul de maică, prin care să-l nască duhovnicește pe celălalt.

Părintele sublinia nevoia împrietenirii - îmblânzirii respingerilor - nepotrivirilor sau chiar vrăjmășiei între soți prin dăruirea de sine în ajutorare reciprocă, în slujirea celuilalt în împlinirile concrete ale vieții.

În același timp, atrăgea atenția asupra păzirii unui spațiu personal, propriu, intim, ca să nu se cadă în amestecul - confuzia specificurilor firii și mai mult, într-o idolatrie ascunsă. După cum în Biserică bărbatul și femeia stau în comuniune, dar neamestecați, tot așa fiecare trebuie să aibă spațiul său lăuntric, ascunderea sa în Dumnezeu și odihna în specificul-ionicul propriu al firii și al persoanei.

Acest spațiu-distanță, fără să fie de izolare - răceală - separare, face ca relația cu celălalt să aibă loc nu printr-un amestec direct de specificuri, ci întâi de toate în taina vederii celuilalt prin Chipul lui Hristos, prin pecetea Chipului dumnezeiesc prin care ființăm. Dacă vederea celuilalt nu odihnește în vederea lui Dumnezeu, apar amestecuri - confuzii ce duc la respingeri pătimașe și fixații greu de controlat. Este un spațiu de odihnă în închinarea firii și personalității proprii, care se face spațiu al comuniunii

iubitoare, neamestecate și nedespărțite, întru prefacerea duhovnicească.

De aceea, relația dintre soți trebuie să fie în primul rând nu prin atingere, ci prin vedere, iar aceasta prin vederea iconică. Între cei doi trebuind să fie văzut în chip tainic Însuși Chipul lui Dumnezeu, pe care au să-l nască prin închinarea cea duhovnicească, în care fiecare să-și oglindească totodată specificul propriu, și prin care fiecare urmează să se nască înnoit din stricăciunea păcatului și în iubire reciprocă, crescând în lumina iubirii lui Dumnezeu.

Aici a vedea *nu* înseamnă a-ți imagina, ci înseamnă a vedea mai presus de vederea mentală sau a simțurilor prin „ochiul” închinării. Închinare care te adună și te aduce înaintea lui Dumnezeu, încât vezi prin vederea-luminarea ce vine din închinare. Este acea iconizare de taină a creației, săvârșită prin închinarea duhovnicească, prin care lumea devine fereastră spre Dumnezeu, dar mai întâi de toate, accentua Părintele, loc al tainei întrupării hristice și asumării-prefacerii creației, prin liturghisirea omului, în trupul iubirii dumnezeiești.

***

Am amintit cât de importantă era pentru Avva taina nașterii în căsătorie. Doi tineri, după ce au făcut un avort și soția s-a îmbolnăvit apoi de o boală de plămâni, au ajuns la o mare părere de rău și s-au hotărât să-și schimbe viața. Tânărul a venit la Părintele și i-a spus, iar Avva i-a sfătuit: „O, tăticule, mare nenorocire pe lumea de azi avorturile! Copilașii suferă ca niște martiri.” „Așa e, Părinte, mă chinuie remușcările, ce să fac?”

„Ei, tătucule, ce să faci? Desfrânarea asta ia mințile omului. Să nu mai faci în primul rând, și să alergi la milostivirea lui Dumnezeu. Mai ajuți și tu când poți vreun copil sărman. Apoi să faceți un copil!” „Dar, Părinte, soția fiind bolnavă, doctorul i-a interzis să mai aibă un copil pentru câțiva ani.” „Să faceți un copil acum, că nu se va întâmpla nimic, dar dacă amânați, mai încolo s-ar putea să nu mai puteți.” Tinerii n-au avut îndrăznirea să urmeze cuvântului Avvei și apoi n-au mai putut avea copii.

***

Părintele acorda o mare importanță așa-zisei probleme a sexualității, atenționând că sfințenia relației trupesti în căsătorie este înțeleasă, în creștinism, în taina nașterii. Altfel, în gol de naștere, se ajunge la căutarea satisfacției, la o deșertare a puterilor în desfrâul satisfacției, la o pervertire a orientării iconice a acestui act de unire sfințită. Chipul nașterii este chipul împlinirii comuniunii și fără chipul acestei împliniri, relația trupestă este în modul pătimăș al unui reciproc „vampirism” energetic.

Părerile unor teologi contemporani în favoarea relației trupesti intenționate în gol de naștere, în direcția unei acceptări - valorizări a mijloacelor contraceptive prin motivația iubirii sau a necesității le considera „bălmăjeală”, lipsite de reperele ortodoxe asupra chipului omului, creând o mare dezorientare sufletească și ascunzând, după cum atenționează unii cercetători, chiar crime împotriva fătului la stadii incipiente ale creșterii sale.

Împlinirea creștină a iubirii nu stă în unire – contopire - absorbire reciprocă, ci are un caracter iconic de împlinire în

naștere, în care unirea celor doi primește pecetea activului creator dumnezeiesc. La cei ce nu pot avea copii, nașterea capătă chipul împlinirii duhovnicești și modul acestei împliniri este în mod esențial prin vedere. Iar aceasta se primește prin închinare de sine în comuniunea de iubire.

Ca să intre în taina închinării creștine, relația trupească nu trebuie deci să se oprească la satisfacție, oprire-blocare care de altfel poate duce după consumarea actului trupesc la reacții de saturație și chiar respingere-dezamăgire până la indiferență, deprimare și scârbă, negativuri ce sunt semne-mărturii ale neîmplinirii, ci să treacă neîncetat în taina nașterii duhovnicești, în care iubirea dumnezeiască își află zugrăvirea iconică. Relația trupească sfințită de Dumnezeu este în chipul liturgic al comuniunii și închinării, al intrării în taina nașterii-primirii pecetei Creatorului, prin care are loc nașterea - prefacerea darului iubirii într-un om nou.

În acest sens se înțelege mai general și nașterea duhovnicească, ca taină în care pot intra oamenii duhovnicești, monahii și cei necăsătoriți chiar, toți cei ce-și închină lui Dumnezeu viața lor și nasc în lume Chipul iubirii dumnezeiești.

Cuviosul Părinte avea astfel o vedere unificatoare asupra tuturor condițiilor vieții creștine: monah, căsătorit, mirean necăsătorit, fără să amestece și să confuzioneze specificurile, dar privindu-le în bogăția și unitatea chipului închinării creștine.

***

Mărturisindu-i odată un ucenic că era luptat de gândul iubirii de argint și al grijii lumești, ce îi fura pacea și îi tulbura preocupările vieții de familie, generând conflicte și tensiuni

latente, risipire și întristare, Cuviosul a pus în inima lui cuvânt despre valoarea sărăciei în urcușul isihast, duhovnicesc.

-Fiule, trebuie să înveți a iubi Sărăcia, s-o primești cu mulțumire, ca pe un dar de la Dumnezeu.

Capacitatea de a se mulțumi cu puțin ajută la dezlegarea treptată a omului de multe din dependențele, condiționările și chiar legăturile asociate cu duhul lumesc, care răspândesc în viața lui miasma deznădejdiei și morții celei spre moarte. Prin mulțumirea cu puțin, întru bucuria și nădejdea cercetării dumnezeiești, omul află izbăvire de starea împătimirii ce întunecă fondul ființial al omului, strălucirea bunătății firii create din iubirea Sfintei Treimi. Omul nu-și mai pierde identitatea în chipurile lumii, ci își regăsește chipul propriu de om - fiu al lui Dumnezeu, mai presus de natură, asumând natura ca dar de liturghisire, iar nu consumând-o ca pe o materie a poftelor și patimilor, până la distrugere și întunecarea conștiinței liturghisitoare.

Însăși asceza, ca înfrânare dezlegătoare de nevoile de adaus, create de obișnuința cu păcatul, suprapuse superficial și împovărător peste nevoile vitale de creștere în lumina iubirii dumnezeiești, întoarce atenția ființială de la grijile dinafară și frământările, zbuциumul dinlăuntru care fragmentează și dezorientează omul, adunând întreaga persoană în închinare către Domnul. Virtutea primirii cu mulțumire a sărăciei gătește cale Domnului, domolind umflările mândriei, poftei, mâniei și închipuirii, chemând acea chenoză – micșorare de sine în care harul lui Dumnezeu lucrează cu putere.

Iubirea de sărăcie, sărăcia cu duhul înclină balanța dorinței inimii spre nevoile duhovnicești, ființiale ale omului.

Calea Domnului e plină de necazuri, dar tocmai acestea întorc omul lăuntric, chipul omului cu fața spre Dumnezeu, îl fac conștient de nevoia intimă a „hrănirii” celei spre ființă, cu Pâinea vieții și harul dumnezeiesc. Căci aceasta este însăși orientarea ființială, definitorie a omului, anume spre Chipul Dumnezeiesc, întru a cărei lumină lumea se descoperă ca dar.

Ucenicul avea să treacă într-adevăr prin momente grele, în care chiar din partea casnicilor s-a manifestat o presiune și o stare de panică. Cuplate cu starea sa de sănătate, acestea puneau ca și o greutate pe cugetul său, însă cuvântul Cuviosului, pe care l-a păzit în inima sa, i-a ușurat și înseninat inima, sprijinindu-l lăuntric. L-a ajutat să treacă mai ușor încercările, fără a da o importanță celor lumești în chip pătimăș, ci pășind ca pe ape spre Hristos, alegând partea cea bună, unicul necesar fără de care viața se desfășoară sub semnul stricăciunii. Căci pe lângă greutate, a început să simtă și bucuria mângâietoare a iubirii lui Dumnezeu mai presus de toate, ajutorul Lui și însuși faptul că relația vie a omului cu Dumnezeu transcende și transfigurează orice apăsare pământească.

***

Ucenicilor care aveau copii, Avva le spunea să-i crească în duhul de rugăciune-închinare. Să aibă grijă să le dea o alimentație naturală, care nu hrănește aprinderea poftelor și patimilor. Să îi ducă la Biserică des, să-i împărtășească de tainele dumnezeiești, să-i deprindă de mici cu un ritual zilnic de rugăciune-închinare-iconizare, cu înfrânarea-nevoința ce face loc în inimă Domnului, ca să poată birui memorialul

păcatelor personale și să poată mântui și moștenirea de la înaintași.

Rugăciunile copiilor crescuți cu evlavie, nu în sensul unei moralități exterioare severe și stricte, aspre, raționaliste, care adesea naște teribile respingeri, ci cu o seriozitate plină de blândețe fermă și înțelegătoare, cu sensibilitate duhovnicească și credință răbdătoare, au mare trecere înaintea lui Dumnezeu.

Căci omul, accentua Avva, are o menire hristică de purtare a crucii sobornicești, în particular a neamului. Nevoința creștină, spunea Avva, descoperă, scoate în lumină însuși Chipul omului, icoană vie a Chipului lui Dumnezeu, atât de ades îngropată sub condiționările lumii și identificată cu ele.

Nu pot să nu reamintesc aici pe scurt minunata parabolă pe care Părintele Ghelasie o spunea ucenicilor: „copilul, când este mic, face pe el, se murdărește, simte toată neplăcerea, dar nu poate să se schimbe singur. Trebuie să aștepte până ce vine mama sa să-i schimbe scutecele. Și strigă neîncetat după ea să vină. Nu contenește cu plânsetul până nu vine. Iar când mama lui vine și îl schimbă, plânsetul se schimbă în bucurie”.

„Așa se întâmplă”, spunea Moș-Avva, „și cu pruncul cel duhovnicesc, care este omul doritor de a se curăți. Nu poate să se schimbe singur. Strădaniile sale de îmbunătățire prin propriile puteri nu-l pot curăți. Scursura păcatului îi întunecă fondul existenței. Și numai Domnul poate să săvârșească curățirea. Prin tainele Sale. Prin iconomia Sa. Prin însăși cercetarea Sa, prin harul care descoperă prezența Sa lucrătoare, curățitoare în noi. Pentru aceasta să strigăm ca niște prunci mici după ajutorul dumnezeiesc. Să-L chemăm cu lacrimi pe Cel ce ne-a dat ființă, să ne schimbe așa cum numai

El știe. Să nu contenim strigarea până nu aflăm mângâierea harului, care preface întristarea în bucurie”.

***

Una din contribuțiile cruciale ale Părintelui Ghelasie în fructificarea Revelației dumnezeiești zugrăvite în tradiția biblic-filocalică este tocmai deslușirea chipurilor de bărbat și femeie, o problemă foarte spinoasă, neînțeleasă până astăzi chiar de mulți creștini. Sunt întâlnite adesea opinii care critică creștinismul pentru inconsecvența unor creștini în înțelegerea acestor chipuri și a relației dintre ele. Se afirmă superioritatea spiritual-rațională-activă a bărbatului și rodnicia sensibil-afectivă-pasivă a femeii, care iau în formele lor degradate chipul unei dominații absolutiste și unui adevărat complex al puterii trăit și exercitat de bărbat în familie, precum și al unui adevărat complex de teamă și inferioritate al femeii, cu multiplele lui răbufniri urmate de contrareacții din partea bărbatului.

Reacțiile feministe, deși caută o emancipare a femeii de sub lanțurile acestei viziuni spiritualiste în care femeia ocupă un loc inferior, nu reușesc de cele mai multe ori să confere adevărata valoare femeii, căci le scapă însăși înțelegerea chipului iconic în care firea ei își are atât originea, cât și împlinirea.

Oare logica modelatoare a relației dintre chipurile de bărbat și femeie este cea dintre spirit și materie, ca în religiile și filosofii antice, sau, după cum afirmă Cuviosul Ghelasie în duhul biblic-filocalic, însăși logica iconică a relației dintre Dumnezeu și creația sa, care se împlinește prin Fiul lui

Dumnezeu, în Duhul Sfânt, în definitiv logica iconică a relației dintre Hristos și Maica Domnului?

Pe de altă parte, se caută tot mai mult scoaterea sexualității sub toate formele ei din câmpul moralei creștine, tot ca o pretinsă emancipare-eliberare de rigiditatea unor legi așa-zis învechite. Acoperirea și estetizarea sub o aparență medicală și legiferată juridic a avorturilor, prostituției și homosexualității, ca și masivele campanii de promovare a contracepției (ce se pare că nu exclude riscul concepției, ci doar riscul supraviețuirii embrionului zămislit) nu fac decât să sporească marea confuzie în ce privește înțelegerea Chipului Omului în adevărata sa lumină. Și tocmai această lipsă, absență a înțelegerii e cauză a actelor „contra firii” ce declanșează astăzi atâtea psihopatologii distrugătoare și conflicte ireconciliabile. În ce sens mai putem îndrăzni a pune problema păcatului trupesc în contextul părerii absolutiste că orice formă de sexualitate este considerată ca o opțiune posibilă și chiar firesc legitimă, morala creștină fiind privită cu indiferență sau chiar cu aversiune?

Părintele Ghelasie spunea: „Noi nu suntem sadici, cum zic unii, să interzicem ceva firesc. Sunt aici probleme grele ce trebuiesc bine discernute. Noi, cei de azi, cu credința împuținată, primim mai greu legile morale așa, ca ascultare necondiționată de cunoașterea rațiunii lor. Noi, creștinii, nu vorbim de o lege morală așa, ca o simplă barieră convențională, ca pe un fel de gard ce împrejmuie o proprietate privată, ca pe o impunere constrângătoare și generatoare de vinovăție față de ceva exterior, juridică să-i zicem. Nu, ca să înțelegem bine ce e păcatul, trebuie să ne raportăm clar și hotărât la Chipul Omului, că păcatul e tocmai

falsificarea acestui Chip care ne dă identitatea și orientarea spre Viață. De aceea, psihopatologia pe care această necunoaștere și falsificare o generează este distrugătoare de activul propriului Chip, ne aduce în imposibilitate de a fi noi înșine, până la starea de iad! Orice păcat este împotriva firii, împotriva propriului Chip prin care suntem în relație cu Izvorul Vieții Dumnezeu și de aceea prima consecință a păcatului este desfigurarea, ascunderea, dezorientarea omului în relația sa cu Dumnezeu”.

Spre un plus de edificare în această problemă spinoasă ce ne frământă pe toți, continui să redau din spusele și scrierile Părintelui Ghelasie.

„Fiul lui Dumnezeu este Arhechipul-Arhemodelul naturii noastre psihice, iar Chipul de Bărbat și Chipul de Femeie sunt Chipuri iconice de Paternitate și Maternitate, dincolo de sex”.

„Fiul lui Dumnezeu, Care are în Sine natura Paternității își adaugă și Chipul nașterii în creație, și pentru aceasta creează Maternitatea ca origine de Întrupare. Aici este taina naturii psihice de creație și cheia psihanalizei creștine”.

„Freud filtrează tot psihismul prin „psihopatologia sex”. Ca psihanaliză creștină, noi „filtrăm” psihismul în primul rând prin unica natură de Fiu în Sine, cu cele două deschideri Paternitate și Maternitate, ce sunt a-sexuate, ca centre de Personalitate ale Unicului Centru de Personalitate de Fiu. Sexul este astfel „sacralizat” prin A-sexualitatea naturii în sine de Fiu, fără să fie desființat, ci depășit în Originea dincolo de sex”. Taina psihismului omenesc este astfel însăși taina (re-)nașterii Chipului de Fiu. De aceea, desfrâul ca sex în „gol de naștere”, în gol de copil, este un act orientat direct

împotriva propriului Chip de fiu, în cele două deschideri-evidențe de Paternitate și Maternitate.

„Chipul bărbatului este chip iconic în evidențierea Chipului dumnezeiesc al Fiului, Chipul Paternității, iar Chipul de femeie este chip iconic al Chipului de creație al Fiului, Chip născut din „coasta” Fiului și totodată Chipul nașterii în creație al Chipului de Fiu în Sine. În acest sens, misterul sexului, privit în înțelegerea propriului Chip de Fiu în cele două deschideri este renașterea Fiului prin Mamă, nu desfrâul-libidoul Fiului ca la Freud. Sexul „în gol de copil” este desfrâu-păcat, iar „în naștere de copil” e sacru. Noi, ca psihanaliză creștină, prin aceasta facem deosebirea între psihic normal și patologic. La mamifere se păstrează aceste arhe-memorii de rai, sexul apărând doar când este „spre naștere”, altfel femela și masculul fiind „dincolo de sex”. Sexul în mod normal trebuie să „apară” doar când este spre „nașterea copilului”, în rest fiind Centre de individualitate A-sexuate. De aceea sexul „în gol de copil” este desfrâu-păcat, că e golire de activul propriului centru de personalitate (ce aduce patologia sexului ca hiper-funcție sex), activ afectat și mai evident de inversiunile sexuale. Păcatul e atentat la propriul Chip de Fiu și această dezgolire de Chipul de Fiu ce urmează păcatului aduce patologia sexului, raportarea contrară față de Centrul de personalitate de Fiu a-sexuat. Adam și Eva erau în rai două Centre de personalitate dincolo de sex, dar care aveau deschiderea sex pentru Naștere de copii.

La crearea de către Fiul lui Dumnezeu a Chipului de ființă creată - al unui anume om, „dacă Chipul de Fiu al lui Dumnezeu este în față, se naște Chipul de Adam-Bărbat, și dacă Chipul de Creație este înaintea, se naște Chipul de Eva-

Femeie. Astfel, Chipurile de Divin și de creație sunt Arhechipurile ființei noastre care apoi ne configurează ca centre de personalitate, Bărbat sau Femeie, ce sunt în egalitate”.

„Cele două Chipuri sunt dincolo de sex ca Centre de personalitate și de aici valoarea Fecioriei ce se descoperă ca Chipul în sine al nașterii Chipului de Fiu, dincolo de sex. Greșit zic unii că viața monahală este, prin votul fecioriei, împotriva firii, că de fapt e tocmai împlinirea nașterii Chipului de Fiu, dincolo de sex. În relația conjugală, la fel, pe prim plan este Chipul nașterii Fiului, Chip care e dincolo de sex, dar care apoi se deschide în biologic și ca sex. Întâi este dumnezeiasca bucurie a Nașterii duhovnicești și ca răsfrângere în biologic este și o zisă „plăcere” în corp. Taina cununiei dă tocmai posibilitatea acestei împliniri a relației trupești în sfințenia și bucuria nașterii duhovnicești a Chipului Fiului”.

Chipul de Bărbat și Chipul de femeie nu trebuie privite deci în logica dată de dialectica spirit-materie, ca două jumătăți incomplete în sine. Noi nu suntem jumătăți, ci Persoane, Chipuri Întregi, Fii de Creație ai lui Dumnezeu și purtători ai Chipului Fiului lui Dumnezeu.

„De aici spune Sf. Apostol Pavel, că noi nu mai suntem bărbați și femei, ci un Unic Chip, Chipul de Fiu în sine fiind esența. Dar acest unic Chip de Fii ai lui Dumnezeu nu desființează Chipul de Bărbat și Femeie, ce sunt Iconic de Paternitate și de Maternitate, dincolo de sex, ci le transfigurează în Suprachipul unic de Fii de Creație ai lui Dumnezeu”.

Cuviosul Ghelasie a arătat astfel că în duhul biblic-filocalic, relația dintre Chipul de bărbat și Chipul de femeie ilustrează iconic relația dintre Dumnezeu și creația sa, ambele chipuri fiind de fapt Chipul Fiului în dubla deschidere-configurare amintită. În acest sens, în creștinism femeia nu poate fi preot, nu ca și opreliște convențională, ci că este în contrazicere cu propria sa fire-identitate, firea sa fiind în evidențiere de chip iconic al Creației, chipul iconic de întrupare-naștere a Fiului lui Dumnezeu ca Fiu al Omului în creație, chip ce nu se poate amesteca-confunda cu Chipul iconic al Preoției - ce are în evidență Chipul Fiului lui Dumnezeu în Sine, a cărui icoană este chipul de bărbat.

Despre preoție și monahism

Cuviosul cerea de la duhovnici să nu se ia după „simțămintele hormonale”:

- Cea mai mare nenorocire a duhovnicilor de femei-Maici este să se lase impresionați și chiar conduși de mofturile și simțămintele „muierești”. Cum zice Părintele Arsenie Boca, ca și alți Duhovnici iscusiți de mănăstiri de Maici, aceasta înseamnă „desfrâu, curvie duhovnicească”. Vai și amar de duhovnicul ce face „duhovnicie hormonală”, vai și de maicile care fac de asemenea duhovnicie tot hormonală”!

Părinții Duhovnici și frații din grija sa trebuie să depășească această „mascată duhovnicie” și să țină cont de

„Adevărata Duhovnicie” care uneori este „dură-neplăcută”, dar care este „Adevărata Duhovnicie”. Duhovnicul nu trebuie să se lase impresionat de mofturile hormonale ce sunt „distrugătoare”. Viața este „o Realitate a Drumului Crucii noastre”, care ne cere ieșirea din iluziile și propriile „Părerii hormonale”.

Mare atenție, că acest gen de „mascată duhovnicie” poate molipsi și pe cei din jur de „neascultare și nestatornicie”. „Libertatea propriilor simțăminte” nu trebuie să treacă Hotarul dat de „Conștiința Menirii de Viață Călugărească”, dusă în mănăstire sau, pentru „călugăria în alb”, în lume. Trebuie să înțelegem și „Specificul Duhovnicesc” al fiecărei Vremi. Mântuirea, Iubirea de Dumnezeu este mai scumpă și însăși „Valoarea și Comoara Vieții noastre”. Canonul de Ascultare urmărește a face cu putință îndeplinirea Menirii Propriei Vieți, de a ajunge la „Răstignirea Vie”. „Ascultarea-Canonul” să fie „un Secret-Taină a Vieții de Călugărie”.

Să fiu iertat dacă Insist pe această „Taină a Drumului Crucii” ce-l are fiecare. Duhovnicul are datoria să-și ia la rândul său Responsabilitatea ca pe o Cruce și o Asumare uneori chiar „dureroasă”, tocmai prin aceasta fiind dovada că iubește pe Dumnezeu prin iubirea aproapelui său.

***

Un teolog ce urma să devină preot l-a întrebat odată pe Cuviosul:

-Avva, cum să dau canonul-doctoria duhovnicească astfel încât celălalt s-o primească?

El a răspuns: - În primul rând să-i insufli acea încredere plină de nădejde în ajutorul lui Dumnezeu și bucuria de a

aduce propriul răspuns, mica jertfă-împlinire a canonului-legii ca pe o prescură a liturghisirii duhovnicești și a prefacerii celei mai presus de lege. Încrederea trebuie să treacă peste neputințe și poticniri și peste toată deznădejdea, iar dorul de a aduce jertfa-prescura să întrețină nevoița, închinarea, încât voia ucenicului să primească, să îmbrace responsabilitatea purtării Chipului de fiu. Apoi, să-ți iei și tu, mai ales când e un caz mai greu, în taină, un canon împreună cu cel căruia i-l dai, ca să poți cu adevărat să fii *împreună* cu el, să porți și tu crucea neputințelor lui. Căci „unde sunt doi sau trei în numele Meu, sunt și Eu cu ei”, ne zice Hristos.

***

„A fi monah înseamnă a-ți închina viața, cugetul, inima, precum și toate ale tale, lumea toată lui Dumnezeu. Iar în focul acestei închinări izvorăște isihia care ne răcorește și ne hrănește inimile cu roua Duhului Sfânt”, spunea Cuviosul nostru Părinte, Avva Ghelasie.

De aceea, arăta Sfinția sa, monahismul nu este separat de creștinism, ci evidențiază tocmai chipul autentic al creștinismului, al închinării desăvârșite către Dumnezeu.

În acest sens, monahismul în alb nu numai că nu este ceva excentric, o noutate, ci o revenire, o reintrare în chipul originar al închinării creștine și conștiința menirii de asumare a crucii mântuitoare, putând fi urmat chiar în familie. El poate fi definit ca o asumare conștientă și pentru veșnicie a legării voii de Voia Sfintei Treimi: prin ascultare în Biserică (chipul nădejdiei, al nașterii și înnoirii duhovnicești), prin curăția inimii (chipul dragostei, al sălășluirii lui Dumnezeu în templul trupului) și prin sărăcia cu duhul (chipul credinței, al

închinării a toate lui Dumnezeu, prin care creștinul nu păstrează nimic din cele ale lumii pentru sine, nu-și lipește inima de nimic din cele ale lumii, ci le aruncă pe toate prin închinare spre Hristos).

Se zice că în lume vor fi mulți asemenea monahi albi, cu viață ascunsă, asemenea părinților trupești ai multor Sfinți Părinți, care au dus o viață de adâncă sfințenie în lume. Iar prin nevoința lor plină de smerenie, Domnul i-a ales să odrăslească vlăstare sfinte și vase alese ale iubirii dumnezeiești.

Se spune astfel că un neam care are un monah alb va odrăsli un monah-călugăr și, astfel, taina monahismului alb este taina reînvierii monahismului. Se întâmplă chiar uneori ca Părinții monahi albi să-și închine primul copil lui Dumnezeu spre a-i sluji ca monah, urmând să-l crească prin rugăciuni către Hristos și prin pregătire duhovnicească spre clipa când va ajunge înaintea propriei, liberei asumări a făgăduinței Părintești.

O, numai dacă ne gândim la sfinții, dumnezeieștii Părinți Ioachim și Ana, la neîncetata stare a inimii lor înaintea lui Dumnezeu, la viața lor închinată lui Dumnezeu și la adâncul smereniei, dar și îndrăzneala iubirii celei înalte pe care le-au arătat către Domnul, cum s-ar arăta ei mai prejos de chipul îngeresc al slujirii creștine, de chipul monahicesc al viețuirii cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu și în iubirea lui Dumnezeu mai presus de toate. De aceea și Domnul i-a învrednicit să odrăslească pe însăși Născătoarea de Dumnezeu și Preacurata Fecioara Maria, nădejdea tuturor marginilor pământului.

În Maica Domnului își află împlinirea chipul duhovnicesc creștin, atât chipul monahismului alb, cât și al celui oficial

consacrat, mănăstiresc. Prima inimă isihastă, arăta Avva Ghelasie, este inima Maicii Domnului, care a primit de la Arhanghelul Gavriil vestea cea bună împreună cu Numele Domnului Iisus, păstrându-l în inima sa în neîncetată liturghisire duhovnicească. De aceea, rugăciunea către Maica lui Dumnezeu și Arătătoarea Căii noastre, închinarea la icoana Maicii Domnului cu Pruncul dumnezeiesc în brațe este, spunea Părintele Ghelasie, însăși ușa de intrare în rugăciunea inimii. Căci așa cum a venit Dumnezeu Cuvântul în lume prin Sfânta Fecioară Maria, tot astfel, în chip duhovnicesc, prin rugăciunea către Preacurata, aflăm milostivire la Fiul ei și Dumnezeul nostru.

La închinarea Sfintei Fecioare Maria înaintea Elisabetei, pruncul Ioan Botezătorul a săltat de bucurie în pântecele ei, iar atunci Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt, mărint pe Domnul și Maica lui Dumnezeu. Închinarea duhovnicească înaintea aproapelui, raportarea față de aproapele ca față de o icoană vie a lui Hristos ne deschide astfel, după cum arăta Părintele Ghelasie, nu numai inima noastră, ci prin lucrarea harului deschide și inima aproapelui spre preaslăvirea lui Dumnezeu și tresăltarea bucuriei duhovnicești.

Închinarea către Dumnezeu în duh și adevăr, închinarea voii spre a afla darul credinței este, spunea Avva, însăși deschiderea altarului de liturghisire al inimii, consfințit prin taina Botezului, dar lăsat în părăsire prin negrija de mântuire. Prin închinarea duhovnicească, creștinul își asumă viața de mădular al Trupului lui Hristos, cu tot ceea ce implică ea.

***

Un tânăr iubitor de studiu a venit odată la Avva Ghelasie pentru sfat. Căutările duhovnicești ale tânărului vizau calea monahală, iar el se întreba îngrijorat cum o să ia cu el toate cărțile sfinte și cum s-ar putea dedica în continuare, în mănăstire fiind, cercetării lor.

Cuviosul i-a spus atunci: „Măi, tăticule, ce atâta studiu, o să mai citești frăția ta și atunci, dar în primul rând te vei nevoi să pui cele ce-ai citit în viața ta. Vine vremea să mai și practici. În primul rând nu-s cunoștințele, ci deschiderea de taină spre a primi de la Domnul chipul viețuirii duhovnicești”.

***

Un alt ucenic era apăsător, fără a realiza foarte precis aceasta, de nevoia de a-și face relații, de a participa la o mișcare sau de a se asimila pe sine unui grup prin care mesajul duhovnicesc să ajungă mai bine la oameni, evidențiindu-se astfel mai bine și într-un context mai larg, gândea el. Dar problema era că se tot gândea și se consuma într-o frământare sterilă, făcându-și planuri care de fapt îl tulburau și îl abăteau de la liniștea duhovnicească, pacea lui Hristos fără de care nu există viață și creativitate duhovnicească.

Această sterpiciune care creștea înlăuntru odată cu viermele slavei deșarte a văzut-o în el imediat Avva și i-a zis:

„Adevăratul creștin nu se „asociază” cu nimeni, nu se asimilează pe sine nici unui grup limitat de interese, fie ele pretins duhovnicești, ci numai Bisericii, Trupului lui Hristos. Iubirea nu caută la fața omului, nu este orientată de interese întru care se naște luptă și dezbinare. Căci orice asimilare de sine unui grup, cu excepția Bisericii - care nu este un simplu

grup, ci Însuși Trupul lui Hristos-, aduce cu sine în timp și separare de unii frați și conflicte între interese omenești. Și așa riscă să degenereze în tensiuni și opoziții greu de aplanat, iar atmosfera duhovnicească, chiar dacă pare la început roză, cu timpul se strică. De aceea, creștinul se înfățișează la orice dialog cu specificul său personal neamestecat, nedizolvat de interese de grup, ci căutând numai spre plinirea Trupului lui Hristos.

Adevăratul creștin păstrează în inimă singurătatea cu Hristos, care nu este izolare, ci liturghisire în altarul inimii a însăși iubirii dumnezeiești întru care înflorește și orice deschidere iubitoare către aproapele. Activismul social pierde adesea din vedere această singurătate liturghisitoare cu Domnul, și de aceea darul pe care îl lucrează nu e la rându-i lucrător, nu este prefăcut prin har, nu este transfigurat și deci nu apropie inimile, nu le izbăvește de înstrăinare și izolare.

Însăși această singurătate cu Domnul, acest monahism lăuntric este specific chipului creștin de a vedea toate iconic, adică mai întâi de toate prin raportare la Chipul lui Hristos, în lumina Chipului lui Hristos, iar nu prin prisma unor determinări ale vieții pământești, fie ele socio-umane sau de altă natură”.

Ucenicul a găsit reazem întăritor și mângâietor în cuvântul Părintelui și a căutat, a conștientizat nevoia unei abordări personale, responsabile a vieții prin raportarea întâi de toate la Hristos. Căci pe Hristos se zidesc toate. Iar relațiile umane care nu se întemeiază pe o relație vie a fiecăruia cu Hristos, spunea Avva, pe o așezare deci a omului față în față cu Hristos, creează mai devreme sau mai târziu sentimentul acut

al incomunicabilității, al izolării fiecăruia dintre membri în chiar mijlocul grupului.

De aceea, monah înseamnă singur, spunea Părintele, tocmai pentru a arăta că chipul creștin este cel al stării față în față cu Hristos a omului, care astfel asumă în Hristos umanitatea ca Om, după cum afirmă și Cuviosul Sofronie de la Essex. Păzirea în prim plan a Chipului lui Hristos iconizează lumea, o vede adică în chipul pe care l-a gândit Dumnezeu când a creat-o. Vederea duhovnicească privește lumea ca pe o icoană a iubirii dumnezeiești, chiar dacă întunecată, înnegrită de păcat. O vede însă, prin lucrarea harului, în lumina Chipului lui Hristos, prin care toate sunt abordate și contemplate.

Un ucenic a venit la odată la Avva Ghelasie cu gândul să-i ceară sfat dacă să se ducă sau nu la mănăstire, dar era cu gândul îndoit. Cuviosul a cunoscut starea inimii lui și l-a atenționat că nu este încă pregătit. A mai spus că duhul din unele mănăstiri s-a stricat, ba chiar, cum zic unii Părinți, „au rămas doar cuiere de haine negre”, lipsind acea inimă duhovnicească de Monah, care să bată și să închine lui Dumnezeu durerea și bucuria lumii.

Spunea Avva că pe unii îi ispitește chiar satana spre mănăstire, pentru care nu sunt pregătiți, ca apoi să-i scoată de acolo rușinați. Mai mult, ca să-i supună la încercări și ispite și

pe ceilalți monahi, care poartă de bunăvoie, pentru dragostea lui Hristos, Crucea fraților. De aceea, cel care se duce la mănăstire trebuie să fie pregătit, spunea Avva, cu tăria neclintită a răbdării mucenicești.

La fel, în căsătorie, conștiința purtării cununilor de mucenici este esențială pentru a evita dezbinările și rupturile tot mai frecvente în zilele noastre.

Iar pentru cel singur, tăria alipirii de Domnul dă omului chipul de monah în inimă, ferindu-l de distructivitățile memorialului pătimăș, de schismele și dedublările lăuntrice care îl conduc spre tărâmul deznădejzii și împietririi.

A nu deznădăjdui în iadul generat de memorialul patimilor, așteptând nespusa pogorâre a milostivirii dumnezeiești, este îndemnul Domnului adresat lumii de azi prin Sfântul Siluan Athonitul și Cuviosul Ghelasie de la Frăsinei.

***

Părintele Ghelasie atenționa, ca și Părintele Paulin Lecca, asupra pericolului reprezentat de ispita angelismului, a omului care vede un monahism idealizat, în care monahul se face părtaș la darurile duhovnicești fără conștiința și asumarea crucificării vii, cum îi zicea Avva, pe care o presupune această împărtășire. Fiecare din noi, spunea sfinția sa, primim anumite daruri, dar nu doar pentru noi înșine, pentru a fi degustate individualist - ele și relația cu Hristos pe care o concretizează, ci pentru ca omul să le lucreze spre părtășia tot mai vie la soborniceasca plinire a Trupului lui Hristos.

Cunoștințele teoretice trebuie probate în focul lămuritor al căii celei necăjite ce duce la Viață. Când un ucenic mai studios, care râvnea să se facă monah, și-a exprimat temerea că la

mănăstire s-ar putea să nu mai aibă timp să-și împlinească dorința de a-i studia intens și aprofundat pe Sfinții Părinți, Avva i-a spus: „Măi, tăticule, ce păcatele mele atâta studiu, de acuma îl pui în practică. La mănăstire o să pui în practică și frăția ta ce ai învățat”. Părintele Ghelasie ne însuflă prin cuvântul sfinției sale dorul de a nu rămâne închistați în dimensiunea „scolastică” a învățaturii rupte de viață, străine de însuși modul de viață al Trupului lui Hristos.

La fel, i-a spus unui iconar care se temea că la mănăstire nu va mai putea lucra așa mult: „O să mai pictezi și frăția ta, dar în primul rând acolo ești monah”. Starea de închinare în hotarul veșniciei, înaintea Sfintei Treimi, este mai presus de orice ocupație și lucrare individuală, care sunt subsumate deschiderii spre a primi harul. Harul care lucrează în om cele dumnezeiești și „suflă unde voiește”, harul care covârșește darul.

Bineînțeles că toate aceste sfaturi ale Părintelui Ghelasie erau în funcție de persoana care le primea, spre a o ajuta la eliberarea de blocaje, temeri și fixisme și a o cârmi spre limanul isihiei, al încrederii și bucuriei duhovnicești. Chiar și pocăința nu se reducea pentru Părintele la părere de rău, remușcare sau regret, ultimele fiind covârșite de dorința și voința sculării și înnoirii.

***

Cineva mi-a povestit odată o întâmplare hazlie: Un ucenic al Părintelui tăia lemne și i-a venit deodată un gând despre sine că e mai deștept ca Avva. Cum a întârziat un moment să-l alunge, odată vede, ca într-un film cu încetinitorul, cum toporul, scăpat din mâini, îi vine drept în frunte și îl lovește.

Uimit de această atenționare, apare răsând în fața Avvei, și îi mărturisește ispita înălțării cu gândul și pedagogica îndreptare a milostivirii de Sus.

***

De la aceeași persoană am aflat următoarea întâmplare: într-o iarnă vine un ucenic în chilia Părintelui, în care era cald deja, și îi spune că se duce să mai aducă niște lemne. Avva îi zice că nu e nevoie, dar ucenicul insistă. Părintele îi spune atunci să nu se ducă, e suficient de cald și chiar nu e nevoie. Ucenicul zelos pleacă totuși și se întoarce după scurt timp răsând, ușor rănit de o lovitură în frunte.

Ce se întâmplase? Odată ajuns în fața magaziei cu lemne, prin ispita vrăjmașului pur și simplu n-a mai văzut ușa și înaintând s-a izbit cu capul de tocul ușii, fapt care l-a „trezit” și l-a făcut să-și amintească de importanța ascultării, atât în cele mari, cât și în cele aparent mici.

***

-Avva, eu și tovarășul meu de nevoiețăm vrem să ne mutăm la liniște, la un loc mai retras, mai izolat. Cât de aproape să ne așezăm chiliile? Sau mai bine să stăm împreună?

-Măi tăticle, să nu vă faceți chiliile chiar una lângă alta, ci într-atât de departe, că dacă strigați la vreo nevoie după ajutor, celălalt să vă audă și să poată să vină să dea o mână de ajutor, că la pustie sunt atacuri și frate pe frate se ține, prin mila Domnului. Să nu vorbiți între voi decât la nevoie și să aveți grijă cu rânduiala la hrană, să vă îngrijiți ca să puteți duce nevoiețăm. Sfinții aveau o nevoiețăm peste fire că erau gata

de moarte, dar nouă, celor nepregătiți ne trebuie timp să creștem, de aceea să aveți grijă de sănătate, pe noi cei debili sufletește și trupește nu atât nevoințele peste fire ne folosesc, cât grija de a păzi ritualul închinării.

Se zice că ispitele vremurilor de pe urmă sunt așa mari și oamenii așa slăbănogiți, că ei nu mai pot lupta direct cu ele, ci, ca bolnavii, doar prin închinare, prin lăsare în grija medicului Hristos, să ne vindece așa cum numai El știe. De aceea, taina închinării, la care unii asceți ajungeau după grele și peste fire strădanii, e paradoxal, taina celor slabi și biruiți de boli și neputințe, că ei nu mai pot decât să se închine și așa intră în rugul aprins al Vooi dumnezeiești. E o mare și dumnezeiască lucrare în slăbiciune și suferință, că intri de la început în taina sfârșitului, taina crucii fără de care nu e învierea cea duhovnicească. Se zice că mulți sfinți și nevoitori ar fi dorit să trăiască în vremile de pe urmă, că tocmai acum, când se înmulțesc bolile, necazurile și suferințele, harul lui Dumnezeu lucrează mai puternic în slăbiciune, se desăvârșește în slăbiciune, cum spune Scriptura.

***

Spunea Părintele Ghelasie că „precum mama nu se scârbește și nu se intimidează nici de scursurile pruncului, nici de rănilor lui urât mirositoare sau bolile lui contagioase, nici de țipetele lui, ci cu o atenție iubitoare și cu o acțiune energică cercetează, curăță, schimbă, veghează și îngrijește pruncul, urmărind doar tămăduirea lui și neluând seama nici la greutatea întreprinderii, nici la scârbă, ori la mila falsă, drăcească, tot așa se poartă cel ce află smerenia lui Hristos cu aproapele său”.

Un monah care venea la Avva pentru povățuire avea mari probleme cu atmosfera mai puțin duhovnicească din mănăstire. „Mă smintesc, Avva, și judec și cad, nu mai pot sta”, i-a spus călugărul, dar Avva i-a zis: „Ba să rămâi, cum vrei să se schimbe ceva dacă nu îți poartă fiecare cu bărbăție crucea pe care i-a dat-o Dumnezeu. Călugărul nu își schimbă ușor locul. Tu nu te interesa prea mult de ce fac ceilalți și mai ales nu răspunde la provocări, ține-ți canonul de ascultare și ritualul de rugăciune și închinare cu strictețe, ca pe legământul stării împreună cu Dumnezeu. Când te mai batjocorește sau își râde de tine cineva, taci și fă-i în taină metanie, privește numai la chipul lui bun, fără adausul păcatului. Ce treabă ai tu cu prostiile din jur, caută să fii tu om serios și la locul tău. Lasă să zică altul ce vrea, nu pune la inimă. Când alege viața de monah, călugărul se duce la răstignire, nu caută ușurări. Nu răspunde la provocări, lasă în grija Domnului ce te depășește, nu fii curios, caută să fii cât mai mult (singur în inima ta) cu Dumnezeu. Într-o mănăstire puțini sunt adevărații călugări, care iau pe umerii lor Crucea lui Hristos. Aceștia ades sunt prigoniți chiar de unii dintre ceilalți frați care nu-i înțeleg, aceasta ca să se sfințească și mai mult, dar mai ales se răstignesc ei înșiși pe sine, se fac nebuni față de înțelepciunea lumii, se nevoiesc neîncetat să intre în hotarul întâlnirii cu Dumnezeu. Acolo unde ești frăția ta sunt memorii „grele”, păcătoase, care trebuie *arse* prin jertfă, prin răstignire, prin mucenicie, cum să se sfințească iar locul dacă nimeni nu-și ia asupra-și jugul? Se zice că diavolul vrea să murdărească tot, dar toată necurăția pe care o aruncă în sfinți se arde și se sfințește, încât iese și mai multă bună mireasmă.

Cu cât se aruncă spre ei mai multă murdărie, cu atât chipul lor strălucește mai tare. Vrajmașul moare de ciudă, că nu poate să acopere Chipul lui Dumnezeu, care strălucește peste toate în sfinți, că ei sunt deja mutați în Hotarul trecerii la Viață, și acolo nu mai are putere păcatul”.

Era un tânăr care se gândea la viața monahală, dar nu se întărise în hotărârea sa. Într-un moment de panică, a făgăduit că se duce la mănăstire, dar nu era încă foarte determinat, și l-a întrebat pe Avva ce să facă. Avva i-a zis: „Măi, tătucule, făgăduințele necontrolate și de ocazie pe care le-ai făcut nu sunt valabile, dar trebuie făcută o mărturisire pentru dezlegare. Să nu te iei după aiureli flușturatice, făgăduințele nu sunt în cazul frăției tale valabile. Eu, ca duhovnicul frăției tale, așa am eu vedenia, cel puțin o perioadă de timp n-ai voie să te miști din locul în care ești acum. Să nu faci tovărășie cu M., fiecare cu darul lui. Este un duh al stricăciunii, fiule, de care trebuie să ne ferim. Poți să primești sfaturi, te poți vedea cu el, dar mai rar, că trebuie să înveți să-l iubești pe Dumnezeu mai presus de toate, și să păzești duhul închinării neîncetate netulburat. Iar pe de altă parte, trebuie să înveți să ai o inimă de monah. Acuma, frăția ta ai intra la mănăstirea la care mi-ai spus că te gândești să te duci ca o oaie între berbeci. De aceea, un timp nu te mai du pe acolo. Învață să stai cât mai mult cu Domnul, și nu te risipi în zise prietenii și tovărășii. Să nu-ți faci prieteni, că prietenia azi e tot mai greu înțeleasă în Domnul, ci se face tot mai des o cultivare reciprocă de

sentimentalime, de părere de sine, de atracții și respingeri care duc la confuzii și dezorientare duhovnicească. Ferește-te de contradicții, de a intra în cercuri de interese, monahul nu este cu nimeni și este cu toți, fiindcă este în inimă cu Domnul, Care Își revarsă peste toți iubirea Sa.

Monahul nu trebuie să caute la fața omului, el trebuie să fie singur cu Domnul, să stea înaintea lui Dumnezeu în închinare, ca într-o icoană și prin iubirea de Dumnezeu să se nască și iubirea de aproapele, iar nu invers, că dragostea omenească este azi amestecată și otrăvită cu memorialul păcatului, și nu mai poate să nască în chip firesc iubirea de Dumnezeu. Stai cât mai mult înaintea icoanei în gest de închinare, și adună toată ființa ta în acest gest de dăruire și aducere înaintea Domnului. Nu încerca să raționalizezi taina dumnezeiască, spovedește-te des, și hrănește-te cu cele duhovnicești și mai ales cu starea în Biserică la Sfânta Liturghie, fă ritualul de metanii și închinăciuni, acatistul și paraclisul rânduie și deschide-te prin închinare tainei. Pictura de icoane să-ți fie ca o slujire Domnului, căci este cu adevărat o harismă, nu un simplu meșteșug”.

***

Unui iconar cu o constituție fizică mai fragilă și mai aplecat spre viața de rugăciune, care i-a cerut sfatul dacă să se apuce de învățat pictura în frescă, Părintele l-a sfătuit să picteze numai icoane, nu și frescă, că nu o să reziste mult și riscă să-și strice tehnica, iar pe de altă parte fresca cere multă energie, risipire, efort, nu merge așa bine cu alimentația pustnicească ca lucrul la icoane.

Pe unii ucenici care veneau să ceară sfat pentru monahism, părintele îi binecuvânta, pe alții însă îi oprea temporar, cerându-le să aștepte cu smerenie și răbdare un timp, să treacă o perioadă în care Domnul să arate și să vadăscă drumul de urmat. Fixându-le acest hotar de așteptare, Cuviosul îi pregătea cu sfaturi ziditoare ca să crească la măsura asumării unui legământ veșnic, legământul chipului monahicesc: „Să mergi la război atunci când trebuie, nu acum când nu ești încă pregătit și chemat. În acest răstimp se va schimba ceva, acum dacă mergi, slăbești. Învață acum să ai viață de monah în București, la tine acasă. Am văzut mulți călugări albi, mireni cu inimi de monahi în orașe. Și ce, la oraș nu e pustie? E pustie! Iar când te scoli noaptea, mai spune și frația ta o rugăciune.

Rărește prietenii și întâlnirile și nu populariza că pictezi, ține în taină ritualul tău de rugăciune și hrană și lucrare, ferește-te de duhul stricăciunii. Menține-ți serviciul ca pe o ascultare în mănăstire, lucrează mult la icoane, cu post și rugăciune-închinare ca să primești duhul icoanei de la Dumnezeu. Nu te duci la mănăstire numai pentru că e starețul Cutare acolo, că astăzi e, mâine nu mai e. Poate vei fi călugăr în alb, Domnul știe, tu nu te lăsa răpit în reverii, stabilește clar gândul și apoi nu te mai gândești”. „Dar, Avva, dacă nu pot să fac ce mă sfătuiți?” „Măi, tăticule, nu vreau eu să chinui omul, ci așa văd, că va fi rău dacă treci hotarul acesta acum”. Ucenicul a primit atunci cu bucurie toată această așteptare cu rost de creștere și s-a liniștit sufletul lui.

***

Părintele ne învață că adevărata creștere la măsura bărbăției duhovnicești se produce atunci când omul începe să se sprijine pe Dumnezeu cel viu în tot ce face, iar pentru aceasta are nevoie de o anume retragere-eliberare din complexul de dependențe și false nevoi care îi acoperă orizontul și îl dez-orientează. Se creează astfel un fals orizont, un perete fals pe care se proiectează false nevoi, de unde consumurile și dependența tot mai accentuate.

Teologie și Viață. Despre Mistica iconică și Comunicabilitatea duhovnicească

Cuviosul Părinte privea adevărata mistică creștină ca pe o împământenire a vederii teologice până în cele mai mărunte aspecte ale vieții. Mistica creștină ortodoxă are tocmai menirea, este mai degrabă expresia unirii, neseperării între viață și teologie, între funcțiile sufletești și trupești și Chipul integralității personale, ferind omul de schisma și ruperea lăuntrică pricinuite de o abordare compartimentată, de nuanță iconoclastă a cărării duhovnicești de mântuire. Viața întrupează, se pecetluiește astfel de chipul teologic al vederii duhovnicești prin întâlnirea vie cu Cel ce o dăruiește în chip negrăit, prin evlavie și ascultare iubitoare de cei ce au ajuns la experiența ei, sfinții.

Dialogul creștinilor cu exponenții altor credințe îl vedea cu putință, de posibil folos, doar în stricta păzire și punere față în față a chipului teologic specific fiecărei părți, fără amestecurile

forțate sau confuziile ce merg până la desfigurarea și pierderea identității acestuia. În lumina întâlnirii față către față, cu conștiința discernerii și neamestecului specificurilor, identității fiecărei părți, dialogul scoate în lumină și mai viu chipul dumnezeiesc al închinării creștine ortodoxe, iar orice valorificare filozofico-culturală și de viață ce poate răsări din acest dialog se face în stricta păzire a chipului Revelației creștine.

Pentru aceasta, în angajarea într-un dialog, este nevoie întâi de toate de acel discernământ duhovnicesc asupra propriului chip autentic de închinare al credinței, de viață teologică și teologie a vieții. Abia apoi vine acea înfățișare la masa dialogului, pentru a discerne fără amăgire identitatea credinței celuilalt și a pune față în față nu numai cu cuvântul, dar și cu viața, adevărurile și puterea credinței. Adevărul dumnezeiesc al ortodoxiei, spunea Cuviosul, va străluci și singur va împrăștia umbrele din cele de jos, dacă vom stărui cu dragoste și îndelungă răbdare în acest chip al închinării ortodoxe și îl vom păzi nefalsificat.

Părintele aprecia râvna sinceră de căutare și experimentare a omului, chiar de alte religii, ca o expresie, fie și numai în germene, a aspirațiilor omenești ființiale către aflarea lui Dumnezeu. Dar atrăgea atenția la primejdia ca omul, afundându-se în labirintul creației să nu-și piardă conștiința propriului chip, să nu piardă măsura primită la creație. Și anume măsura menirii sale de creștere în asemănare cu Arhechipul său dumnezeiesc și de transfigurare a firii în lumina unirii cu Hristos, celei de viață dătătoare. Pentru rămânerea în har, Sfinții au păzit cu mare jertfă Chipul credinței dreptslăvitoare, prin care se arată în adevărata-i

strălucire adevărul că omul este creat mai presus de natură și pentru a aduce natura ca dar lui Dumnezeu.

Cuviosul îi încuraja pe toți cei dornici de trăire să fie mai râvnitori și să pășească cu credință în viața dumnezeiască a Trupului lui Hristos, Biserica. Să închine nevoița personală pe altarul Liturghiei, să nu se lipsească pe sine de viața dumnezeiască ce izvorăște din tainele Bisericii și îl aduce pe om la împlinirea propriului chip-menire a vieții. Și astfel să parcurgă cu tăria credinței drumul spre împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, fără de care viață în sine nu este.

Un expert care practica o artă tradițională, zis marțială, cu accent pe coordonarea între minte și corp, a mers la Părintele și a vrut să-i explice despre această artă și foloasele ei. Un alt monah care era în preajmă, auzind, a zis în glumă, puțin ironic: Ia să iau eu o bătă să te altoiesc să vedem atunci pe unde scoți căciula!" Expertul i-a zis prompt: „Încearcă!"

Părintele, însă, l-a potolit pe acel monah hâtru: „măi, tătucule, lasă că vorbesc eu cu el, că aici sunt niște lucruri mai complexe, mai complicate, nu te pricepi frăția ta!" Apoi Părintele a ascultat în tăcere, cu atenție acele explicații competente. Sufletul acestui om era pe de o parte rănit de atitudinea de respingere fățișă, din start, pe care o întâlnea atunci când aborda această problemă cu cineva din mediul religios, pe de alta simțea mai mult sau mai puțin conștient nevoia legăturii cu Dumnezeu și a înțelegerii unor lucruri care

îl frământau despre rostul vieții. A fost chiar puțin uimit că Părintele nu l-a respins.

Așa că, la rândul lui, când Părintele a început să vorbească, l-a ascultat cu atenție. Părintele i-a explicat că, într-adevăr, așa cum spune și Sfântul Grigorie Palama în apărarea isihaștilor care își concentrau atenția la rugăciune în regiunea buricului, în această zonă se află un centru de coordonare naturală între minte și corp, dar peste aceasta, mai este locul inimii, ca centru de coordonare dintre minte și suflet. Zice și Sf. Antonie cel Mare: viața este unirea și legătura minții cu trupul și cu sufletul. Omul are o funcționalitate treimică. Sunt trei centre naturale ale activității omului, corespunzătoare celor trei zone: capul, inima și abdomenul, restul de așa-zise centre energetice - chakre din yoga nu sunt centre în sine, sunt legate, „provocate” de rupturile căderii.

Mai mult, cei care lucrează cu pretinse energii libere, manipulabile din cosmos, lucrează de fapt fără să-și dea seama cu energii demonice sau cu energii căzute, rupte prin cădere de chipul firesc în care ele odihneau, din care izvorau și în care se întorceau originar, împlinind rostul comunicării acelei forme cu alte forme de creație. Aceste energii pretins manevrabile se dovedesc de cele mai multe ori anarhice și explozive, încât deși aparent încarcă, de fapt epuizează, consumă energia vitală proprie. Pentru aceasta și vindecările ce se fac de unii sunt de multe ori numai aparente, boala își schimbă localizarea sau reizbucnește cu și mai multă forță, sau își schimbă localizarea din trup în suflet. Centrul din zona abdomenului, deși natural, îl numea Părintele altădată „groapa căderii”, care trebuie curățită, dar nu înțeleasă ca și „inima” ființei, care este însăși pecetea Chipului dumnezeiesc.

Coordonarea minții și corpului nu este încă unificarea întregii persoane, abia unirea minții cu inima de care vorbesc Sfinții Părinți este condiția de împlinire a omului, condiția care face cu putință așezarea omului înaintea lui Dumnezeu. Apoi părintele a început să-l întrebe despre cum definește diverse principii-concepte precum conștiință, spirit, minte, pe care respectiva persoană le folosea. Cum lucrurile nu îi erau foarte clar așezate, Părintele a început să-i zugrăvească pornind de la conceptele de bază chipul creștin, viziunea Sfinților Părinți fundamentată pe faptul că omul este creat după Chipul lui Dumnezeu, și deci treimicitatea alcătuirii omului, precum și raportul între suflet și trup, distincția între ființă și energii prezentă, transpusă iconic și la nivelul persoanei omenești.

Deși de obicei persoana respectivă era foarte bătăioasă și înmulțea replicile și argumentele, fapt care adesea o punea în contradicție cu ceilalți, acum liniștea, lipsa de agresivitate și de dorință de a convinge cu orice preț a Părintelui s-a făcut simțită.

Persoana respectivă a ascultat la rândul ei cu atenție și interes cele spuse de Avva, a avut un sentiment pozitiv, a simțit o anume împlinire a unei comunicări, faptul că a fost ascultat și că a primit ceva la rându-i, prin urmare că drumul a avut un rost, și pentru aceasta i-a purtat respect Părintelui.

***

Cuviosul deplângea formulismul gândirii și trăirii, amprentă a unei abordări mecanizate, tehnicist-utilitare, chiar magic-oculte a realității. „Tinerii din ziua de azi au creier de chimicale”, mai zicea câteodată. Nu mai vor să gândească cu

capul lor, vor să le dai formula și să o aplice, să apese pe buton și să meargă". Chiar și în cele ce țin de duhovnicie, omul caută „ușurarea”, depersonalizantă însă, a aplicării mecanice.

În schimb, acestui formulism simplificator și reduționist, periculos prin generalizare și adoptare ca mod de viață tocmai fiindcă dă omului chipul mașinii, făcându-l să-și desfigureze și chiar uneori să-și piardă propria identitate, Părintele Ghelasie îi puna în față simplitatea cuprinzătoare și infinit potențatoare a închinării vieții către Dumnezeu, pășirea în adâncimea de taină a ritualului creștin eclezial și personal, prin care omul face loc în sine luminii și lucrării dumnezeiești a Sfintei Treimi. Iar astfel toate amănuntele concrete ale vieții capătă o transparență și un rost dumnezeiesc.

Unui profesor universitar care se plângea de nivelul studenților și de lipsa lor de interes și putere spre a pătrunde în profunzime cele ce le sunt predate, Cuviosul i-a zis: „măi tăticule, ce să-i faci, sunt probleme mari în zilele noastre. Dar tu să cauți să fii *tu* luminat. Ei, măi tăticule, ce profesori erau înainte, pătrundeau toată cultura și o făceau vie când vorbeau. Cursul avea o bogăție de legături și o frumusețe de taină, care îi atrăgea și îi lumina pe studenți. Nu se limita să arunci pe tabla formule și apoi să pleci. Tu să cauți să primești de la Dumnezeu și să dai mai departe acea luminare, *asta* e menirea profesorului”.

***

Critica pe care o făcea Cuviosul în diferite împrejurări era scurtă și pătrunzătoare, mergând direct la esențialul duhovnicesc al problemei, vizând dinamismul lăuntric, și niciodată nu o prelungea până la grăire deșartă, judecată, clevetire, bârfă. Dimpotrivă, tăia cu curaj această descărcare și împotmolire în patimă, îndulcirea cu păcatul ce începea uneori să se manifeste la cei ce veneau la Sfinția Sa.

Chiar și în discuțiile despre politică și greutățile vieții, Cuviosul nu lăsa plângerea și nemulțumirea celui ce venea la dânsul să se lățească în judecată, mângâindu-l chiar cu câte o remarcă umoristică, dar tăind pricina păcatului cu blândețe și fermitate. „Măi, tăticule, ce să-i facem, fiecare are crucea lui de la Dumnezeu”.

***

Cuviosul nu râdea niciodată, doar zâmbea, cu un zâmbet plin de simplitate duhovnicească, fără de răutate. Pe cineva care era puțin mai aprins în judecarea unor fapte, l-a liniștit: „măi, tăticule, tu ești mai bun? Ia să ne vedem toți de cele importante ale noastre cu adevărat, și lucrurile se vor mai așeza oleacă. Să faci tu întâi ce nu poate să facă altul”. În viața celor ce conduc, Cuviosul vedea o cruce grea, o războire mai mare din partea răului, căreia trebuie să-i facă față.

***

„Bă, nu mai judeca, îți dau canon, măi tăticule”, spunea când cugetul începea să ia chipul patimii. Deși vedea încercările prin care trece Biserica și neamul, Cuviosul nu încuraja de fel bârfa și tăia judecata, mișcarea lăuntrică de revoltă asupra ierarhilor și conducătorilor, fiind conștient de crucea grea și de marea presiune nevăzută și văzută pe care

aceștia și-o asumă și o poartă. De asemeni, Avva ne sensibiliza asupra faptului că noi nu vedem decât o mică parte din tainele iconomiei dumnezeiești, și de multe ori a judeca doar după cât cuprindem, neluminați de har, ne conduce la judecăți greșite. Pe de altă parte, spunea că „revolta e inspirată de la diavol”.

„Se zice că un episcop foarte bun se înconjura numai de oameni cu caracter aprig, chiar de oameni răi. Atunci cineva l-a întrebat: <<Preasfinția Voastră, de ce tot timpul vă înconjurați de oameni răi? De ce nu vă alegeți numai oameni buni, care să vă ajute?>> Atunci episcopul a răspuns: <<Fac așa pentru că oamenii buni nu luptă cu răul, inima lor fiind cu totul spre Dumnezeu. Ei biruie, căci Dumnezeu luptă cu ei, sau mai bine zis Dumnezeu biruie întru ei. Dar eu mă înconjor de oameni răi, ca cei răi să se lupte cu răul și să-și agonisească și ei biruința, iar răul să se biruiască și prin ei>>”. Cuviosul arăta astfel că Domnul economisește în multe rânduri și în multe chipuri mântuirea tuturor, revărsându-și astfel iubirea Sa peste toți, buni și răi.

Tot în acest sens, Avva zicea cu un umor plin de duhovnicească întărire, atunci când cineva i se mai plângea de greutatea și patimile vieții din lume: „Măi, tăticule, se zice că pe pământ acum este raiul!”. „Cum așa, Părinte?” „Păi nu se zice că în rai lupul și mielul stau laolaltă? Ei, așa este și acum, nu vezi? Cei răi și cei buni trebuie să stea împreună, să se înțeleagă cumva, acasă, la serviciu, peste tot. Cei cu râvnă duhovnicească stau în mijlocul celorlalți, neștiuți de nimeni, și se roagă în taină și Dumnezeu lucrează prin ei. Și așa, fără să se bage de seamă, Domnul schimbă răul în bine”.

Părintele Ghelasie aprecia nespusele infinită discreție și tăcere de taină a lui Dumnezeu care respectă orientarea voii

omului și îi dă dimensiunea dăruirii ei libere și iubitoare. De aceea, sfătuia ca ritualul împreună stării cu Dumnezeu să fie în asemănare, să fie liturghisit în taina inimii, fără să ieși voit în evidență înaintea celorlalți, ci mai degrabă cât mai acoperit, neștiut de nimeni. „Măi tătice, zicea Avva, să nu faci paradă”. Această ascundere feritoare de viermele slavei deșarte păzește râvna și tăria liturghisirii neîncetate.

Tăcerea lui Dumnezeu are însă o negrăită greutate, încât El vorbește prin chiar această tăcere ce naște în inima ascultătoare Cuvântul dumnezeiesc și duhul păcii lui Hristos, în mijlocul împrejurărilor pline de frământări și necazuri ale vieții. Tăcerea de taină a lui Dumnezeu, evidențiind chipul dumnezeirii mai presus de luptă și de zbuciumul curgător al creației, dă loc răspunsului persoanei la iubirea dumnezeiască ce îl îmbrățișează și îl cheamă în chipul crucii, chipul de întâlnire și unire neamestecată și nedespărțită a omului cu Dumnezeu, și de părtășie prin om a întregii creații la trupul iubirii dumnezeiești.

***

Unii ucenici veneau la Cuviosul cu problema din ce în ce mai larg răspândită a nemulțumirii: față de propriile neputințe, neajunsuri, nereușite, frustrări, vini etc., pe de o parte, iar apoi față de neajunsurile și neregulile exterioare, din familie, societate, biserică etc.

Părintele sfătuia și uneori chiar dădea canon ucenicilor „să fie mulțumiți”, căci atitudinea mulțumitoare în viață este o condiție de bază a însăși împărtășirii de darurile Domnului și cu Însuși Hristos Domnul, o condiție a primirii de la Dumnezeu a însăși prefacerii duhovnicești și a depășirii

neajunsurilor și relelor cu care omul se confruntă. Această atitudine mulțumitoare este legată prin urmare de însăși conștiința împărtășirii liturgice, căci „liturghie” înseamnă și „mulțumire”.

***

Cineva, trecând printr-o criză sufletească, și părându-i-se a nu primi răspuns la rugăciunile sale, s-a îndepărtat de Dumnezeu. Și-a aruncat chiar crucea de la gât. Argumentele celorlalți nu-l mai convingeau, căci inima lui era profund tulburată. Dar un prieten, amintindu-și de cuvântul Cuviosului Ghelasie, i-a dăruit o icoană cu Mântuitorul. Și după un timp, o, minune, l-a găsit mult mai bine. Acela i-a mărturisit bucuria pe care a avut-o când a primit icoana în momentul de deznădejde, de criză și cumpănă în care se afla.

A înțeles cu inima că iconomia Domnului are o profunzime ce depășește înțelegerea noastră. S-a întors cu inima spre Domnul, și-a luat iar crucea și a venit la Biserică s-a mărturisit, luminându-i-se chipul. S-a maturizat duhovnicește și s-a înnoit lăuntric, cu minunată prefațare. Iar atunci, tămăduindu-se el lăuntric, și lucrurile din viața sa s-au așezat, încât a primit un dar ce a covârșit cu mult pierderea suferită.

***

Fiecare dintre noi avem în viața noastră momente de încercare asemeni dreptului Iov, la măsura pe care o putem „duce” fiecare. Părintele ne încuraja, spunându-ne că singura pierdere cu adevărat este sufletul omului ce se lipsește pe sine de Domnul, celelalte pierderi nu sunt, în perspectiva veșniciei, irecuperabile, căci în mâna Domnului sunt toate, și la El nimic

nu se pierde, iar întru răbdarea sa omul primește covârșirea harului. Asperitățile și strâmtorările vieții șlefuiesc sufletul omului, încât acesta ajunge să oglindească nedeformat Chipul Dumnezeiesc, Hristos ia chip în el.

***

Cuviosul îi îndemna pe ucenici să facă totul cu râvnă, dar și cu mare atenție, să nu calce strâmb, cum zicea dânsul. Să fie cu băgare de seamă, să nu exagereze prin posturi prelungite.

Mai degrabă să accentueze pe o continuitate a ritualului nevoinței, decât pe așa-zisa evoluție în salturi. Căci în creștinism nu avem evoluție în sensul de dezvoltare programatică doar prin puterile omenești și aplicarea pentru aceasta a unei tehnici de îmbunătățire. Chipul sporirii creștine este întâi de toate acea intrare în dialog cu Hristos, în chipul de închinare și liturghisire duhovnicească și deschiderea spre părtășia de viața Lui, în chiar Trupul Lui, Biserica.

Prin această intrare în legătură vie cu Dumnezeu, omul primește de la El acea prefacere-creștere în asemănarea dumnezeiască. Chipul însuși al omului este adus la lumina cunoștinței prin legătura de iubire cu Dumnezeu și așa se iconizează, iar din această asemănare personală dăruită de Sus, din împărtășirea întru cunoștință de Trupul și Sângele lui Hristos și sălășluirea harului Sfintei Treimi în om urmează și îmbunătățirea duhovnicească.

Creșterea, sporirea întru cele sfinte se întâmplă odată cu înaintarea în cunoașterea lui Dumnezeu privită în chip neseplat de împărtășirea harului, acesta nefiind ceva cantitativ - impersonal, ca transmiterea unei energii desprinse de Persoanele dumnezeiești și utilizabile de către om în chip

instrumental – metodic - tehnologic, ci izvorul de Viață veșnică nedespărțit de sursa pe care o evidențiază: chipul iubirii Sfintei Treimi, din al Cărei activ rezultă prefacerea duhovnicească și purificarea energiilor omenești de negativul păcatului.

Cuviosul Ghelasie sublinia în repetate rânduri să se aibă mare atenție la identitatea chipului de om, creat după chipul lui Dumnezeu, căci operarea pe care o fac unele mistici cu așa zise „energii cosmice libere”, rupte de persoană, de legătura cu chipul dumnezeiesc, pretins manipulabile prin tehnici oculte în scopul purificării și dobândirii de puteri ori stări deosebite duc la o dereglare primejdioasă a funcționalității firești și la riscul de a fi, în loc de cel ce folosește acele energii, tocmai cel ce este vampirat de către spiritele căzute.

De aceea, mistica pur creștină și ortodoxă are specificul iconic, în care trăirea, chiar negrăită și mai presus de înțelegere a realității mistice, evidențiază și izvorăște din relația personală, din starea față către față a omului cu Dumnezeu; și chiar dacă această evidențiere este mai presus de ordinul sensibil sau inteligibil, ea poate fi cuprinsă în chip necuprins prin închinarea duhovnicească.

***

Odată veniseră la mănăstire niște practicanți de yoga care au început să facă tot felul exerciții prin cameră, să stea în cap, să încerce să simtă și să preia în scopul manipulării tot felul de energii, etc. Când a aflat, Părintele le-a zis blând, dar ferm: „Măi, tătucule, nu se poate așa, nu vedeți că vă joacă dracii?”

***

În convorbirile cu oamenii ce veneau la dânsul, Cuviosul își adapta limbajul la posibilitățile de receptare ale fiecărui om, pătrunzând cu duhul prin puterea lui Hristos tainițele inimii celor ce îl căutau și-i cereau ajutorul. Cu cei simpli vorbea foarte simplu, cu blândețe și chiar cu mici accente de umor care încălzeau atmosfera și creau acea deschidere spre liniștirea convenită săvârșirii tainei mărturisirii. Îmi amintesc odată cum eram găzduit într-o cameră cu niște domni și unul dintre dânsii, tocmai întors de la spovedanie, a exclamat: „Îmi zise Părintele ce am făcut. <<Iar te-ai certat cu vecinul, tăicuțule!>>. Io nu-i spusăsem nimic și Părintele știa! Dumnezeu i-o spus!”.

***

Cuviosul vedea înainte cu duhul cele ale oamenilor și cuvintele sale depășeau litera, ele își dezvăluiau miezul cu curgerea timpului, căci Avva nu forța creșterea duhovnicească a ucenicilor, ci doar le punea în inimă sămânța - cuvântul izvorât din tainica vedere a Sfinției sale, vorba care îi întâmpina, îi atrăgea cumva din viitor către creșterea duhovnicească în Hristos.

Fiecare cuvânt al Părintelui era ca o punte spre întruparea Chipului lui Hristos într-un aspect sau altul al

vieții, ca o chemare spre împăământenirea în viața de zi cu zi a chipului iubirii dumnezeiești, prin care toate viază.

***

„Ce să fac, Părinte, și eu pentru finii mei, ce e de datoria mea să fac?”, l-a întrebat un ucenic. „Băi, fiule, ce să faci, că ei sunt oameni credincioși, oameni ai lui Dumnezeu, se țin de Biserică... Roagă-te, fiule, cât poți și tu mai mult, la Dumnezeu, pentru ei, asta să faci! Căci rugăciunea la Dumnezeu înmulțește iubirea.”

***

Eram odată la mănăstire și m-am întâlnit cu un tânăr profund dezorientat, tulburat adânc de niște opinii străine de ortodoxie, de adevărul credinței. Sfâșiat între frământările interioare și revolta cum că nu este înțeleș, veni cineva să-l alunge, spunându-i pe față că e eretic și nu are ce căuta aici, la mănăstire, să tulbure lumea. Tocmai atunci era pe acolo și Cuviosul, care o opri cu blândețe, dar și cu fermitate pe persoana care se mâniase pe cel ce greșea și nu se putea scula singur din cădere. „Măi, tăticule, aici sunt probleme mai grele...”, și îl luă deoparte pe tânăr și începu să-i vorbească.

Întâmplător eram și eu pe acolo și, neobservat pe moment, am ascultat câteva fraze minunate, râul curgător de teologie și doctorie duhovnicească cu care a întâmpinat spiritul răvășit al tânărului și l-a atras, i-a liniștit pe dată revolta prin uimirea pe care a zămislit-o frumusețea adevărului viu, revărsat din gura plină de har a Cuviosului. Oprită în uimire, mintea tânărului s-a rănit de adevăr, și-a uitat de violență și a ajuns la pășune lină, ascultând cu atenție și interes cuvintele Avvei.

Când m-a zărit, Părintele Ghelasie m-a certat că stăteam cu gura căscată, sorbindu-i vorbele și, cu mare grijă pentru sufletul cel rănit, ca să nu fie tulburat de prezența străină și să-și închidă iar inima, mi-a zis: „Fiule, nu te supăra, lasă-ne singuri, că avem noi ceva de vorbit, iar apoi vorbesc și cu frăția ta!”. Nu știu ce au vorbit mai departe, dar am știut cu adevărat că Avva ieșise în căutarea aproapelui pierdut, vorbind mai întâi de toate sufletului lui însetat de frumusețe și adevăr mai degrabă decât încercând a-i impune o autoritate, o normă pe care rațiunea lui tulburată n-o recunoștea.

***

Avva Ghelasie îi călăuzea pe ucenici prin sfaturile și canonisirile sale de Dumnezeu insuflate pe calea cea strâmtă a „neabătutei urmări duhovnicești”, întru care Însuși Domnul se preaslăvește. Drept aceea sfătuia ca, înaintea unei alegeri în viață, să nu se aleagă calea ce pare mai comodă și ușoară, căci prin calea mai grea, mai dificilă și plină de încercări omul nu împlinește doar un scop trecător, dar se zidește și pe sine, se șlefuieste pe sine pe asperitățile căii, își adâncește puterea cugetului și află bogăția simțirii înțelegătoare, își întărește voirea spre unirea cu voia lui Hristos. Această dăruire de sine în focul greutăților o numea Avva răstignire vie, adică răstignire de bună voie pentru dragostea lui Hristos, pentru ca lumea să întâlnească și să se unească cu Dumnezeu.

***

Erau și unii care considerau că Părintele Ghelasie e puțin cam expeditiv la spovedanie, dar aceștia nu-l înțelegeau pe ieromonahul păzitor al duhului isihiei, nu luau îndeajuns

aminte la faptul ca Părintele se păzea nemișcat în starea închinării-rugăciunii neîncetate, iar din însăși această stare el vedea cu duhul esențialul, primea de la Domnul cuvântul de folos care țintea spre miezul problemei duhovnicești ce îi stătea înaintea.

De aceea, cei ce veneau cu încrederea și cu atenția inimii găseau mult folos în cuvântul viu și lucrător al Părintelui, simțindu-se nu numai mângâiați, dar și aflând în ei o vie dorință lăuntrică de a pune în practică, de a întrupa acest cuvânt hrănitor zămislit din liniștea rugăciunii neîncetate.

Se întâmplă uneori ca la spovedanie preotul să dea foarte multe sfaturi, dar credinciosul să se aleagă cu foarte puțin sau poate chiar cu nimic, poate din pricină că cuvântul - sfatul nu e născut din rugăciunea curată către Dumnezeu, nu e îmbrăcat în lumina harului, ci vine dintr-o stare mai mult sau mai puțin amestecată cu duhul lumii, și nu are putere să-și înfigă adânc rădăcinile în pământul uscat al inimii, sau nu atinge punctul propriu și unic, tainic și fierbinte al fiecărei persoane de întoarcere a minții către Dumnezeu, nu trezește acea întoarcere a minții care deschide porțile Împărăției Cerurilor, și anume pocăința.

Pe de altă parte, credinciosul nu găsește putere ca din mulțimea de sfaturi să extragă esențialul, ceea ce trebuie în primul rând avut în vedere, practicat și întrupat. Nu este neapărată nevoie de multe cuvinte pentru rodirea duhovnicească, iar aceasta se vede mai ales în cazul Părinților văzători cu duhul. Duhovnicia este o taină a nașterii cuvântului de Dumnezeu insuflat. Duhovnicul naște, din lucrarea tainei dumnezeiești și din liniștea feciorelnică a

inimii, cuvântul dăruit de Dumnezeu, îl naște într-un pântec sufletesc.

Duhovnicul își asumă o cruce pe care o poartă împreună cu Hristos, Hristos răstignind pe ea păcatele ucenicului în sfânta Taină a mărturisirii. De asemeni, spunea Avva, duhovnicul este un iconom, dăruitor, dar și păzitor al rodului din Pomul Vieții, Sfintei Împărtășanii, așa încât ucenicul să se oprească la hotarul de taină al împărtășirii, în canonul cercetării de sine și închinării duhovnicești, al plinirii ascultării și al creșterii la condiția euharistică a cuviincioșiei înainte de a primi Trupul și Sângele lui Hristos.

Căci pentru a primi Sfânta Împărtășanie cu acea cuvenită stare de întâmpinare, a simțirii întru cunoștință, e nevoie ca mai înainte să se facă și această deschidere a inimii prin închinarea duhovnicească și plinirea ascultării. Ascultarea dă inimii receptivitatea duhovnicească, iar chipul închinării de sine și a toate către Dumnezeu este chipul deschiderii ușilor de altar pentru împărtășirea cea fără de osândire.

Asumarea în duh de către Cuviosul a destinelor ucenicilor se concretiza în multe și neașteptate forme. Intrând în chilia lui, aveai sentimentul că ieși din lume, iar stările și gândurile amestecate și frământările chinuitoare ale lumii îți erau parcă luate cu mâna. Te și mirai de multe ori cum de dădusei atâta importanță unor probleme, priveai greutatea ca pe ceva aparținând de firescul vieții în drumul ei spre înveșnicire în lumina iubirii lui Dumnezeu. Toate

nemulțumirile și lamentările păreau acum ceva forțat, o caricatură a adevărului viu, a cărui icoană alungă umbrele păcatului, ale amăgirii.

De multe ori, un simplu „nu băga de seamă” ne liniștea mintea agitată și preocupată de o problemă neesențială creșterii duhovnicești, ferind-o de obsesii. Părintele simțea cu duhul această fermentare a cugetului pătimăș și atunci nu intra în explicații și disecări care l-ar fi răscolit și mai mult pe ucenic și ar fi dus la o complexificare a problemei, ci oprea în chip simplu, cu cuvântul și cu duhul rugăciunii care îl învăluia, curgerea plină de frământare a patimii. Ne sfătuia și pe noi să evităm împotmolirile în false probleme și răscoliri ale complexelor patimilor, ferindu-ne de cufundarea spiritului critic și a părții sentimentale în hățșurile patimii bântuite de duhul necurat.

Primul ajutor stă tocmai în oprirea curgerii patimii prin „spălarea cu duhul” în gestul închinării către Domnul a acestui complex sfâșietor și fără ieșire. Revenirea la firescul simplității, ieșirea din propriul complex al bolii duhovnicești și îndreptarea lui prin rugăciune către Dumnezeu aduce acea liniștire în care harul lucrează tainic spre tămăduire.

Este fundamentală pentru modalitatea isihastă această oprire - nebăgare în seamă a sugestiilor, gândurilor și simțirilor izvorâte din complexe patimii, care se fac ca un zgomot de fond ce tulbură întoarcerea minții spre locul inimii, locul întâlnirii omului cu Dumnezeu.

Astfel, arată Cuviosul Ghelasie, taina închinării isihaste este taina opririi - odihnei trupului în închinare de gest, a minții în închinare de cuvânt, și a sufletului în închinare de duh. Oprirea implicării în războirile ispitei și complexelor

pătimase care blochează creșterea și mișcarea duhovnicească în lumina lui Dumnezeu sunt tocmai deschiderea spre lucrarea harului în noi, noi recunoscându-ne neputința de a lupta și a ne tămădui prin propriile noastre puteri. Căci acestea sunt pervertite de deprinderea cu multele straturi ale amăgirii, sunt acoperite de multele pielițe ale păcatului. Această oprire și închinare către Domnul a neputinței cheamă pe Domnul *să taie El împrejur inima noastră* cufundată în întunericul păcatului.

***

Cuviosul Ghelasie, în toată viața și în toate lucrările sale a pus în lumină mistică isihastă iconică, trăirea de taină a stării înaintea lui Dumnezeu, în umbra căreia venea, izvora și teologia. Când Dânsul spune că aceasta este în specificul carpatin, nu trebuie să înțelegem că elementele subliniate a ține de acest specific nu sunt prezente, nu sunt concretizate în chip viu și în alte ramuri ale tradiției ortodoxe, ci faptul că în specificul moștenirii carpatine ele capătă o mai pronunțată accentuare, evidențiere, decât în alte specificuri locale ale unicului și nedespărțitului trup al Ortodoxiei.

Una din contribuțiile remarcabile ale Părintelui, cu aplicabilitate directă în practica isihastă este această evidențiere a misticii iconice, în prelungirea unei tradiții ortodoxe îndelungate ce a trecut prin pustnicul Neofit și alți nevoitori isihaști. Dacă la primele Sinoade Ecumenice au fost dezbătute problemele hristologice și triadologice cruciale pentru accesul omului la cunoașterea lui Dumnezeu și împărtășirea de viața dumnezeiască, în decursul controverselor isihaste din secolul al paisprezecelea a apărut

în prim plan problema modului, a posibilității acestei dumnezeiești împărtășiri și a înaintării omului în taina unirii teandrice.

Teama de panteismul ființial, spunea Cuviosul Ghelasie, a făcut providențială dezvoltarea, prin Sfântul Grigorie Palama, a unei „teologii a ființei prin har”, harul fiind „puntea divinității accesibile” și „locul de întâlnire în care creația poate vedea cele ale ființei dumnezeiești, strălucirile ei în afară, dar nu însăși ființa”. Se evită astfel „erezia panteismului ființial”, spunea Avva Ghelasie, prin harul care cuprinde toate ale ființei dumnezeiești, dar ca „exterioare” ființei, care rămâne apofatică în sine.

Pustnicul Neofit, arată Părintele Ghelasie, caută „o teologie de har prin ființă”, căci dacă la Sfinții Părinți era teama de panteismul ființial, de amestecul - confuzia ființei cu energiile sale harice, la Neofit Pustnicul este teama de „panteismul energetic”, teama de pierderea Ipostasului ființial în „impersonalismul” harului. Să nu uităm că ne aflăm în contextul zbuciumat al confruntării creștinismului cu religiile sincretice de influență orientală, cu mișcările oculte spiritiste și new age, cu secte pretins creștine, care își desfășoară activitatea la nivelul unei mistici energetice ocult-sincretice, pretinzând chiar că posedă harul, disociat însă mai mult sau mai puțin evident de chipul hristologic și treimic al revelației creștine.

De aceea, spunea Părintele Ghelasie, urmându-l pe pustnicul Neofit, mistica iconică „găsește tainicul loc de întâlnire în Chipul euharistic, ce este Ipostas ființial și har și creație deodată și în unire neamestecată”. Am putea astfel numi această modalitate și mistica liturgică - euharistică

creștină. De altfel, Părintele Ghelasie remarca faptul că mistica liturgică și-a găsit o evidențiere marcantă în teologia lui Nicolae Cabasila, ca o urmare, ca o continuare firească a teologiei dezvoltate de Sfântul Grigorie Palama asupra harului necreat, a distincției între ființa și lucrările-energiile lui Dumnezeu în contextul problemei cunoașterii lui Dumnezeu și a participării omului la viața dumnezeiască.

Mistica luminii dumnezeiești și cea iconică sunt nedespărțite, pentru că în înțelegerea și trăirea creștină ortodoxă harul nu este liber, o cantitate impersonală și manevrabilă, cuantificabilă, nu este rupt de Chip, de Persoanele dumnezeiești ca în concepțiile mistice oculte, necreștine sau ale sectelor pretins harismatice. Lumina dumnezeiască necreată este tocmai lumina Chipului Dumnezeiesc, întru care cunoașterea lui Dumnezeu se descoperă ca dialog, părtășie, comuniune iubitoare.

Cineva l-a întrebat pe Cuviosul Ghelasie : „Părinte, nu vă mândriți?”. „Păi, ce păcatele mele, am eu timp de asta?”, îi răspunse el cu simplitate, arătând că lucrarea rugăciunii și închinării neîncetate către Dumnezeu fac ca timpul însuși să se întâlnească cu veșnicia, iar acolo, în această cruce-altar de întâlnire, să pătimească, să se împărtășească de iubirea ce arde păcatul.

Duhul vrăjmaș nu mai are loc și nici timp de a lucra în veșnicie, nici umbra îngăduită de iconomia dumnezeiască întru a se ascunde, furișă și semăna semințele răului, fiind

vădit și ars de însuși focul iubirii care îl închină și pe el odată cu toate ale lumii create spre vierea în lumina Sfintei Treimi, în lumina veșnicei nepăcătuiri.

Spațiul și timpul capătă la întâlnirea cu veșnicia chipul personal și eclezial al liturghisirii, creșterii în taina unirii cu Dumnezeu, căci Domnul Însuși tronând în inima curățită de har, ele își au întemeierea tocmai în lumina iubirii Lui și în însuși lumina curată a firii create bune de Dumnezeu.

Această lumină o numea Părintele Ghelasie, pe temeii scripturistic, prima creație a actului creator dumnezeiesc, care întrupează pecetea Chipului Fiului lui Dumnezeu - Însuși Chipul de filiație al creației - și cuvintele-loghii dumnezeiești creatori și susținători ai chipurilor - formelor de creație. Ea stă astfel la originea timpului și spațiului de răspuns al creației la actul creator al Sfintei Treimi.

O importantă și firească lărgire mistico-teologică la taina fundamentală a Întrupării Cuvântului lui Dumnezeu în creație este această origine a creației, privită nu numai în energiile dumnezeiești necreate, ci totodată, având în vedere că aceste energii nu sunt niciodată rupte de Chipul lui Dumnezeu, în asumarea de către Fiul lui Dumnezeu, în chiar actul sfatului și planului dumnezeiesc din veșnicie asupra creației, și a unui Chip de creație - Chipul de Fiu al Omului și totodată Chipul - pecetea de filiație a creației ca dar de iubire al Fiului lui Dumnezeu către Tatăl. Pogorârea iubitoare a Duhului Sfânt peste acest dar de aducere înainte al Fiului către Dumnezeu - Tatăl îl consfințește, iar binecuvântarea iubirii Tatălui îi dă ființă, așa încât actul însuși al creației își are originea în Liturghia precosmică a Sfatului Treimic dumnezeiesc .

Acest Chip precosmic sau iconic de creație este asumat de Fiul lui Dumnezeu în unicul Său Ipostas, în unica Sa Persoană în mod neamestecat și nedespărțit de Chipul Său dumnezeiesc, și prin el are loc însuși actul creației ca împreună lucrare a Sfintei Treimi. El este însăși pecetea iconică de neșters a activului creator dumnezeiesc, pecetea prin care energiile necreate dumnezeiești aduc la ființă creația, care, deși curgătoare și cu puțință de a fi supusă căderii, îndepărtării de lumina întrupării Cuvântului lui Dumnezeu, își are totuși pururi finalitatea în veșnicia iubirii Sfintei Treimi și se mișcă spre această finalitate - Hotar al veșniciei în spațiul economiei dumnezeiești.

Taina crucială a Întrupării Fiului lui Dumnezeu la plinirea vremii, a asumării de către Dumnezeu Fiul a firii omenești, a înomenirii Sale, a unirii neîmpărțite, nedespărțite, neamestecate și neschimbate a celor două firi în Ipostasul unic al Fiului lui Dumnezeu Întrupat se oglindește astfel în taina originilor creației, în taina iconicului de creație, al originii creației în asumarea Chipului de filiație în Ipostasul unic al Fiului dumnezeiesc, din a Cărui „coastă” ia ființă lumina primordială - arhechipul cosmic al mamei.

Părintele Ghelasie admitea că aceste discerneri nu sunt lipsite de dificultățile lor, taina chipului fiind foarte puțin dezbătută și dezvoltată teologic până acum. Deși poate părea suspectă de particularizare lingvistică, își are totuși relevanța sa observația că în limba română, termenul „chip” înseamnă atât față personală cât și mod, fel al desfășurării lucrării unei persoane sau al alcătuirii unei forme create. Chipul „zugrăvește” persoana în act, chipul înseamnă și esența activului firii, firea creată odihnindu-și astfel ființialitatea și

răspunsul său la actul creator și chemarea Cuvântului în pecetea-chipul Cuvântului întipărit în creație.

Este adevărat, completa Cuviosul Ghelasie, că numai omul are taina Întrupării propriu-zise a Persoanei dumnezeiești a Cuvântului ca Fiu al Omului, numai el este alcătuit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, celelalte forme de creație întrupând doar pecetea-chipul iconic al Cuvântului prin care se pot face și ele părtașe, în Hristos, de frumusețea și slava dumnezeiască a fiilor lui Dumnezeu.

Puntea între creație și dumnezeire, însăși ființialitatea creației odihnește în această taină a „întrupării” Chipului Fiului, altfel spus a întipăririi, a pecetluirii Sale iconice în creație, prin care creația este capabilă să se iconizeze, să desfășoare propriul său ritual de răspuns la actul Cuvântului, să se transfigureze prin har.

Una dintre principalele probleme ivite în cursul aprigei controversă iconoclaste viza, spunea Cuviosul Ghelasie, tocmai această capacitate, să zicem așa iconică, a firii create, chiar a materiei de a primi zugrăvirea Chipului Fiului lui Dumnezeu Întrupat, iar înomenirea Cuvântului este, după Sf. Maxim Mărturisitorul, însuși chipul desăvârșirii icoanei creației. Prin Întruparea Fiului ca om se deschide, să zicem așa, spunea Cuviosul Ghelasie, însuși altarul bisericii de creație, iar Liturghia precosmică își află zugrăvirea, deschiderea întru prefacerea creației în trup al iubirii dumnezeiești, întru întruparea și mântuirea creației în iubirea Sfintei Treimi.

Aceste repere, zugrăvite de către Părintele Ghelasie, ale tainei originilor sunt expresia unei profunde conștiințe mistic-liturgice asupra vieții. Părintele nu obosea a sublinia cu

smerenie că ele sunt doar niște largiri-deschideri – zugrăviri - repere pe drumul liturghisirii neîncetate a iubirii dumnezeiești, și nu teologhisiri în sensul strict.

**Despre liturghisirea isihastă, chipul rodirii
Liturghisirii euharistice a Bisericii
„Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele...”**

„Măi, tăticule, în tot ceea ce faci să te miști ca în Biserică”, mai spunea Cuviosul, arătând că ritualul Bisericii nu este un fragment izolat de viață, ci însuși chipul lucrării Duhului Sfânt în inima omului spre împărtășirea de viața dumnezeiască și spre iconizarea vieții, spre creșterea omului în asemănarea cu Hristos.

„Adevărul credinței este real și faptic, nu stă în închipuiri și scorneli ale minții omenești”, atrăgea atenția Avva Ghelasie, și de aceea practica duhovnicească este tocmai ritualul întrupării acestui Adevăr mântuitor, sub călăuzirea Preasfântului Duh. Teoria este, zicea Părintele, zugrăvirea reperelor unei experiențe, iar în acest sens, cum experiența cu Dumnezeu are o profunzime infinită, ea nu se epuizează în formulările dogmatice fundamentale, ci apar și acele largiri mistic-teologice, sau teologumene, care, fără a contrazice în vreun fel dogmele dumnezeieștilor Părinți, cum o fac ereziile, dau niște repere pe drumul căutării lui Dumnezeu, și în particular al practicii isihaste.

Deschiderea spre viață a învățaturii prin practica neabătută duhovnicească face posibilă primirea harului Duhului Sfânt, a lucrării dumnezeiești prin care se zugrăvește în om asemănarea cu Hristos cea îndumnezeitoare și înfierea cea duhovnicească a omului de către Tatăl Ceresc.

***

Viziunea iconic-liturgică asupra creației, afirmarea iconicității creației, discernerea așezării ei ființiale în spațiul-lumina iconomiei dumnezeiești arată caracterul necreștin, nebiblic, chiar luciferic, după cum sublinia Cuviosul Ghelasie, al unor curente de coloratură mistic-ocultă, care presupun o mediere a actului creației și al primirii revelației, precum și a puterii - energiilor de creștere spre împlinire a creației, de tămăduire și mântuire a omului prin așa-zise ierarhii spirituale : puteri, eoni ș.a., pe un pretins drum inițiativ, gnostic, în care relația cu Hristos ar deveni mediată, indirectă, condiționată strict de ajutorul acestor așa-zisi intermediari.

Părintele Ghelasie atrăgea atenția aici asupra răspândirii unei înțelegeri nebiblice și necreștine a sensului ierarhiei. Se zice, spunea Avva, că Lucifer a căzut tocmai fiindcă de la înălțimea mândriei sale dorea ca Dumnezeu să-l lase ca el să creeze lumea materială și pe om, ca un dumnezeu intermediar, prin care însăși relația omului și creației cu Dumnezeu să fie mediată. Aceeși ispită de a fi ca Dumnezeu fără de Dumnezeu, fără prezența și lucrarea directă și personală a lui Dumnezeu a stat și în centrul călcării poruncii și căderii lui Adam omul în rai.

În sens biblic creștin însă, ierarhiile nu au funcție de intermediari, prin care să fie condiționat strict accesul la o

pretinsă inițiere gnostică, ci ele au o funcție de slujire iconic-liturgică a lucrării directe și personale a lui Dumnezeu. Îngerii nu sunt spirite constituite în lumi paralele, nu sunt mediatori și împreună creatori cu Dumnezeu, ci sunt duhuri slujitoare, cum zice Scriptura, au chipul liturgic al slujirii în această unică lume creată și susținută prin lucrarea directă și personală a lui Dumnezeu.

Chiar dacă în anumite împrejurări sau în anumite cadre liturgice Dumnezeu se arată sub forma de Înger sau lucrează prin preot, acest „prin” nu înseamnă o mediere în sensul de excludere a lucrării directe a lui Dumnezeu, ci are sensul iconic de evidențiere tipic-simbolică și iconică și de slujire a lucrării direct dumnezeiești.

Așa de exemplu, preoția este direct a lui Hristos, tocmai pentru că unește în Sine ca o cruce cele două chipuri – cel dumnezeiesc și iconicul de creație, împlinind prin Întruparea Sa și unirea ipostatică a celor două firi, a celor două lucrări și energii: dumnezeiască-necreată și omenească-creată. De aceea, este de preferat uneori să spunem că întâi de toate preotul săvârșește slujirea prin lucrarea directă a lui Hristos, iar nu Hristos indirect prin preot, ca să evidențiem că Hristos este unicul Mijlocitor, iar lucrarea lui Dumnezeu nu este condiționată legic - strict de slujirea preotului, ci slujirea preotului este întemeiată de însăși voia lui Dumnezeu ca preotul să se facă icoană a iubirii Lui, iar prin această slujire Domnul să se împărtășească pe Sine Bisericii.

Sensul ierarhiei stă întâi de toate în organicitatea liturgică a vieții și Bisericii ca Trup al lui Hristos, Trup al Vieții duhovnicești. Această viziune este esențială unei înțelegeri duhovnicești a moralei creștine. Căci morala în sens general

nu se definește esențialmente doar ca un ansamblu de reguli de conduită fondate pe universalitatea unor maxime, sau pe un sistem ierarhizat de valori (Emmanuel Levinas, *Când Dumnezeu devine idee*, Ed. Pandora, Târgoviște, 2001, p. 17), ci în primul rând ca un răspuns personal la activul conștiinței de apartenență la un anume trup paradigmatic, familial, social, politic, religios, și, în sensul creștin, ca răspunsul la activul conștiinței de mădular al Trupului lui Hristos, Trupul de unire al creației cu Dumnezeu.

***

Unui ucenic i-a spus Avva Ghelasie să nu se asocieze cu ierarhi în scopuri pământești, aceasta neînsemnând deloc neascultare sau disprețuire a ierarhiei, sublinia Părintele, ci fuga, ferirea de a căuta, în afară dacă ești silit prin voia lui Dumnezeu, spre un loc unde se intersectează foarte multe interese divergente, ispite și tulburări foarte grele aduse de vrăjmașul, încercări care te pot da peste cap dacă nu ai pavază fermă harul lui Dumnezeu, încercări ducând până la tensiuni, compromisuri și slavă deșartă, uneori chiar până la deznădejde și împietrire, judecare și hulă.

Părintele sfătuia spre „ocolirea” locurilor în care se intersectează interese divergente, în afară de cazul când ești silit de responsabilitatea de a urma voia lui Dumnezeu. Logica iconică a viețuirii creștine este, spunea Avva, cea a păzirii în afara luptei, a conflictelor și tulburărilor, punând între tine și orice vrăjmășie chipul închinării de sine și a toate lui Dumnezeu. Locul liniștii lăuntrice, pornind de la măsura pe care o are fiecare, trebuie păzit cu sfințenie, dincolo de dialectica contrarului, a opozițiilor și sfâșierilor, încât omul să caute a avea o așezare prielnică deschiderii priveliștii inimii

spre cele tainice, dumnezeiești, spre binele nesfâșiat de contrarul păcatului.

Nu lupta generează progresul, creșterea duhovnicească, accentua Părintele Ghelasie, ci raportarea vie la Chipul Dumnezeiesc, prin care omul își regăsește propria identitate de fiu, și poate astfel să se orienteze spre Viață, și să se facă părtaș într-o cunoștință Trupului lui Hristos. Această raportare prin răspunsul continuu de dăruire și închinare a toate, bune și rele, ajută omul să se ferească de extremele de-a dreapta și de-a stânga, nedând importanță oscilațiilor generate de războiri, ci aruncându-le pe toate în focul stării înaintea lui Dumnezeu.

Astfel, Părintele nu sfătuia spre așa zisa luptă cu ispita directă, dură, care necesită o pregătire ascetică deosebită și nu poate fi dusă fără o pregătire duhovnicească deosebită, ci atenționa că și cei mai slăbuți pot avea creșterea și prefacerea duhovnicească dacă se străduie a păstra răspunsul propriu, continuu de închinare-raportare la Hristos în albia Trupului Său. Taina nevoinței creștine stă în aflarea continuității stării de închinare mai mult decât în efortul, forța punctuală de elevare spirituală către Dumnezeu. Căci creșterea se întemeiază pe taina întrupării lui Hristos, și a pogorării dumnezeiești în altarul de creație, nefiind rodul simplelor strădării omenești, fie ele și eroice.

Aflarea acestei continuități cere nu doar un efort spiritual, ci adunarea și dăruirea întregii persoane pe altarul închinării, căci prefacerea este doar prin pogorârea dumnezeiască peste omul întreg. Iar pentru ca omul întreg să se aducă pe sine înaintea lui Dumnezeu, este nevoie și de participarea trupului,

de gestul de închinare care să implice și trupul ca altar al prefacerii.

Trupul nu trebuie simplu depășit în spirit, ca în logica antică străină de taina întrupării lui Hristos, ci doar trupul păcatului trebuie „omorât” prin lucrarea harului, arăta Cuviosul, însă trupul ca templu al lui Dumnezeu este chiar locul pogorării Dumnezeiești și al liturghisirii omului înaintea lui Dumnezeu. Erosul dumnezeiesc de care vorbește sfântul Nicolae Cabasila exprimă, spunea Avva Ghelasie, tocmai nebuna iubire de oameni a lui Dumnezeu, Care voiește a se uni cu omul în chiar trupul acestuia, într-o unire deplină, nu numai spirituală, ci euharistică.

Păstrarea în isihia închinării este uneori chiar mai grea decât lupta însăși, în sensul că solicită o orientare, un act al omului îndreptat din toată ființa, din tot cugetul și din toată puterea spre Dumnezeu. Dar acest jug al închinării, paradoxal, prin legătura vie cu Hristos, trece omul peste războirile trupului și spiritului, este blând și ușor, putând fi purtat și de omul slăbănogit și neputincios al zilelor noastre.

Într-o luptă directă, corp la corp cu vrăjmașul și cu gândurile, foarte puțini au tăria discernământului și experiența duhovnicească necesară, însă evitarea luptei prin alergarea la ajutorul lui Dumnezeu și nebăgarea în seamă a războirii, lăsarea în grija Domnului dau fiecărui creștin întărire în smerenie, prin care înfloresc și virtuțile. Luptei directe, așa zis dialectică, îi e preferată oprirea războirii prin închinarea către Domnul, prin păzirea în răspunsul de dăruire, care nu mai e propriu-zis o luptă, ci o raportare a tuturor celor ce te războiesc la Dumnezeu și așteptare a ajutorului Lui. Căci la om nimic nu este cu putință decât prin

ajutorul lui Dumnezeu, iar acesta din urmă risipește toate contradicțiile, sfâșierile lăuntrice și exterioare prin lumina izvorâtă din Chipul Iubirii Sale.

Chipul închinării neîncetate al trăirii isihaste, *isihasmul închinării neîncetate* este *darul lui Dumnezeu pentru lumea de astăzi*, fapt evidențiat de Cuviosul în toate lucrările sale. În duhul Tradiției ortodoxe, rugăciunea neîncetată privește omul întreg, nu doar mintea, spiritul, și deci este în chipul închinării neîncetate. Această evidențiere este foarte importantă pentru a păzi chipul creștin nefalsificat de logica antică spiritualistă și structuralistă, arată neobosit Părintele Ghelasie în cărțile sfinției sale. Nu-i putem înțelege pe Sfinții Părinți dacă nu punem în lumină acest aspect, chiar dacă uneori este prezent numai implicit, dar totuși evident, în scrierile și viața lor.

Cele trei trepte ale urcușului mistic, duhovnicesc, anume despățimirea, contemplarea și unirea cu Dumnezeu concretizează, sublinia Avva Ghelasie, cele trei aspecte fundamentale ale liturgicului creștin: ascetic, iconic și euharistic, fundamentale pentru înțelegerea specificului unic, inconfundabil, personalist al viețuirii creștine.

Omul și natura

Dacă dezbaterile trecute s-au concentrat îndeosebi pe problema omului și relației sale directe cu Dumnezeu, cu neobosita grijă de a păzi accesul omului la viața duhovnicească, la experiența întâlnirii omului cu Dumnezeu și

a împărtășirii sale de viața dumnezeiască, din aceeași grijă se naște astăzi, în contextul iminentei distrugerii de către om a naturii, a leagănului său de naștere și lăcașului în care omul crește spre întâlnirea cu Dumnezeu și spre înveșnicirea sa în lumina iubirii Sfintei Treimi, apare deci nevoia unor discerneri care să precizeze raportul omului față de natură. Acel raport firesc, care poate că privește într-un mod aparent mai puțin direct relația omului cu Dumnezeu, însă acea perspectivă care să oprească distrugerea cadrului lucrării de mântuire și să fie de real folos în liturghisirea omului înaintea lui Dumnezeu, cuprinzând întreaga creație.

Reperetele unei abordări autentic creștine, arată Părintele Ghelasie, încearcă să elimine riscul unei viziuni impersonalist-panteiste, în care formelor de creație le lipsește ființialitatea proprie de creație, ele fiind numai niște manifestări iluzive ale divinului, ca în multe dintre misticile antice, sau în unele accepții pretins creștine ca niște simple manifestări-mesaje către om ale Logosului, fără consistența unui răspuns propriu la actul dumnezeiesc creator și susținător.

Este ca și cum formele de creație ar fi niște simple instrumente-jucării ale Creatorului, eventual bune de aruncat după folosire, această viziune extremă ducând la consecința că formele de creație sunt simple măști ale manifestării Cuvântului.

Această viziune ce presupune inerția absolută a formelor de creație pretins nepersonale, lipsite de chipul propriului ritual de răspuns, de isonul lor la liturghia creației nu corespunde, nu este lipsită de accente panteiste, și accentuează paroxismul unei indiferențe a omului față de suferința

prezentă și vizibilă la nivelul întregii biosfere, precum și privirea naturii ca un simplu obiect ustensil, manipulabil, descifrabil, sau eventual consumabil, însă fără legătură intimă cu omul.

Or, în această abordare cu accente iconoclaste se pierde din vedere tocmai această capacitate de răspuns a naturii la lucrarea lui Dumnezeu și la liturghisirea omului. Natura nu este o manifestare iluzivă și ustensilă a harului, ci prin pecetea vie a activului creator dumnezeiesc capătă și ea ființialitatea sa, prin care răspunde și se armonizează continuu iconomiei dumnezeiești și acțiunii omului.

Transfigurarea lumii în rugul aprins al slavei dumnezeiești cuprinde și natura. Natura primește ca o zugrăvire iconică înaintea vederii duhovnicești. Mai mult, Pâinea și Vinul, elemente ale naturii, primesc prefacerea în Trupul și Sângele Domnului. Omul mănâncă și respiră elemente ale naturii, așa încât natura însăși poate fi privită într-o anumite relație intimă, asemănare, prelungire cu trupul omului.

Natura primește și absoarbe negativul și pozitivul omului, se sălbăticește prin păcatul și acțiunea violentă a omului, însă se și îmblânzește și tresaltă de bucurie, se umanizează în vecinătatea sfinților. Vedem în icoane reprezentat gestul de răspuns al formelor de creație la evenimentele cruciale din istoria mântuirii.

Gradele de pasivitate și de rezistență ale formelor de creație la acțiunea omului sunt diferite. Ele nu sunt persoane, ca omul sau îngerii, însă participă la nivelul lor și cu personalitatea lor, am putea spune, la taina prefacerii creației în trupul și darul iubirii dumnezeiești.

Tocmai de aceea, grija omului pentru natură trebuie legată, accentua Cuviosul Ghelasie, de această taină a împărtășirii cosmice de slava Învierii lui Hristos, a înveșnicirii creației în lumina Sfintei Treimi; se spune chiar că în Ziua Judecării omul va da seama pentru fiecare abuz și violentare a naturii.

Taina originii creației și a ființialității ei în lucrarea lui Dumnezeu și prin această pecete - chip de filiație dă creației acea legătură indestructibilă în raport cu Dumnezeu prin Cuvântul, așa încât, după cum o formă de creație nu poate deveni autonomă față de propria sa ființialitate, tot astfel nu poate să devină strict autonomă de voia lui Dumnezeu și de pecetea activului dumnezeiesc.

Autonomizarea voii libere contrare iubirii dumnezeiești o aduce în conflict cu însăși ființialitatea sa. Ultima tinde spre o împlinire în lumina revărsată prin pecetea hristică pe care o poartă, iar această tindere-ardere a firii întru a întrupa pe Hristos oprește, aduce veșnic păcatul la neființă prin suferință. Încât iadul se descoperă, arată Cuviosul Ghelasie, ca o veșnică ardere a păcatului liber asumat în focul tocmai al propriului activ ființial, în rugul propriei ființialități, în rugul aprins de activul veșnic al pecetei chipului dumnezeiesc, care nu încetează a da ființă creației.

Această „imprimare” a formelor de creație de pecetea activului hristic, iar la persoane de însăși pecetea Chipului dumnezeiesc dau creației tocmai activul de întrupare a loghilor-rațiunilor dumnezeiești, așa încât creația se face icoană a lucrării și întrupării iubirii dumnezeiești, creația primește de la facerea sa capacitatea și rostul de a se face

icoană și trup al lui Hristos, de a participa la liturghia dăruirii Fiului către Tatăl în împreună lucrarea Sfântului Duh.

***

Un ucenic venise odată la Avva foarte bolnav, sleit de puteri după o perioadă de suprasolicitare.

-Privește la albine, îi spuse Avva, care avea pe atunci ascultare la stupi. Au o vitalitate extraordinară, dar tocmai pentru că au și momente de acumulare, în care stau nemișcate. Așa trebuie să stai și tu, să te oprești de câteva ori, în cursul zilei, înaintea icoanei, sau dacă ești la serviciu, acolo unde ești, în gest de închinare către Dumnezeu. Chiar dacă ești foarte ocupat, să faci aceste mici și tainice opriri, fie și doar de câteva clipe, ca să te liniștești și să te „încarci”. Stând în închinare, se oprește scurgerea de energie și te deschizi lucrării lui Dumnezeu, care îți dă putere în slăbiciune.

Părinții aveau cele șapte laude, și rugăciunea închinării neîncetate, dar noi, așa de aglomerati și strâmtorați, înjuțați cum suntem cu cele zilnice, nu mai găsim de multe ori timp să liturghisim lui Dumnezeu. Și asta ne slăbănogeste, ne sleiește de vლა duhovnicească. Totuși, chiar și scurte cum sunt, opririle în închinare și rugăciune sunt mici laude, care trezesc și păzesc conștiința și voința liturghisitoare, odihnesc harul care ne reface vლა, potolind aprinderile și scurgerile de energie trupești și sufletești. Cum spune Părintele Arsenie Papacioc, un suspin este o rugăciune”.

***

Zadarnic încearcă omul a forța și a raționaliza Taina, avertiza Cuviosul. Așa zisa intrare în Taină prin tehnici secrete, oculte, prin care omul ar avea acces la puteri și iluminări misterioase, este o rătăcire în afara tainei, tocmai pentru că Taina nu se deschide decât tot prin Taină, adică nu se cucerește-stăpânește doar prin eroism, cum încearcă să facă omul cu natura, ci se primește de la Dumnezeu cu închinare, prin frângerea voii, prin dăruirea întregii ființe pe Altarul Tainei mai presus de fire.

-Avva, mi-ai dat canon să nu omor nici o vietate. Ce să fac cu dăunătoarele, cu gândacii de exemplu, dacă mă năpădesc, pot să-i omor?

-Măi, tătucule, ce să-ți fac, e adevărat, e și ăsta ca un blestem, o cruce, dar *tu* să nu omori nici o vietate. Tu ai creat-o sau poți tu să faci o vietate la fel? Făptura vie este o mare minune dumnezeiască. Așa că ne rugăm și noi, și încearcă să faci rost de niște substanțe care le gonesc, acid boric de exemplu și ce mai găsești și frăția ta, dar nu am ce să-ți fac, trebuie să respecti canonul ăsta așa cum te ajută Dumnezeu.

-Blagosloviți și iertați.

Despre iubirea părintească și rugăciunea pentru vrăjmași

În urmă cu mai mulți ani, la biserica aflată mai la vale de mănăstire se slujeau Sfinte Masluri, la care erau aduși și oameni bântuiți de duhuri necurate. Părinții de acolo luptau cu vrăjmașul luptă înfricoșătoare, corp la corp, prin multe nevoințe ascetice, îmbrăcați cu puterea lui Dumnezeu. Priveliștea acestei lupte înfricoșă și impresiona pe cei ce veneau și participau la slujbe, descoperindu-le măsura luptei duhovnicești nevăzute, cu care diavolul îl luptă pe om. Mulți au venit la credință și s-au întărit în credință, mulți au primit minunate vindecări. Însă vrăjmașul aducea mereu oameni slabi și alții chiar mânați de el, care înmulțeau răul, neghina. Unii dintre cei bântuiți cădeau în nestatornicie, nemaivrând să plece la casele lor și chiar nemaiascultând de nimeni. Încât Părintele Stareț, Avva Neonil a luat cu discernământ duhovnicesc hotărârea să nu se mai slujească acolo maslu în fiecare zi, pentru a opri lățirea ispitelor.

Cu mult timp înainte, când l-am întrebat dacă e bine să asistăm la slujbele de exorcizare de la biserica din vale, Cuviosul Ghelasie ne atenționa să nu rămânem acolo, că se întâmplă și lucruri necurate și ispite de care e mai bine să ne ferim. Erau acolo oameni sub influența duhurilor necurate, care intrau printre ceilalți și încercau să înmulțească răul, fapt care s-a vădit mai pe urmă. Se întâmpla că diavolii îl pomeneau pe Avva cu furie neputincioasă, mărturisind, prin invidia și amenințările lor despre sfințenia Cuviosului, despre neclintirea așezării lui în har, ce le strica cursele și le provoca o mare și permanentă rană. De altfel, Cuviosul Ghelasie era vestit pentru rugăciunile sfinției sale pentru vrăjmași, care

erau ascultate de Hristos tocmai pentru că Avva era un om al păcii duhovnicești.

***

La Avva veneau mulți oameni cu probleme mari din pricina vrăjmașului ce căuta să le facă rău, fie prin boli sufletești, fie prin alți oameni ce urmăreau răzbunare. Avva îi liniștea, le risipea tulburarea și panica cu cuvinte simple: „Stai liniștit, că o să fie bine. Nu te mai îngriji și nu te mai frământa, măi tăticule, ne rugăm și noi, și cu mila lui Dumnezeu și a Maicii Domnului o să treacă. Lasă, mă tăticule, nu te speria, că astea sunt de la Dumnezeu, să ne mai încerce oleacă”. Se întâmpla apoi că cei pentru care se ruga Părintele se întorceau să-i mulțumească pentru rezolvarea neașteptată a problemelor. „Ce să-mi mulțumești, mă tăticule, lui Dumnezeu să-i mulțumim, noi ne rugăm și noi așa mai cum putem, dar El ne izbăvește”.

***

Părintele se ruga lui Dumnezeu să aibă și era dăruit de Sus cu o memorie duhovnicească uimitoare. Ținea minte chipurile și de cele mai multe ori chiar numele celor ce veneau la el, fie și dacă îl vizitaseră o singură dată, întrebându-i despre amănunte și manifestându-și bucuria duhovnicească a revederii. Această bucurie a inimii cu care Părintele întâmpina pe aproapele îi dădea aripi la mărturisire, te umplea de încredere în dragostea și milostivirea lui Dumnezeu ce se revărsa ca un mir de mult preț din toată ființa Cuviosului. Nu era nicidecum un sentimentalism bolnăvicios. Părintele dădea chiar adeseori canoane ce păreau aspre, dar

simțeau cu adevărat că sunt medicamente, și sunt date cu o asemenea părintească iubire, încât le luai fericit, ca pe un dar de mult preț.

Iar dacă nu reușeau să le împlinești, părerea ta sinceră de rău era întâmpinată de Avva cu multă dragoste și înțelegere: „Ei, ce să-i faci, tăticule, suntem slabi noi, cei de astăzi”. Însă Avva nu era deloc descurajat de neputința ucenicului de a face canonul, nu scădea ștacheta, nu renunța la a stimula, cu vreme și fără vreme, dorul nevoinței duhovnicești și al creșterii ucenicului în Hristos, ci îi dădea apoi și alte canoane ziditoare care, chiar atunci când păreau greu de împlinit, erau o sursă vie și hrănitore a aspirațiilor duhovnicești ale ucenicului. În plus, ucenicul trăia certitudinea participării duhovnicului la canonul său, era sensibilizat de împreună-lucrarea nevoinței ce urma a fi împlinite.

Părintele Ghelasie te arunca în apa practicii duhovnicești, iar experiența pe care o trăiai în asumare personală cerea de la tine să dai din mâini și din picioare ca să rămâi la suprafață, în lumina harului, cerea în fapt o asumare conștientă a urgenței prefacerii duhovnicești, cerea o sprijinire pe Hristos. În fapt, Cuviosul cerea de la om acel ziditor „imposibil” prin puterile proprii, dar cu putință prin Hristos. Ca să împlinești canonul Avvei, trebuia să te închini lui Hristos, să te dăruie fără rest lui Hristos, să alergi mereu la El să te ajute să îți depășești limitările. Și de aceea, canoanele Părintelui sunt o sfântă zestre pentru ucenici, de mult preț în urmarea lui Hristos.

Avva Ghelasie te ajuta să te dezbari de minimalismul neprielnic vieții duhovnicești, împreunând uimitor blândețea cu severitatea în icoana iubirii duhovnicești.

***

Cuviosul nu îngăduia să fie fotografiat, filmat, decât foarte rar și luat prin surprindere, silit. Nu ne lăsa să-i sărutăm mâna, ne vorbea însă de sărutul duhovnicesc al vederii iubitoare care iconizează lumea și pe aproapele. Și ne binecuvânta pe toți cu mare bucurie, bucurie care a izvorât din binecuvântarea Sfinției sale până în ultimele sale clipe. Ne încuraja fără să idealizeze lucrurile, ci întărindu-ne în focul nevoițelor și ridicându-ne cu tăria celui încercat. Avva Ghelasie se ruga neîncetat pentru toți cei pe care Domnul i-a dat în grijă, ca să nu se piardă nici unul, după cum m-a încredințat într-un moment al meu de cumpănă. Atunci am simțit cu adevărat o mare pace în suflet, am simțit ce înseamnă să ai pe cineva care își pune sufletul pentru tine, mijlocind înaintea lui Dumnezeu.

Cuviosul îi sfătuia pe ucenici să facă lucrurile lui Dumnezeu, fiecare la locul lui, cât mai bine, fiecare după puterea sa, cu încredințare în ajutorul lui Dumnezeu. Cu seriozitate și bărbăție. Ne spunea să ne folosim de acest răgaz de libertate cu care ne-a binecuvântat Domnul ca să înmulțim talantul și în noi și sprijinind și pe cei din jur, că nu se știe când vor începe iarăși vremuri de prigonire a creștinilor. De fapt, prigoana a și început ca un bombardament informațional fără precedent, sub care omul tinde să își desacralizeze viața și să își uite identitatea, căci confuzia și amestecurile pe toate planurile abundă.

Despre ispitele și încercările actuale și ale vremurilor din urmă

Referitor la noile buletine, Avva a spus: perioada aceasta de impunere a buletinelor cu codul electronic de bare este pregătitoare pentru ceea ce urmează și lupta mare va fi atunci când vor încerca să pună semnul fiarei pe trupul omului, să implanteze în el cip-uri etc. Atunci creștinii adevărați vor merge până la jertfă, unii or să sufere prigoana pe față, alții or să fugă în păduri sau or să se ascundă prin orașe, dar pentru nimic în lume nu trebuie să cedeze. Căci toate până acolo sunt o pregătire a dezlănțuirii, dar atunci va fi însăși prigoana pe față, chiar dacă sub o mască ce îi va înșela pe mulți.

Problema este de conștiință, încât cei cărora li se vor pune cu forța „pecetea” vor fi apărați de harul lui Dumnezeu. Lucrurile urmează să se întâmple și partea aceasta pregătitoare a „pecetluirii” se va realiza, dar „inevitabilul” nu absolvă de responsabilitatea personală înaintea lui Dumnezeu. De aceea, este foarte importantă sensibilizarea, ca problemă de conștiință, la toate problemele ce ne înconjoară, pentru că o raportare lipsită de conștiința liturghisirii creștine, fără o motivație duhovnicească și fără perspectivă asupra finalității actelor personale sau fără o voință orientată ferm spre cele duhovnicești poate fi ușor manipulată și orientată spre fixații, formalism, distructivitate și deșertăciune.

Trupul omului este altarul liturghisirii sale, iar „profanarea” acestui altar, sfințit la Botez și prin ungere cu Sfântul Mir, nu trebuie cu nici un chip îngăduită. Bineînțeles, cum spunea în duhul Avvei un ucenic al său, problema acestor buletine nu trebuie să ne acopere tot orizontul și

preocuparea de ea să absoarbă ca o fixație toată energia spre cele duhovnicești, și să ne abată astfel în chip fatal de la abordarea unitară a întregului complex duhovnicesc, ci fiecare aspect trebuie văzut bine încadrat în întregul viețuirii duhovnicești.

O viețuire ancorată și orientată ferm spre cele duhovnicești elimină de la sine, cu o forță eficientă prin strânsa relație cu Hristos, corpii străini, semințele vrăjmașe ale confuziei, întunericului și distructivității.

***

Părintele Ghelasie constata cu durere cum dezastruoasele urmări ale războaielor americanilor cu arabii sunt alimentate de o intoleranță ideologică, sunt generate de poziții dure ale ambelor părți, provenind în ultima instanță din trufia duhului lumesc. Această poziție dură, alimentată de un permanent război informațional, e datorată în general unei lipse de har, unei abordări mecanice, formuliste, reduționiste a realității celuilalt, a unei forțări-manipulări socio-politice a cursului normal, firesc al realității.

Însăși globalizarea, așa cum este ea înțeleasă pragmatic, e dirijată de interese ale poliilor financiari care nu concordă cu interesul real al fiecărei zone, nu acoperă nevoile reale ale tuturor părților și oamenilor. Exemplu fiind problema poluării, la care nu se întreprinde aproape nimic cu tot riscul autodistrugerii, tocmai din cauza uriașelor interese.

Unificarea forțelor politice dirijate de poli de putere și interese nu duce la un echilibru și o armonizare reală a forțelor, acționând dezechilibrat și părtinitor, cum o dovedesc unele din acțiunile americane, care nu reușesc, în ciuda

imensei propagande și teatralității, să împlinească preținsele acte de dreptate și justiție internațională decât punctual, atunci și numai atunci când este motivat, concordă, se suprapune cu interesul lor vital strict limitat, economico-politic, de imagine sau de altă natură.

Ca un mic, dar elocvent exemplu, distrugerile monumentelor de spiritualitate și cultură universală și a unui mare număr de sârbi din actuala provincie Kosovo lasă reci organele internaționale, care adesea nu pot fi suficient „motivate” decât de interese mercantile, globalizarea vizând în fapt ceea ce intră în sfera actuală de interese a unui număr foarte redus de centri de putere, nu mai puțin absolutiști prin faptul că dețin controlul mass-mediei și prin aceasta al opiniei publice ce preia fără „filtru” informațiile „dirijate” de ea.

***

Mulți oameni din biserică se complac într-o atitudine defensivă, formulistă, minimalistă, arăta Avva Ghelasie, se complac într-un cerc închis. Reducând a trăi la a ști și aplica niște formule minimale, nu mai înțeleg spiritul apostolic care caracterizează Biserica, se închid lucrării harului care deschide calea de la inimă la inimă, alcătuind Trupul lui Hristos. Nu cresc duhovnicește, rămân închistați tocmai pentru că înțeleg a utiliza comod și reduționist, mecanic și minimalist înseși principiile vieții duhovnicești, lipsind-o pe aceasta de dimensiunea implicării vii, personale, de împlinirea jertfelnică a menirii de a alcătui, ca mădular fiecare în parte, Trupul lui Hristos.

Pare uneori că nu se realizează schimbările masive din societate, nici faptul că mulți dintre confrăți se pierd din cauza

lipsei unui dialog care să le atragă atenția, interesul spre cele duhovnicești. Nu pricep unde se dă bătălia, anume nu în certuri de cuvinte, ci în inima omului. Importantă fiind deschiderea către Domnul, cea care întrupează cuvântul duhovnicesc, altfel steril, chiar dacă respectă întru totul tradiția formal, nu însă și chipul ei autentic.

Căci duhul suflă unde voiește, nu știi dincotro vine și unde se duce, spune Scriptura, arătând că lucrarea harului este inefabilă și nu este cantonată într-o formă fixată de mintea omenească, ci este recunoscută prin aceea că este dătătoare de viață, de înnoire. Omul de astăzi se îndreaptă spre iad cu dor de Dumnezeu, spunea cineva.

Domnul a rânduit prin Cuviosul, ca și prin ceilalți mari oameni duhovnicești ai zilelor noastre, precum Sfântul Siluan și Cuviosul Sofronie de la Essex, să fie adusă în prim plan teologia mistică și mistica teologică a icoanei, tocmai pentru că bătălia duhovnicească se dă acum la nivelul imaginii. Ideologiile sunt înlocuite printr-o adevărată imagologie.

Discursul ideatic, dialectic și structuralist nu mai ajunge să miște inima omului, nu mai penetrează sub bombardamentul imaginilor, care a devenit principala sursă de manipulare a conștiințelor. Tocmai de aceea salvarea stă în refacerea și dezvoltarea capacității de iconizare a imaginii, acea vedere a lumii în lumina Chipului lui Dumnezeu. Renașterea duhovnicească este legată tocmai de regăsirea „perspectivei inverse” iconice care să mântuiască în lumina lui Hristos toate informațiile care ne asaltează. Cheia întoarcerii întregii atenții și voințe spre Chipul dumnezeiesc pecetluit iconic în ființa noastră și oglindit în conștiință este tocmai închinarea de toată vremea a minții și inimii către Dumnezeu. Recuperarea

dimensiunii iconice a existenței este în același timp o așezare la hotarul eshatologic al stării față în față cu Dumnezeu.

Rugăciunea cerebrală sau cea sentimentală nu pot face față tirului imagistic-ideatic-informațional. Discursul ideatic este copleșit de forța de sugestie a imaginii. Nu te mai poți ascunde de acest asalt al imaginii, dar, și aici cuvintele Părintelui sunt de o extremă actualitate prin aplicabilitatea lor, poți „iconiza” prin închinare imaginea.

Este un obicei sfânt ca omul să închine masa înaintea de a mânca, spunea Avva. Or informația, imaginea sau cuvântul sunt adevărată hrană, imaginea fiind asimilată chiar mai rapid și involuntar decât informația discursivă în memorialul sufletului. De aceea, ritualul închinării informației ce asaltează inima omului, ritualul iconizării imaginilor ce se imprimă în memorialul sufletesc prin vederea lor în lumina Chipului dumnezeiesc și a iconomiei lui Dumnezeu este de o mare importanță în oprirea distructivităților și războirilor lumii actuale.

Se întâmplă atât de des să ai ispite în vis, fără să fi conștientizat vreo pornire a patimii în timpul zilei. Redutele formalismului moralist, chiar pretins tradiționalist, nu mai rezistă, sau nu rezistă numai prin sine ca lege, ci e nevoie de o deschidere duhovnicească a inimii, de o trecere a formei de raportare față de celălalt în ritual liturgic, personal, ca prelungire și rodire proprie a ritualului liturgic-euharistic al Bisericii.

Iar icoana creștină, fiind chip liturgic al unirii creației cu Dumnezeu, având ca teme întruparea Fiului lui Dumnezeu pe care o zugrăvește, se constituie ca un hotar-limită, o ușă a percepției duhovnicești, o intrare a vederii înțelegătoare în

paraclisul inimii. Mai mult, icoana nu înseamnă hotar numai în sensul depășirii spre cele de dincolo ci în primul rând hotar al pogrârrii dumnezeiești și al întâlnirii cu Dumnezeu, hotar de altar al întrupării și împărtășirii dumnezeiești. Inima, mai presus de organul fizic, este locul de taină al întâlnirii cu Dumnezeu, iar în acest sens icoana se dezvăluie și ca inimă de taină a rugăciunii. Criza contemporană de modele este din cauză că omul nu mai vede lumea dinlăuntru icoanei iubirii dumnezeiești.

Părintele Ghelasie i-a zis odată unui ucenic: „Băi, tăticule, ce canon să-ți mai dau? Cel mai important canon e să nu mai faci!” Această deprindere a sculării sau întoarcerii spre Hristos a minții în orice circumstanță, oricât de grea și disperată, această schimbare a orientării minții, această venire în fire prin însăși deschiderea pe care o face închinarea-dăruirea către Domnul a toate, bune și rele, până și a mizeriei și stricăciunii spre prefacere, a neputinței de a te schimba spre a afla la Dumnezeu puțința, reprezenta la Părintele Ghelasie pocăința.

Și cum remarca cineva, Părintele Ghelasie avea de la Domnul darul să trezească o pocăință bucuroasă, orientată cu fața spre viitor, sensibilizând inimile ce își așterneau mărturisirea spre o angajare duhovnicească, prin bărbăție și lepădare de sine în slujba iubirii Sfintei Treimi.

Scrupulozitatea exagerată poate fi o formă disimulată a părerii de sine și dezangajării din albia iubirii, de aceea mai

ales când, după cum zicea Avva, corabia lui Hristos este în furtună, e nevoie de multă bărbăție duhovnicească, de lepădare de sine pentru a trăi urgența duhovnicească a mântuirii în Trupul lui Hristos. Și astfel a căuta cu stăruință răbdătoare și fermă salvarea proprie și a ce se mai poate din corabie pentru Dumnezeu. Vrăjmașul caută dezlănțuit prin valurile ispitelor și dezbinărilor să arunce toate în afara Bisericii, dar noi trebuie să le legăm pe toate de Hristos, să încercăm să le „redăruim” lui Hristos. Nu este ceva facil, simplist, și în vederea acestui lucru Avva sădea în inimile ucenicilor o atitudine jertfelnică, curajoasă, de matelot, întru slujirea Bisericii asaltate de furtunile încercărilor și ispitelor lumii, o învăpăiere spre cele dumnezeiești, o asumare de bunăvoie a pătimirilor și o intrare în focul nevoițelor pentru dragostea lui Hristos.

Iar această strădanie personală era privită în responsabilitatea de mădular al Trupului lui Hristos, încât de întoarcerea ta, de răspunsul tău se leagă însănătoșirea și a altor mădulare ale trupului. Conștiința repercusiunilor în trupul bisericii și al lumii a fiecărei acțiuni săvârșite de un mădular este însăși perceperea dimensiunii eshatologice a vieții, vederea lumii în perspectiva Împărăției Cerurilor și în planul Veșniciei.

-Avva, cum vedeți „rezistența” creștinilor în vremurile de pe urmă? Se tinde și azi la nivel mondial, în vederea securizării vieții, la un control și supraveghere tot mai accentuate până la spectrul intrării în viața privată, ca în viziunea lui Orwell. Or, ne punem toți problema, acest sistem global foarte bine pus la punct poate ajunge să servească la un moment dat unei dictaturi mondiale.

- Măi, tăticule, așa e, dar și dacă te urmăresc, ce să vadă, dacă tu ești om serios, nu ai nimic de ascuns, că te rogi, că muncești sau îți faci necesitățile firești, zilnice? Cel mult să te prigonească pe motiv că ești creștin. Dar și aici e o taină. Cei din lagăre erau tot timpul supravegheați și aspru pedepsiți pentru orice manifestare exterioară a evlaviei. Aproape că nu se puteau așeza la rugăciune, că imediat erau bruscați și loviți. Dar rămânea starea în gest de închinare, starea în gest iconic, așezarea fiecărui gest normal, de la statul în picioare, până la starea culcat, în (gest tainic de) închinare care odihnește rugăciunea și se face ea însăși rugăciune. Retragerea în tăcerea gestului de închinare, în „pustia” inimii, e o taină a vremurilor de pe urmă, a rezistenței la cele mai aprigi prigoane. Gestul de închinare ține de însuși Chipul omului de „Hotar de întâlnire” între lume și Dumnezeu. În sensul acesta este și Practica isihastă: Numele și Icoana lui Iisus nu sunt însuși Dumnezeu, ci Hotar de întâlnire cu Dumnezeu, iar în acest Hotar, taina se primește doar cu închinare. Taina dumnezeiască e prea mare și nu se poate lua de către om singur, ci se poate doar primi de Sus cu închinare și așteptare ca Dumnezeu să lucreze în noi, ca mădulare ale Trupului Său, Curățirea, Luminarea și Unirea cea Mare. Paradoxal, „retragerea” în Gest de închinare nu înseamnă izolare, ci Deschidere-Întâmpinare, încât ești Receptiv și la suferințele altora și Gestul de închinare către Dumnezeu se prelungește în Gestul de dăruire către aproapele, care de fapt viază și crește înlăuntrul celui dintâi.

Fragment din însemnările unor ucenici din lume

„5 Aprilie 1997, de Sf. Marcu Ascetul:

T. a fost la Părintele Ghelasie, ne-a zis să viețuim în lume cu pravilă de călugări, cât durează ceasurile să lucrăm la icoane; să mai rămânem deocamdată în lume, căci ceea ce căutăm noi acum, nu vom găsi ușor în mănăstire – un loc unde să pictezi icoane toată ziua și o alimentație naturală. Părintele s-a bucurat mult că pictăm în stilul bizantin și ne-a încurajat să înmulțim darul. Eram tare strâmtorați cu banii, iar grijile vieții le simțeam apăsătoare și generatoare de mari ispite, dar Avva ne-a zis să nu ne tulburăm. Nici să nu ne grăbim cu lucrul, ci să facem, așa cum ne-am propus și noi, icoanele spre slava lui Dumnezeu, dând tot timpul necesar, nu de mântuială și pentru bani, că este Chipul lui Dumnezeu, sfințenie mare. Să nu băgăm în seamă ispitele, că Hristos Însuși o să ne ajute, dacă-i slujim Lui. Și, o, milostivirea lui Dumnezeu, Hristos tocmai rânduise a veni un domn Alexandru din Australia la Părintele Ghelasie, în căutarea unor icoane în tradiția bizantină, și el i-a lăsat bani Părintelui, iar Părintele i-a dat lui T., ca să-i zugrăvim aceluia două icoane, una cu Mântuitorul, cealaltă cu Maica Domnului cu Pruncul. Mulțumim lui Dumnezeu că revarsă din crucea vieții mirul milostivirii Sale. Bunătatea e cruce pe inimă, ne-a spus aceasta și Părintele A. din București. Părintele Ghelasie ne-a sfătuit ca să lucrăm la fețe cu post negru, sau doar cu anafură și aghiasmă, iar când nu mai putem, să lucrăm la veșminte sau la altceva. M. i-a mărturisit Părintelui că îi este greu, că se luptă cu ispita de gând că lucrează pentru bani, încât la un moment dat nu a mai putut lucra, nu mai vedea chipul din

fața sa, căci i s-a întunecat privirea din pricina ispitei. Dar cum să facă, căci iconarii care vor să zugrăvească icoana ca pentru Hristos, în timp îndelungat, căutând s-o nască cu rugăciune și cu trudă, cu răbdare și respectare cu cuviincioșie a etapelor tradiționale trebuie și ei să trăiască. Lumea grăbită de astăzi nu ține cont de gestația lăuntrică, de timp - ca perioadă de zidire și alcătuire duhovnicească, ci vrea repede totul, comandă și vrea iute, pe tavă. Chiar și unii preoți și ierarhi vor icoane gata de pe azi pe mâine, fără să țină cont de sfânta tradiție, de responsabilitatea și evlavia iconarului. Icoana este văzută ca un produs, nu ca un odor sfânt al Bisericii, drept Chipul lui Dumnezeu și al sfinților care trebuie să fie zugrăvit pe cât posibil fără meteahnă, ca o expresie vie a frumuseții duhovnicești care transfigurează creația. Oamenii cred că dacă dau bani, trebuie să primească repede marfa. Or icoana este teologie a Chipului dumnezeiesc, nu poate fi făcută oricum. De aceea apar atâtea chiciuri, care influențează și deformează însăși percepția duhovnicească asupra realității dumnezeiești întruchipate în icoane. Foarte puțini iconari mai sunt care lucrează mult la icoane, ca o liturghisire a chipului Dumnezeiesc, căutând a le naște duhovnicește, iar aceștia trăiesc cu multă jertfă, în lipsuri mari, tocmai pentru că nu suferă a face compromisuri cu duhul lumii. În ochii celorlalți, care fac toate pe bandă, comercial, chiar și cele pretinse duhovnicești, ei par ca niște idealști, nebuni. Dar ei de fapt nu suferă profanarea prin nepurtare de grijă și prin duhul iubirii de arginți a Chipului dumnezeiesc, nu se conformează grabei nebune a lumii, care sfârșește în plafonare, indiferență, minimalism și nihilism.

Părintele Ghelasie i-a zis: „-Măi, tăticule, voi să respectați toate etapele, să vă luați timpul necesar, că o să vă vină ajutor de la Dumnezeu, și să nu vă speriați de sărăcie, ci s-o priviți ca pe o virtute dumnezeiască. Așa văd eu pentru frațiiile voastre. Aveți mult dar de la Dumnezeu și trebuie să-l lucrați. Cât despre a lua bani pe icoane, să luați ca să puteți trăi și voi, căci vrednic e lucrătorul de plata lui, dar să știți de la mine, că icoana nu se poate vinde și cumpăra. E un dar dumnezeiesc, neprețuit. Acest mic obol din partea celuilalt pentru osteneala voastră să-l primiți cu smerenie și recunoștință”.

Acești ucenici mi-au povestit că lucrând la cele două icoane, s-a întâmplat că una dintre ele s-a stricat la vernisare. Părintele le-a zis să aștepte timpul necesar, să nu se mai grăbească, să aștepte. Le-a zis că pot să o aducă pe a doua până de Crăciun. Dar s-au întâmplat apoi niște alte ispite cu icoana, că nici atunci n-a fost gata, și încă de vreo câteva ori T. a mers la Frăsinei fără ea, dar Părintele nu s-a tulburat deloc de ce va zice domnul Alexandru, ci a zis că: „Domnul lucrează, trebuie să avem răbdare, lucrurile sfinte nu se fac așa ușor, cu una cu două”.

File de DIALOGURI

„-Cum să restrâng, Avva, contactele cu oamenii?

-Eviți și tu, fiule, te eschivezi, găsești un motiv, că știi că o faci pentru un motiv binecuvântat, ca să fii cât mai mult cu Dumnezeu.

-Ce părere aveți despre modele acestea, cu îmbrăcămintea?

-Măi, tătucule, trebuie să fie temperată, echilibrată.

-Cum să fac, Avva, că am nevoie de somn, iar alții suferă și se roagă?

-Să dormi cât ai nevoie, ca să rezisti la consumul tău intelectual. Și la constituția ta fragilă, să nu forțezi cu nici un chip. Dacă te scoli noaptea, te poți așeza și frăția ta puțin la rugăciune.

-Cum voi ști voia Domnului?

-Așteaptă ce vrea El să se întâmple, fără efuziuni și închipuiri.

-Să caut lacrimi?

-Măi tătucule, fără misticisme, ci în căutare și dăruire sincere, în practicarea ritualului cu tărie, neclintit. Rugăciunea să fie rugăciune, munca, muncă. Te rogi, muncești. Să intrăm în focul ritualului creștin, și Domnul ne va curăți.

-Să-mi las barbă, Avva?

-Da, da, căci acum, dacă suntem călugări în alb, trebuie să ne asumăm chipul de monah.

-Să mai lucrez peste program la serviciu pentru un câștig suplimentar?

-Să nu exagerezi cu munca și nu te gândești la bani, ci să ai doar cât să poți trăi.

***

În fața Chilieii Părintelui. Cioc, cioc!

-Cine-i acolo?

-N. de la București.

-Aaa, mă gândeam eu că trebuie să vii, te-așteptam!...

-Părinte, în general, dar mai ales după ce se încheie postul, simt că mânânc mai mult decât este nevoie, ce să fac?

- Fiule, voi să mâncați lactate și brânzeturi după post, că voi munciți mult, și viața pe care o duceți o cere! Să ai mare grijă de sănătate, ca să-ți împlinești menirea cu darurile pe care ți le-a dat Dumnezeu. E de rău dacă nu ajungi să ți-o împlinești din cauză că n-ai avut grijă de sănătate. Ce mai face Părintele C.?

-Traduce mult.

-Nu se lasă, nu se lasă (spuse Părintele cu bucurie în glas). Să-i dai și Sfinției Sale din cărțile ce-au mai apărut.

-Părinte, mi-e mare teamă să mă îndrept spre preoție, că îmi știu slăbiciunile, și nu vreau să stric lucrarea lui Dumnezeu. E atât de ușor să smintești pe cineva ca Preot! Și asta în condițiile în care te împresoară zi de zi mari probleme, urgente de rezolvat, dacă ai conștiința responsabilității pentru turma ta. Și am făcut atâtea rele în viață...

-Măi tăticle, ce ai făcut înainte a fost iertat de Dumnezeu. Și pe de altă parte o să te ajute să nu mai judeci la rândul tău pe alții. Dar să știi că păcatele cele de după hirotonie contează foarte greu, că primești mult har de la Dumnezeu. Să dai însă la Teologie, și cu ajutorul lui Dumnezeu mergi mai departe, poate așa o să slujești și într-o mănăstire, cum ți-ai dorit. Și să nu te descurajezi. Uite, Sf. Moise Arapul sau Sf. Ciprian, care a fost vrăjitor, de unde s-au ridicat și la ce măsură au ajuns, prin ajutorul lui Dumnezeu.

- Avva, cum să scap de grijile acestea care mă consumă și mă macină?

-Măi, tăticle, în lume nu se poate să n-ai griji. În mănăstire scapi de griji. Crucea celui din lume e Grija, iar a

monahului Ascultarea. Dar nu băga în seamă grijile, nu gândi muierește.

-Deci să nu mă neliniștesc din pricina lor.

-Parcă ai creier de chimicale, bă tătucule, întrebi prostii. Ce n-ai înțeles? Nu încerca să pari mai smerit decât ești, în mod natural.

***

Ieșind de la Avva, Părintele V., un Monah Ucenic al Părintelui Ghelasie îmi spune: „E din ce în ce mai străveziu Avva, dar muncește enorm. Eu răul simt că e rău și trebuie să-l anihilez. Avva, însă, îmi spune: trebuie să te înveți să trăiești cu el, să-l iubești, că dacă te lupti cu el îl alimentezi, însă dacă îl „iubești” - dacă îl scufunzi în iubirea și lumina lui Dumnezeu, îl distrugi, moare. E o luptă rafinată în care trebuie să lucrezi cu înțelepciune, nu trebuie să alimentezi răul în nici un fel, și pentru aceasta nu trebuie să intri în contradicții și dispute”.

Din corespondența cu o uceniță- zugrav Iconar

-Părinte, am intrat, cu binecuvântarea Sfinției Voastre, în concediu, ca să am liniște să pot învăța să desenez, ceea ce ar ajuta enorm la creșterea calității și poate vitezei de lucru. Vă rog mult, mult, Părinte, să vă rugați ca să-mi dea Domnul darul de a învăța să desenez pentru icoane, timp de liniște, dispoziție și putere ca să pictez icoane frumoase, spre slava lui Dumnezeu.

-Mergi înainte, nu te speria, mergi cu Frică de Dumnezeu și să nu faci fixații în pictură, să nu faci patimă din pictură, ci să pui bază pe Viață. Îți prevăd eu că pictura o s-o lași pentru călugărie, mai târziu. S-o menții însă, s-o exersezi. Și să nu te gândești că înveți numai dacă lucrezi foarte mult. Dumnezeu dă Darul și acesta este cel mai important, ce pui în icoană, Darul lui Dumnezeu sau doar pasiunea ta. Fiecare pictură e ca o inspirație, ca o poezie. Poți să fi exersat, dar dacă nu e Darul... Mănăstirea e acum delicată pentru tine. Dacă mergi acum, te smintești, așa că fii ca un călugăr în alb. Rărește prietenii, taie legăturile de prisos, ieși din lume. Vorbește scurt, la esență, apoi cu Rugăciune și Nădejde în Dumnezeu! Dacă ai ceva de făcut, nu răspunde la telefon, care spui că te deranjează. Și să fii mai puțin sentimentală, prin limpezime și scurtețe.

-Părinte, am făgăduit lui Dumnezeu, cu binecuvântarea duhovnicului, o mie de icoane. Dar în ritmul în care pictez, pare imposibil de realizat într-o viață întreagă. Să cer dezlegare de făgăduință, ca să nu rămână neîmplinită?

-Nu e nevoie să ceri dezlegare, ai Nădejde în Dumnezeu.

-Cum să fac canonul, Avva? Am o greutate deosebită în a-l face.

-Nu cu simandichii muieresti, fără să te gândești cu închipuirea la ce faci, să le Faci - și Canonul, și lucrurile făcute în viață, ca să scapi de griji. Important e să te menții în duh de mănăstire: dimineața, seara, la prânz, să ai Ritualul tău de Rugăciune-Închinare. Dacă nu-ți faci nici măcar ce ai, nu faci mai mult.

-Părinte, adesea, când lucrez la icoane, mă concentrez foarte mult pe fiecare amănunt, să iasă cât mai bine, și pierd simțirea, rugăciunea.

- Să nu te axezi pe structura icoanei, să nu te concentrezi doar pe detaliu. Ci totul să pornească de la Chip, iar structurile și detaliile să vină în al doilea rând: în primul rând e relaționalul cu Chipul-Prezența celui zugrăvit, în starea față către față. Chipul e Întregul, Viul. Cum simți că te pierzi în detalii, revino și raportează-te la Chipul zugrăvit, reintră în taina Chipului zugrăvit. Aceasta să fie nevoința ta de Iconar, să stai în Închinare înaintea Chipului lui Hristos și Sfinților și din această stare să primești inspirația-darul pe care să-l pui în Icoană.

-Mi-aș dori să zugrăvesc icoana Sf. Calinic, binecuvântați.

-Toată binecuvântarea: Da, ar fi mare lucru să fie o icoană adevărată, cu Trăire, bizantină.

-Ce părere aveți despre imaginile religioase din catolicism cu realismul lor umanist?

-Catolicii sunt în general influențați de tradiția lor intelectualistă și nu pun accent principal pe transfigurarea duhovnicească, la capătul nevoințelor ascetice. De aceea imaginile lor nu dau sentimentul de trecere a Hotarului duhovnicesc, atârnă în corporalitatea netransfigurată, sunt adesea, iertare de expresie, ca niște „purceluși”. Adevăratul umanism și realism ține cont de Iconicitatea omului, de Chipul său transfigurat, și de aceea poartă pecetea nevoinței duhovnicești care duce la această transfigurare.

-Care e atitudinea de viață, starea pe care o vedeți prielnică zugrăvirii de icoane?

-Să fii mai mult pasivă decât activă, în raportare mereu la Dumnezeu, activul să fie subordonat pasivului ca importanță, să-L lași pe Dumnezeu să lucreze. Icoana nu doar se face, se naște, se pătimește.

- Părinte, simt adesea că nu mă mai bucur de natură, de întâlnirea cu oamenii, parcă tuturor acestora le-a pierit strălucirea. În schimb, aș sta singură pentru a lucra la icoane, care oricum cer foarte mult timp), pentru a citi, pentru a simți timpul, pentru a mă ruga. Această stare merge până într-acolo în nevoia de singurătate încât îmi e greu să răspund la telefon sau unor solicitări din afară care fragmentează tot timpul viața, lucruri care se dovedesc adesea neimportante de altfel. Mi-e greu să ies din casă chiar și pentru a cumpăra de mâncare.

-Nu te fixa în starea asta, fă-ți treburile, să nu te lași în sensul de respingere, izolaționismul devine patologic. Fă lucrurile strict necesare, la ce mai poți renunța renunță, dar fără gălăgie, pe neobservate. Și să faci lucrurile voluntar, din dorința de a fi cu Dumnezeu, iar nu din dorința de a gusta simțirea singurătății. E foarte important să faci lucrurile cu voința, nu cu simțirea în prim plan. Nu doar purtat de simțirea de moment că e un fel de structuralism, ci cu voința orientată către Dumnezeu, că acesta este personalismul creștin. Actul personal e întâi de toate voința, care generează simțirea, și nu invers. Noi trebuie să acționăm cu Persoana întregă, prin Acte personale din care apoi să derive și simțirea.

-Nu simt decât arareori bucurie. Sunt ca un om care nu mai are dreptul de bucurie pe lumea asta, din cauza relelor pe care le-am făcut. Sunt ca într-o închisoare în care trebuie să

răscumpăr timpul, lucrând la icoane (icoanele sunt pentru mine ceva ce rămâne după ce eu voi trece), citind despre Dumnezeu, rugându-mă. Am sentimentul foarte acut că voi da socoteală cândva de fiecare moment de timp - ca o comoară care ți s-a încredințat pentru a o înmulți.

-Ai grijă, nu-ți fă complexe pe tot felul de considerente. Omul trebuie să stea între lume și Dumnezeu, nu să te pierzi în simțire, ci să stai în starea de închinare, de Cruce-Hotar între lume și Dumnezeu, ca Dumnezeu să lucreze prin tine și împreună cu tine, iar lumea să-și dea prin tine răspunsul ei Creatorului. Simțirile trebuie să vină și ele din anumite Acte Personale, ele nu trebuie să fie rupte de Actele Personale, care angajează întreaga Persoană. Persoana astfel să nu fie dominată de simțire, ci simțirea să fie o reflectare a actelor personale, generată de ele. Să faci deci niște Acte pe care Vrei să le faci, conștient, și din ele derivă un sentiment care nu rupe întregul, ci îl Exprimă.

Fragment din convorbirile cu un Ucenic teolog

-Părinte, care este legătura între Chip și categoriile mai uzitate de Persoană și Ființă?

-Aici trebuie mare atenție și discernere, că sunt două accepții teologice ale Chipului, una de Arătare, cealaltă de Persoană. Eu spun că Sfânta Treime este DeoChip, căci Fiul e Chipul Tatălui, Cine a văzut pe Fiul, a văzut pe Tatăl, spune Scriptura. Astfel, Fiul e Chipul Tatălui, Duhul e și el Chipul

Tatălui, că Arătarea-Aflarea Unuia este totodată și Evidențierea Celuilalt, dar sunt Ipostasuri diferite. Într-o altă accepție, Chipul este înțeles ca Persoană, ipostaziată. Sfânta Treime nu este astfel de un singur Ipostas, ci în Trei Ipostasuri Deoființă care se Revelează ca Treimea-Dumnezeul Tripersonal, cum vedem la Botez, prin Chipul Întrupării Fiului, al Pogorârii Duhului Sfânt și al Binecuvântării Tatălui. Ființa Dumnezeiască nu este accesibilă creației, însă această inaccesibilitate nu înseamnă că este impersonală, ci când vorbesc de triființialitatea Ființei dumnezeiești, nu e nicidecum vorba de trei ființe, ci de Treimicitatea, ca să zicem așa, în Sine a Ființei Dumnezeiești.

-Dar cu privire la om, care este Chipul Omului? Se spune uneori că libera alegere, sau voința, sau conștiința, sau mintea.

-Măi, tăticule, Omul e trup și suflet. Acestea sunt structuri ce nu trebuie privite mecanic, ca o juxtapunere sau alăturare, compunere a două realități separate, care ajung chiar într-o opoziție fățișă prin natura lor, ca la gnostici și în general la spiritualiști. Omul e în primul rând o Integralitate. Chipul Omului e Chipul acestei Integralități, nu reprezintă deci doar unul din elementele alcătuirii omului, trup sau suflet. Acestea din urmă sunt structuri ale Persoanei-Om. Chipul Omului reprezintă omul, e Chipul lui Dumnezeu transpus Iconic în lumea creată. Pe de altă parte, nu relaționalul între Persoane sau structurile în sine dau Chipul Personal, ci se întâmplă tocmai invers: Chipul dă Relaționalul și generează structurile.

-Și atunci cum vedeți moartea, despărțirea sufletului de trup? Ce se întâmplă cu Chipul Omului?

-Moartea e ca o amputare a trupului, ca și cum ai tăia un picior: Persoana, Chipul, identitatea de sine rămân.

-Multe confuzii vin din înțelegeri și preluări diferite ale terminologiei din filosofia greacă.

-Filosofia greacă pune accentul mai mult pe structuri, relații, ființă. Noi, în duhul Creștinismului biblic și patristic, pornim de la Chip, Persoană. Ființa nu e niciodată separată de Chip, e o Anume Ființă, nu o ființă abstractă, cugetată printr-o reducere intelectuală, ca la filosofi. În creștinism, taina nu poate fi supusă reducerii.

-Teologia creștină are ca temelie taina întrupării lui Hristos, prin care și în are loc împreunarea lumii cu Dumnezeu, spun Părinții.

-Eu nu spun decât același lucru, numai că în transpunerea unei teologii a Chipului. Întruparea lui Dumnezeu nu se reduce doar la faptul istoric, de la plinirea vremii. Ea se deschide prin însăși Liturghia Creației, prin care Fiul își asumă Chipul de Fiul al Omului ca Dar de Iubire către Tatăl, Concepere ce primește ființă prin Binecuvântarea Tatălui și e Consfințită de Dragostea Duhului Sfânt. Fiul dă Trup creației prin Cuvântul Său. Sfatul Dumnezeiesc e înțeles ca Liturghia Precosmică prin care Dumnezeu a adus la ființă Creația.

-Asta nu înseamnă că Creația este preexistentă în Dumnezeu sau are natură dumnezeiască.

-Creația nu e preexistentă, nici nu are o natură divină, ci (are) o Origine divină în Chipul Fiului Omului, asumat în Ipostasul unic al Fiului lui Dumnezeu, adus, după cum am spus, ca dar de iubire Tatălui spre binecuvântare și consfințit de iubirea Duhului Sfânt. Prin acest Chip poate să existe o realitate nouă, cu ființialitatea ei, cu răspunsul ei propriu, cu

Chipul ei de filiație privit ca și condiție de participare la taina Întrupării. Creația nu se poate nimici în veșnicie tocmai pentru că are pecetea acestui Suprachip Iconic al Fiului. Creația este întemeiată liturgic și Liturgia este taina Creației.

-Dar numai despre om se spune că este creat după Chipul lui Dumnezeu.

-Este adevărat, Chipul Omului este Icoana Deplină, propriu-zisă a Chipului Dumnezeiesc, dar și celelalte forme de creație au loghii-cuvintele divine-pecetele lor iconice, care le dau ființialitatea, au logosul-condiția de filiație prin care se pot împărtăși de slava fiilor lui Dumnezeu. Zisa contemplare naturală, ca și prefacerea firii prin harul dumnezeiesc presupun capacitatea formelor de creație de a întrupa logosul dumnezeiesc, și de a da un răspuns propriu, capacitate pe care eu o numesc iconicitate a creației, originea ei în Arhechipul Fiului și întemeierea ei în taina Întrupării.

-Cum vedeți evoluționismul?

-Eu caut să arăt că, dincolo de fragmentele de adevăruri, de rezultatele locale, teoriile evoluționiste nu prezintă totuși adevărul, rezultatele sunt viciate de presupunerile de plecare, de perspectiva structuralistă a abordării. Structura ruptă de Chip este luciferism. Dumnezeu a creat întreguri cu capacitate de răspuns, nu structuri în evoluție. Unii văd zilele Creației ca erele geologice, ca pe răspunsul creației până astăzi. Or nu este așa. Se spune clar în Scriptură, că în zilele creației, Dumnezeu a creat lumea. Cum poți să participi la propria creație din nimic? Creația nu poate colabora la propria ei creație. Facerea e creația în șase zile, nu ere geologice, ci zile în care numai Dumnezeu lucrează, și creează efectiv, nu creează din ceva preexistent, în sensul că ar modela ceva din ziua a

doua în ziua a treia, că atunci nu mai e în sens direct creație. Și atunci, abia după zilele creației se desfășoară răspunsul creației, începe taina Dialogului între Dumnezeu și Creația Sa. Când zici deci creație, Dumnezeu creează, nu înțelegi evoluția creației. Nu o întreb pe mama de ce m-a făcut cu două picioare, problema e cum răspund eu la acest lucru. E treaba lui Dumnezeu cum m-a făcut, pe mine mă interesează cum răspund, răspunsul, desfășurarea creației.

Dar lumea este creată deplină și bună, nu însă și desăvârșită, căci ea crește prin propriul ei răspuns în lumina lui Dumnezeu. Iconicitatea, condiția de filiație a creației exclude o evoluție-trecere a formelor de creație de la una la alta, lucru care rămâne doar o presupunere, condiționată de o abordare structuralistă, justificată prin așa-zise argumente în mod abuziv și forțat. Știința are totuși, în ciuda multor adevăruri, și multe falsuri. Evoluția speciilor unele din altele și dovezile paleontologice în acest sens sunt în această falsificare „dictată” ideo-logic. Căci structuralismul nu poate concepe o creație Dumnezeiască, o creație de întreguri depline, că nu poate fi explicată în analogie cu cele ce sunt astăzi, care sunt însă răspunsul de creștere al creației. Creșterea se face în chipul-logosul fiecărei forme, nu se poate vorbi în specificul creștin de o evoluție de la o formă la alta.

-Oricum, se pare că problema creației se situează în afara tangibilității științifice, în afara căii demonstrative. Noi putem analiza numai răspunsul de creștere al creației, nu și Actul creator, care transcende înțelegerea noastră. Și poate fi primit doar prin Revelație, și așa poate fi zugrăvit iconic. Sunt totuși unele păreri care susțin că stricăciunea a existat de la început în creație, iar moartea ar fi de la început în ființa firii.

-Stricăciunea n-a existat de la început în creație. După cum am spus, Dumnezeu a creat lumea bună, nu însă și desăvârșită. Desăvârșirea presupune răspunsul creației de întâmpinare a iubirii creatoare și susținătoare dumnezeiești. Moartea pe care o vedem e datorată păcatului, ca rupere prin păcat a structurilor de Chipul integralității și bunătății firii. Dacă nu ar fi fost păcatul, moartea ar fi fost tocmai trecerea în hotarul Veșniciei. Aici este „cântărit” răspunsul omului, cât a crescut el darul dumnezeiesc prin răspunsul său liturghisitor. Mai mult, dezbrăcat de dar, omul trăiește cu cutremur judecata de a sta față în față cu Creatorul și Dăruitorul și Cunoscătorul inimilor. Și poate intra în Icoana Iubirii Părintești doar prin smerenie.

-Un episcop a pus la o întrunire pe tema avortului problema sarcinilor „demonice”, de exemplu copii fără cap, etc. S-a discutat ce poziție trebuie să ia Biserica în acest caz. E avortul motivat în acest caz? Ce părere aveți despre aceste anomalii? Au vreo legătură cu păcatele părinților și neamului?

-Nu există sarcini demonice, copilul are suflet. Copiii handicapați au destin de mucenicie, suportă chinuri mucenicești. Copiii născuți fără cap și cu orice handicap asumă păcatele moștenite. Dumnezeu îngăduie ca prin această mucenicie să se mântuiască copiii și să se lucreze spre iertarea părinților. Cine se atinge de un copil bolnav, se atinge de Însuși Hristos.

-De ce copiii până la șapte ani nu e nevoie să se spovedească?

-Până la șapte ani ei nu au responsabilitatea dezvoltată, păcatul e în atenuare, tendința de actualizare a păcatului e și ea mai mică.

-Sunt glasuri astăzi care contestă multe din viziunile și minunile sfinților, mai ales contemporani. Am întâlnit părerea că viziunile reprezintă o stare, iar lumea de dincolo este doar o stare, nu și un loc.

-Viziunile sfinților lui Dumnezeu sunt reale, nu reprezintă numai o stare, ci și un loc-Hotar tainic, însă de Întâlnire reală cu cele dumnezeiești.

-Cuvântul lui Dumnezeu e numai în raport cu creația, sau este înțeles a ține de Treimea în Sine?

-Cuvântul e și în Treimea în Sine, dar nu în înțelesul obișnuit de cuvânt, ci în sensul Dăruirii Ființiale, în Limbajul Dumnezeiesc mai presus de cuvânt. Reprezentările analogice pe care ni le facem nu „acoperă-epuizează” taina dumnezeiască.

-Unii consideră anormal să te rogi întâi la Maica Domnului sau la un Sfânt Ocrotitor, și după aceea lui Dumnezeu.

-Rugăciunea la Maica Domnului este ca o intrare în rugăciune prin iconicul de creație, care-L poartă pe Dumnezeu în brațe. Așa și Sfinții sunt Purtători de Dumnezeu, și orice rugăciune către Sfinți este și spre slava lui Dumnezeu. Hristos e Unicul Mijlocitor prin Sine, sfinții mijlocesc prin Hristos pe care-L poartă în inima lor. De aceea, nu e nevoie de fixisme în ordonări ierarhice stricte, dar trebuie înțeleasă raportarea la Hristos ca Lucrător în toate cele sfinte. Legătura directă și personală a fiecărui mădular cu Hristos dă organicitatea liturgică a Bisericii.

-Am auzit opinia că formularea de energii necreate dumnezeiești ar trebui înlocuită după Întrupare cu cea de energii divino-umane.

-Energiile prin care lucrează Dumnezeu sunt bine numite de Sfântul Grigorie Palama necreate, și nu divino-create, că altfel ajungem ca în catolicism cu grația creată.

-Adică Iconomia dumnezeiască e lucrarea întregii Sfinte Treimi, deci dumnezeiască, iar în Ipostasul lui Hristos după Întrupare Dumnezeirea împărtășește, iar firea omenească primește.

-Bineînțeles că energiile necreate trec apoi către noi prin Hristos întrupat, Dumnezeu și Om, dar asta nu înseamnă că energiile sunt create. Se zice că lumea nu are chipul ei, de aceea împlinirea, înveșnicirea ei e prin Chipul lui Hristos. În sensul acesta, Hristos e Cap, Chip, iar Biserica, lumea e Trup, deci noi nu putem avea chip decât prin Hristos. Se spune că diavolii, despărțindu-se de Hristos, își pierd chipul. De aceea nu se pot vedea nici oamenii din iad între ei.

-În ce sens vorbiți de o mistică ființială a relaționării cu Dumnezeu, dacă cele ale Ființei dumnezeiești nu sunt accesibile?

-Eu nu vorbesc de o mistică ființială în sensul accesibilității intelectuale a omului la taina ființei dumnezeiești. Ci de o considerare a Personalului ființei, de o raportare cum zice Scriptura, față de Dumnezeu, din toată ființa. Dacă nouă, ca oameni, ni se cere să iubim din toată ființa, aceasta este pentru că și Dumnezeu ne iubește din toată ființa, și deci prin împlinirea primei porunci are loc o participare din toată ființa la cele dumnezeiești, iar când eu zic mistică ființială, mă refer la această participare, nu la raționalizarea tainei ființei dumnezeiești. Mă refer deci la Actul Personal de comunicare care implică o participare personal-ființială, nu fragmentată pe funcții sau doar la nivel

de energii de manifestare, ci în sensul pur biblic al primei porunci dumnezeiești, fără acele absorbiri-amestecuri ale filosofiei panteiste. Tocmai această participare la taina dumnezeiască ca act ființial, iar nu doar ca energie de manifestare o evidențiez eu ca specific creștină, și un răspuns la sincretismul și ocultismul pretins harismatic de azi.

1 mai 2002

-Avva, dați-mi cuvânt despre răbdarea bolii și credință.

-Măi, tăticule, e foarte importantă răbdarea, și eu am trecut prin crucea bolii, trebuie primită cu mulțumire și cu răbdare. Dumnezeu deja ți-a făcut partea în viață, ai o soție înțelegătoare, un dar foarte mare. Și să mergi înainte cu credință că ne mântuim și noi, ăștia mai slăbuți, la umbra Sfinților.

În căutarea unei Așezări Duhovnicești în lume, filă de jurnal-corespondență a unui ucenic iconar

-Blagosloviți, Avva...

-Măi tăticule, Domnul și Maica Domnului să binecuvinteze. Să fii ca și un monah în alb. A profetit Avva Arsenie că vor fi mulți monahi în alb care, trăind în lume, se vor sfinți. E important să-ți faci o pravilă de rugăciune, iar pictura s-o ai ca o ascultare.

-Părintele duhovnicesc din București îmi recomandă cu căldură să devin răbdător și blând, ceea ce eu încerc din toate puterile. Dar înainte aveam o voință foarte puternică și acum,

încercând să devin răbdător, mi-a slăbit voința. Nu înțeleg cum să ai o voință puternică și totuși să fii blând și răbdător. Dacă tu vrei să faci un lucru și cineva pe care trebuie să-l asculți își impune voința asupra ta în altă direcție, trebuie să accepți și atunci scade voința ta. Apoi, când trebuie să-mi pun eu voința în acțiune pentru alte lucruri pentru care nu am obstrucție, de exemplu pentru a-mi face canonul, sau a urmări un țel acceptat de toată lumea, nu mai am o voință atât de puternică în a-l îndeplini.

-Măi, tăticule, eu îți spun doar atât, să nu mai faci atâta filosofie asupra ispitei.

-Care e, Avva, diferența dintre judecata aproapelui și discernământ? Dacă cineva îmi face rău și dacă nu-l judec, înseamnă oare că trebuie să mă port cu el ca înainte, expunându-mă astfel posibilității de a-mi face iar rău, la fel de rău sau chiar un rău mai mare?

-Fiule, tu să nu te schimbi, să nu-ți schimbi dispoziția față de celălalt, să nu te lași afectat înlăuntru și să nu judeci. Măsuri însă să iei ca să oprești răul, dar fără repulsie, ci cu discernământ.

-Noțiunea de prietenie este falsă? Cu alte cuvinte, singura relație apropiată dintre doi oameni este prin Hristos, adică să dai dragoste fără a aștepta să primești, din cauză că Singurul care nu te va dezamăgi niciodată este Hristos (și sfinții), Singurul bun? Există prietenie?

-O dragoste nelimitată pe lumea aceasta nu există, nu există prietenie în sensul deplin decât cu Dumnezeu. Există o comunicabilitate, cât mai sinceră și fără vătămare, ca pregustare a frățietății veșnice în Hristos, dar nu Prietenie în sensul desăvârșit de care spui frăția ta, pe lumea aceasta.

-Părinte, mă rog și mă împrăștii, revin și iar revin la rugăciune, apoi mă tulbur...

-Măi tătucule, încearcă să fii cât mai atent, dar nu te mai întoarce.

-Cum să mă comport la Teologie, că am și serviciu?

-Să treci ca găscă prin apă. Nici cu note prea mari, nici prea mici. Să nu faci prietenie cu nimeni în mod deosebit și să-ți dai examenele.

-E și acolo multă tulburare și chiar sminteli, Părinte, căci cel rău încearcă să-i clatine pe oamenii lui Dumnezeu.

-Măi, tătucule, ce să faci? Te închini și nu faci păcat, și nu faci filosofie.

-Ar fi bine, spunea Părintele Ghelasie, ca teologii să fi citit și literatură universală, Dostoievski ș.a., să nu fie formulați, să le fie frică să schimbe și o virgulă. I-am scris Părintelui Stăniloae dacă s-ar putea ca teologia să se elibereze de haina filozofiei grecești, că e structuralistă. Logica ei se fundamentează pe dialectica materie-spirit. De fapt, logica creștină se fundamentează pe distincția și raportul dintre creat și necreat, lucru evidențiat clar de Sf. Maxim Mărturisitorul și consfințit de Sf. Grigorie Palama.

-Dați-mi un exemplu.

-Nu pare prea adecvat nici termenul de ipostas, dacă e luat după rădăcina semantică, însemnând „stare sub”, căci ar urma că Persoana este sub Relație, Principiu și Chipul ar fi mai mult ca simbol, pe când Chipul exprimă o realitate de Sine, iar Persoana e cea care determină relația. Chipul nu e materie (și oricum, problema dacă e spirit sau materie este prost pusă, este pusă cu logica filosofiei grecești). Chipul de creație poate fi asumat în ipostasul dumnezeiesc al Fiului ca

Chip de Fiu al Omului, poate fi deci asumat fără amestecare, schimbare sau compunere, împărțire sau despărțire de Fiul, în Unicul său Ipostas, după sfatul veșnic al Sfintei Treimi, și așa devine posibilă existența unei ființialități de creație. Creația nu este o simplă energie structurată în forme de creație, că aceasta duce la panteism, ci are o anume ființialitate proprie, într-un anume Chip propriu de filiație, care poate sta în fața Divinului, fără să se absoarbă sau să se distrugă, să se contopească sau amestece. Întruparea nu înseamnă neapărat asumare materială, ci în primul rând asumare de Chip, și abia apoi materială. Nu structura este cea mai importantă, nu structura determină forma, ci forma, care are legătură cu chipul, generează structurile.

-Părinte, cum să facem să fie publicate lucrările sfinției voastre la o editură de mai mare răpândire, ca să ajungă la oameni mesajul nedeformat printr-o transmitere după ureche?

-Fiule, publicarea trebuie lăsată în voia Domnului. Eu nu fac pe deșteptul, că am scris ceva deosebit. Dacă e ceva bun acolo, îl va scoate Dumnezeu când va voi.

-Ce părere aveți, Avva, despre modul cum se raportează românii la istorie?

-Peste români au trecut valurile istoriei, dar ei au rezistat neștiuți, fiecare la locul lui, și au rămas în picioare, nu s-au avântat în tot felul de curente și și-au făcut lucrul lor.

-Cum să facem față, Părinte, războiului acesta nevăzut? Trăim parcă sub o apăsare din ce în ce mai mare, la limita deznădejdiei, cum a văzut și Sf. Siluan ispita acestui veac.

-Băi, tătucule, e foarte important să rezști în credință până la sfârșit, să nu te lași nici mort, cum spunea tata. Să nu răspunzi la rău.

-Ce să fac dacă am un vis care mă tulbură, sau simt o apăsare ori o prezență necurată?

-Nu băga de seamă înșelările astea. Nu poți să le elimini, trăiești cu un rău pe care nu-l poți elimina, dar ai nădejde la Dumnezeu. Lucrurile lui Dumnezeu se fac cu multă așteptare, se cresc în taină.

-Ce părere aveți, Avva, despre O.Z.N. -uri și reîncarnare?

-Măi, tăticule, sunt lucruri drăcești. Cum are loc pretinsa reîncarnare? În anumiți oameni căzuți locuiește câte un duh necurat. După ce omul moare, acela rămâne pe pământ și caută alt locaș. Și după o generație sau mai multe apare cineva în care se încuibază cu toate memoriile acelea grele ale omului dinainte, iar cel de-al doilea are sentimentul că le-a mai trăit. Și omul care nu e apărat de credință și de tainele dumnezeiești e pradă înșelării, se identifică cu memoriile celui dinainte.

A fost un frate la Frăsinei care era bolnav și psihic, dar și stăpânit de un duh necurat și acesta vorbea prin el. Și se întâmpla că vorbea cu câte un monah și-l caracteriza în câteva cuvinte, de rămânea acesta uluit. Și zicea: „Eee, eu am fost dintre cei care l-au ispitit pe Cain, eu sunt un duh bătrân, ce știți voi!” Îi zicea unuia, de exemplu, ieri te-am aruncat în cutare păcat, de ajungeau unii monahi să fugă de el, să-l ocolească. Asta e cu știința lor și memoriile lor le pot imprima în mintea oamenilor în care nu este imprimată dragostea de Dumnezeu.

-Părinte, foarte mulți fug din țară descurajați de sărăcie, dar și acolo domnește o lipsă de credință apăsătoare, greu de îndurat.

-România este o țară săracă, dar aici e și o mare taină - Sărăcia. Aceasta e darul lui Dumnezeu, pe care ni l-a dat nouă, dacă îl conștientizăm și îl lucrăm. Taina că într-o societate în care se înmulțesc nevoile artificiale, false, care acoperă însuși Chipul Omului, acesta își poate micșora nevoile, bucurându-se în Domnul și mulțumindu-se cu puțin, dar acel puțin primindu-l ca dar-împărțășire.

***

-Ce mai mănânci, fiule?, întreba de fiecare dată Avva. Insista pe importanța cerealelor, care întăresc sistemul nervos, omul în general și nu produc îngroșările umorilor. Un profesor care a venit la mine mi-a spus că a fost dat de exemplu la spital în fața amfiteatrului de studenți de către un Prof. Medic de la Fundeni, că nu mânca de zece ani carne, și de aceea rinichiul cu hidronefroză congenitală avansată nu s-a degradat cum ar fi făcut-o altfel, iar sângele lui era curat, deși rinichiul nu filtra așa bine.

Mici sfaturi

- Se descoperă din ce în ce mai multe metode de a conserva alimentele cu conservanți chimici, chiar și în zer am auzit că se introduc uneori. De aceea, e bine să cumperi lucruri proaspete, nu prelucrate și cu aditivi. Iar dintre cele proaspete, alege pe cele românești, de la țărani, chiar dintre cele mai puțin arătoase, mai mici, a căror creștere nu a fost forțată, și

care au și gust. Salata e mai bine să fie pregătită cu puțină lămâie decât cu oțet. Nu se recomandă oțetul. E mai bine ca uleiul să fie luat din sâmburi, nucă, alune de pădure, semințe de dovleac și floarea soarelui. Să mânânci și soia, dar nu din aceea prelucrată. Pentru cei ce suferă de aciditate digestivă, să mânânce mai mult orez și mai puțină pâine. Să nu amesteci fructele cu masa, le poți mânca cu puțină miere, dar separat de masă, pe stomacul gol. Fără dulce la masă. Și nu amestecați multe feluri la o masă. Mâncați variat și bine, ca să puteți rezista la consumul intelectual și fizic, dar, și în asta stă cheia, mâncați simplu și natural și cât mai curat.

-Avva, cum să-mi fac rânduiala meselor?

-Fiule, aici e o mare taină, un lucru foarte important. Călugării mânâncă prima masă la 12. Ce important este pentru corp! Se zice că stomacul, corpul nu transformă complet hrana din ziua precedentă până la 12 și se amestecă reziduurile vechi cu mâncarea nouă, prelungindu-se ciclul rezidual. De aceea, e bine să mânânci numai fructe dimineața până la 12: struguri, mere, fructe autohtone.

Un dialog despre probleme ale vieții contemporane

-Părinte, cum să fac să fie o atmosferă sănătoasă în viața de familie?

-Măi, tăticule, aici e o mare taină. Bărbatul ține stabilitatea în casă. Femeia e de multe ori mai dificilă, asta e ca o cruce,

care face ca partea de stabilitate în familie s-o aibă bărbatul. Femeia are altă mare taină, a nașterii. Această slăbiciune a ei trebuie primită, iar bărbatul să rămână neclintit ca centru de stabilitate. Nu i se cere neapărat să acționeze cu cuvântul ca să oprească tulburarea, și oricum nu prin duritate, impunere forțată, care generează reacții distructive, ci prin blândețea și bărbăția sa chiar tăcută, și mai presus de toate prin legătura sa vie cu Hristos și prin purtarea întru cunoștință a Chipului Fiului, el o echilibrează pe femeie.

-Părinte, ce părere aveți de visele despre alte lumi?

-Sunt o înșelare.

-Dar cum e bine să ne raportăm la vise în general?

-Măi, taticule, știi frația ta parabola aceea cum unui pustnic i-a apărut Hristos în vedenie și i-a spus: „Nu te teme!”, iar el a închis ochii și a zis: „Doamne, nu voiesc să Te văd în viața aceasta”, iar Hristos a răspuns: „Bine, dacă te temi de înșelare”. Hristos nu se supără dacă din rațiuni bune nu băgăm în seamă visele.

-Cum să se comporte creștinul astăzi în lume?

-Așa cum bărbatul e în casă stabilitatea, așa e creștinul pentru lume. E aici o taină: cei răi îi iubesc pe undeva, chiar inconștient, nebunește pe cei buni, sunt atrași de ei, căci se pot odihni sufletește de răutatea lor. Cel bun îl îngăduie, îl suportă, îl lasă chiar în preajma lui, cu credință și răbdare, fără să cedeze răului, fără să răspundă cu rău.

-Creștinul nu se împotrivesc răului? Nu luptă cu răul?

-E și aici o parabolă, care zice că diavolului îi e frică de Dumnezeu, că îl poate arunca în fundul iadului, dar sfântul nu-l bagă în seamă, nu-i răspunde la răul lui, punându-și nădejdea în Domnul. Și diavolul neputând practic face răul, căci sfântul e apărat de Dumnezeu, se odihnește, dacă se poate spune așa de răutatea lui un timp. „Ia să trag un pui de somn la Avva Cutare”. Sfântul practic nici măcar nu-l izgonește, ci nu-l bagă în seamă, ca pe niște muște care te supără, dar te înveți să trăiești cu ele. În sfinții care au toată voia aruncată spre Domnul nu încap lupta, ci iubirea dumnezeiască alungă odată cu frica și toată războirea din inima lor.

-Unii consideră că teologia este încheiată, nu se mai poate spune nimic în plus.

-Sunt taine multe în creștinism, mă refer la înțelesul mai cuprinzător al tainei. Toate participă la taină, au taina lor, pentru că rațiunile dumnezeiești nu pot fi „raționalizate” de mintea omului. Unii se supără când eu le zic că taina creștinismului încă se descoperă. Multe din tainele creștinismului abia acum încep să se descopere. Revelația se adâncește mereu, fără nici o contradicție. Nu s-a consumat creștinismul, el e o taină foarte adâncă, care are nevoie de o trăire foarte adâncă.

-Ce părere aveți de atentatele și războaiele acestea, și de vremurile acestea parcă de pe urmă?

-Dumnezeu i-a smerit pe americani, îngăduind atentatele acestea cumplite. Spun Părinții că or să vină vremuri grele. Se zice că va veni vremea că vor fi atât de multe cărți, că se vor găsi până și în șanțuri, iar apoi va veni o vreme când se vor lua cărțile. De aceea ar fi bine să învățați un acatist, și pasaje din Sfânta Scriptură, să aveți o bibliotecă în lume, pentru

hrană duhovnicească, până vin, dacă le veți apuca, vremurile mai grele, de mare lipsă.

-Cum să răbdăm starea de deznădejde din lumea în care trăim fără să cădem și noi în ea?

-Să vă țineți strâns de Biserică, tăticuțele, că lumea se ține prin Biserică, prin Liturghie, prin Sfinți.

-În lume e o tensiune din ce în ce mai mare, care parcă se acumulează spre un punct critic. Din toate căile au rămas parcă două, credința și nihilismul.

-Se zice că în anul 2000 Dumnezeu ar fi urmat să distrugă lumea, dar apoi I-a fost milă. „Ce să-i mai distrug? Voi aștepta până se vor distruge singuri”.

-Ce părere aveți despre psihoza aceasta declanșată periodic de zvonurile despre cutremure?

-Există această psihoză a cutremurului. E bună și ea la ceva, îl mai scoate pe om din amorțire, îl ajută să iasă din împietrirea în rutina moartă, stimulează o efortare de conștiință.

-De ce are loc această împietrire?

-Din cauza răcirii iubirii oamenilor.

-Părinte, ce să fac, că vin după o zi de lucru acasă și am o foame nervoasă, încât nu-mi priește ce mănânc.

-Când te întorci acasă obosit și stresat și ți-e foame, dacă poți, odihnește-te puțin întâi, sau oricum să nu mănânci imediat mâncare, ci fructe. Mâncarea cere pentru digestie multă energie. S-a observat că fructele chiar împospătează atunci când ești obosit.

- Părinte, tinerii sunt într-o mare dezorientare, bulversați de tot felul de experiențe care le consumă toată vitalitatea, dar nu le aduc nici o creștere duhovnicească.

-Marea problemă la tineri e autodrogarea, fie prin perversiuni, trupești și ale conștiinței, sufletești. De la pervertirea firescului trupesc și a propriilor secreții, până la autodrogarea mentală, care și ea e o drogare. Te hrănești cu propriul gând, repetat. Ele au două efecte foarte nocive: au memorii toxice și creează dependență.

-Părinte, ce părere aveți de influența duhovnicească a acestui spirit al capitalismului?

-Marea ispită și provocare a vremii noastre este confortul, acumularea. Omul nu mai vrea să știe de taina sărăciei, care-l duce spre Hristos.

-Părinte, ce să fac când am o suferință trupească, o boală?

-Măi, tăticule, și pe mine mă doare piciorul. Și zic așa: „Rabd și eu, căci ce e mai important, eu sau el?”

-Părinte, cum să slujesc și eu lui Dumnezeu, că nu sunt vrednic, mă simt cu totul necurat!

-Facem și noi ce putem, tăticule, că nu facem noi singuri, dacă e ceva bun, Dumnezeu face. Acestea pe care le facem sunt pietricele la temelia unei zidiri pe care Dumnezeu o construiește. El îngăduie să se facă toate lucrurile bune și chiar El le face de fapt.

-Avva, cum să fac, că mă simt adesea un mare nenorocit, așa de murdar că nu pot sta cu mintea înaintea lui Dumnezeu, mă descurajez de micimea mea de rob netrebnic de nici nu mă mai rog uneori și cad ușor într-o blazare vecină cu deznădejdea. Cum să fac să simt și eu, cât de puțin, că pot să fiu un fiu al lui Dumnezeu, că Dumnezeu mă primește și pe mine ca fiu, că nu-și întoarce fața Sa de la mine, chiar în noroiul și deșertăciunea în care mă zbat?

-Mă tăticuțule, chiar dacă noi suntem uneori departe de Dumnezeu, El e mereu aproape de noi, prezent, gata să ne ridice din noroi și să ne spele cu mila Lui și să ne îmbrace în haină nouă la cea mai mică zbatere duhovnicească.

De fapt nu-și întoarce niciodată fața de la noi, ăsta e un fel de a spune că noi ne întoarcem fața de la El. Nici nu se îndepărtează de la noi, că El este și în iad ca Dumnezeu, ci noi ne *rupem* de la El. Ca să nu fie ros de deznădejde, gândul la micimea noastră trebuie botezat mereu în gândul la marea milostivire dumnezeiască.

Cum să fim și noi fii? Păi să ne facem și noi *făcători de pace*, că zice Scriptura că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema. Oprește războirile dinlăuntru și treci cu duhul peste toate cele dinafară, închină-le pe toate lui Dumnezeu și silește-te să te păstrezi în comunicabilitatea duhovnicească cu toți și cu toate. Caută să te păstrezi în cuvântul lui Hristos către apostoli, *către noi*: „Bucurați-vă!”, „Pacea Mea o las vouă”.

Puțini se mai bucură azi cu adevărat că a înviat Hristos, de parcă nu ne-ar privi direct și pe noi, cei de azi. De aceea zice apostolul: „Bucurați-vă pururea, rugați-vă neîncetat!”, adică rugăciunea trebuie să aibă înaintea tainic fața Domnului, să fie însuflețită de bucuria care o așează în lumina feței Mântuitorului, a Învierii lui Hristos. Rugăciunea fără orientarea dată de însăși Învierea Domnului e la întâmplare, e ca o orbecăire, cum se zbate peștele pe uscat.

-Părinte, e tare greu în lume, că e multă ispită trupească, dezgolire și poftă, la serviciu și uneori chiar în familie dacă nu ești ca ceilalți, dacă ai rânduiala ta, ții post, nu fumezi, nu bei alcool sau măcar cafea cu ceilalți, nu ești în pas cu moda, cu poftetele lumii, cu știrile scandaloase, nu râzi și nu aprobi când

ceilalți clevetesc, ba te mai văd că te duci și la Biserică sau iei apărarea creștinilor, preoților și lui Dumnezeu când sunt huliți, luați în răs și batjocoriți, riști să fii arătat cu degetul ca încuiat, bigot, nesociabil, luat peste picior și chiar batjocorit.

-Așa e, măi tătucule, se zice că la sfârșit cei mai mulți vor fi nebuni și dacă unul va fi înțelept, îl vor arăta cu degetul ca nebun. Păi nu zice Hristos că dacă pe El L-au prigonit, și cei ce-l urmează vor fi, la rândul lor, batjocoriți și vânați? Dar taina e că deși în lume e multă murdărie, te poți păstra în curăție, dacă ești cu Hristos, ca raza ce atinge toate și nu se murdărește de nimic.

Lasă să zică alții că ești nebun, dar silește-te să fii cât mai discret și să nu afișezi, să nu faci paradă că faci ceva, ci să fie așa, fără contraziceri cu ceilalți și fără să te aperi sau să răspunzi la rău, să fii ca un nebun, dar *un nebun pașnic*, în Hristos. Gata să sari în ajutor, prezent cu duhul la bucuriile și suferințele celor din jur. În timp, Dumnezeu lucrează, ochii se mai deschid. Noi vrem să facem revoluții peste noapte și suntem mereu dezamăgiți. Dar primul lucru e să fim cu Hristos, că numai așa nu ne clătinăm la fiecare adiere a ispitei.

-Părinte, mulți zic că se smintesc de preoții și de călugării nevrednici și nici nu mai vin la biserică. Cum să spun eu tainele inimii unui batjocoritor de cele sfinte, spun ei.

-Acum sunt vremurile când se zice că cei ce se sfințesc se vor sfinți și mai mult, iar cei ce își necinstesc chipul, se întăresc și mai mult în răul lor. *Apele se separă, lumea se cerne*, dar aici e marea taină, că Dumnezeu *așteaptă* până la sfârșit, și cei răi se pot întoarce în ultimul ceas, și astfel Dumnezeu nu e nedrept cum îl bănuiau lucrătorii din Evanghelie, că El măsoară râvna și dorul inimii, iar cei ce se întorc în ultimul ceas le au de

obicei foarte fierbinți, că îi întrec pe cei ce au suportat „arșița și căldura zilei”, care au întreținut acest dor și această râvnă dar așa, mai calduț.

Se zice chiar că Hristos l-a așteptat pe Cruce pe Iuda să se întoarcă, până în ultimul moment. Chiar când îl sărută Iuda ca să-l vândă evreilor, Hristos îi zice: *prietene*, de ce ai venit? Îi arată că dispoziția Lui nu s-a schimbat. Oare credința se zidește pe om sau pe Hristos? Temelia Bisericii e Hristos sau slujitorii Săi?

E adevărat, spun unii Părinți, că unii slujitori ai Domnului sunt „cuiere de haine negre”, că pare că nu mai au duhovnicie, dar credința noastră e în Hristos și tainele din biserică sunt lucrarea Duhului Sfânt, nu așa, o simplă reprezentatie, un show, cum vor să sugereze unii. De aceea astăzi numai cei ce zidesc pe Hristos nu se clatină și nu se smintesc, că ei caută *împărtășirea* cu Dumnezeu care lucrează peste și *prin* toate neputințele omenești.

Aici e mare taină, îți trebuie mai multă credință și smerenie să primești iertare și să te împărtășești din mâna unuia nevrednic, decât din mâna unuia recunoscut de toți ca sfânt. Iar unii slujitori chiar se prihănesc pe sine în ochii lumii ca să se ascundă de slava ei deșartă. Așa știi un preot care cerea în gura mare și chiar cu nerușinare bani de la cei pe care-i știa foarte bogați, știind că va fi clevetit și batjocorit ca iubitor de arginți, iar „în spate” se ruga și noaptea pentru mântuirea lor, și dacă primea ceva dădea totul la săraci sau la biserici și mănăstiri. Lumea îl disprețuia și îl vorbea de rău, dar el în taină se sfințea. De aceea, nu e bine să primești nici un gând de judecată, mai ales că preoții sunt judecați la

măsura darului lor. Aici nu e de joacă, tăticule, sunt taine mari, dumnezeiești!

-Dar dacă ți se cere prin ascultare să faci ceva împotriva conștiinței tale față de Dumnezeu, practic să păcătuiești, uneori chiar împotriva credinței Sfinților Părinți?

-Dacă e așa, să avem iertare, nu. Nu ne războim, nu urâm sau disprețuim pe nimeni și nu cădem în fanatisme, dar ne păzim cu sfințenie Chipul neprețuitei Moșteniri, până la jertfă. Că ascultare înseamnă să te smerești oricât de mult, să iei asupra ta tot păcatul, toată robia, dar nu și erezia, necredința, hula, că ascultarea *nu poate* cere ceea ce ne desparte de Dumnezeu. Chipul lui Dumnezeu este cea mai mare comoară a omului și cine-L falsifică sau Îl deformează, pierde totul. Ce va da omul în schimb pentru Chipul său? Nimic din lumea aceasta, de aceea sfinții mergeau până la moarte pentru păzirea acestui Chip, a drepte credințe.

-Părinte, o ispită a slujitorilor sau a celor mai „dăruiți” dintre creștini este să se poarte uneori ca și cum ar pretinde să fie ei slujii, iar nu ca și cum ar avea ei să slujească, cum le zice Hristos. De ce zic asta? Pentru că în urmărirea unui țel, fie și înalt, nu se apleacă să cunoască nevoile reale ale oamenilor, ci par a-și urmări neabătut planurile lor fără să fie receptivi la ce se întâmplă în jur, la bucuriile și suferințele ce-i înconjoară.

- Măi tăticule, aici e o problemă delicată, nu trebuie judecat superficial. Pe de o parte trebuie să-ți porți crucea, să ai grijă să slujești *tu* întâi. Dar uneori această aplecare spre bucuriile și suferințele lumii e înțeleasă de unii greșit, prea sentimental, că ajungi să trăiești în duhul lumii. Cum să fii receptiv și comunicativ și totuși să nu primești duhul lumii, iată marea problemă. De aceea, ca să discerni e importantă

tăcerea și neamestecarea față de duhul lumii. Trebuie respectat specificul și moștenirea fiecăruia, să-l iei pe fiecare, și pe tine însuși mai întâi de toate, așa cum este el, fără să-l privești prin părerile și pornirile tale de moment sau de temperament. Mulți caută și se grăbesc să ajute, dar fără luminarea de Sus mai mult îi împotmolesc pe ceilalți, ca niște orbi ce ajută pe orbi. Sau sunt trași și ei cu totul în afund de cei cărora le întind mâna. De aceea, să nu ne luăm după aparențe. Unii care par mai distanți și mai retrași se dovedesc mai apropiați și mai prompti în lucrurile și clipele cu adevărat importante, iar alții ce par mai afectuoși te lasă pe drum când ți-e mai greu. Cu o rugăciune curată înălțată către Hristos, sfinții au scos pe aproapele din iad. Important e să pui între tine și celălalt pe Hristos, că El e Calea de la inimă la inimă.

-Avva, unde să mai fugim, că acum și pe la mănăstirile retrase se aștern peste noapte drumuri asfaltate și năvălesc roiuri de mașini, de nu mai ai acea reculegere și pace pe care o simțeai într-un pelerinaj prin natură, slăvind în liniștea și taina ei pe Ziditorul. Duhul orașului tulburării și risipirii și supra-aglomerării năvălește în mănăstiri, Avva. Colțișoare de taină în care înflorea rugăciunea sunt acum asfaltate și ceea ce este mai rău, natura distrusă în tăvălugul civilizării.

-Măi, tăticule, așa sunt vremurile. Când ești încercuit din toate părțile, ce să faci? Ca și la război, nu poți decât să te predai. Dar aici e taina. Cui te predai, vrăjmașului sau lui Hristos? Că dacă te predai lui Hristos, câștigi biruința chiar când păreai fără scăpare, și o câștigi chiar fără luptă. Acuma se vede puterea duhovniciei, care pe care asimilează, când lumea năvălește cu duhul ei. E o presiune neîncetată ce încearcă să te asimileze, dar dacă tu îl ai neîncetat pe Hristos,

nu poți fi asimilat. Dacă vrăjmașul îți „fură” până și natura, rămâne icoana pe care nu poate să ți-o smulgă. Un sfânt zăvorât pusese la fereastra chiliei o icoană, ca să nu mai vadă nici măcar frumusețile naturii, ci numai frumusețea Icoanei, Chipul transfigurat de slava dumnezeiască. Putem pierde totul, numai pe Hristos să nu-L pierdem și în lumina Chipului Lui vom fi *vii*. Frumusețea Lui mântuitoare ce se află cu nevoită și jertfă să n-o înlocuim cu estetica confortului.

Cine nu privește lumea „prin ochii icoanei”, să nu îndrăznească să intre în biserica de taină a isihiei, spunea un Moș-Pustnic Iconar.

14 noiembrie 2001, filă de jurnal, Frăsinei

Părintele era mai bolnav decât ultima oară. „Măduva coace”, mi-a spus, când i-am mărturisit că am fost foarte bolnav în ultimul timp. „Tu ești ca și mine. Alimentația aceasta întârzie cât se poate de mult boala. Și tu și eu am avut multe daruri, dar vine un timp când numai smerenia și dragostea contează, pe ele trebuie să le lucrezi. Rostul suferinței este dumnezeiesc, ne pregătește de trecere, ne apropie de Hristos, ne descoperă prin aparenta lipsire de daruri cine suntem noi, cât de puțină iubire am întrupat. Și sfântul Grigorie Decapolitul a suferit mult! A fost bolnav de idropică și se zice că s-a umflat tot, nici fața nu i se mai cunoștea și a murit, apoi apa s-a eliminat și au rămas sfinte moaște. Ce mult au suferit sfinții!... Ce greu e să fii sfânt!... și

Sf. Vasile cel Mare a fost bolnav, cu stomacul. Eu am ajuns la 58 de ani, am trăit mai mult ca Sf. Vasile cel Mare”.

-Părinte, cum să mă lupt cu mânia?

-Cu mânia nu se stă de vorbă prea serios, ci nu se bagă în seamă. Uneori din seriozitatea exagerată apare mânia.

-Părinte, se iau uneori unii pe stradă de barba mea și își bat joc, cum să reacționez?

-Măi, tăticule, zâmbi Avva, și io, într-o zi, mergeam prin oraș și un om mi-a smuls fesul de pe cap, de era să mă ia la bătaie, și îmi spunea: „unul ca tine (călugăr) mi-a înșelat nevasta”. Astea nu trebuie băgate în seamă, trec.

-Mă lasă voința, încât ajung uneori să nu-mi fac canonul, ce să fac?

-Fiule, nu te îngrijora, toate acestea sunt omenești. Dar să știi de la mine, canonul e ceva, chiar mic, sau atât cât poți duce, pe care-l faci în fiecare zi, mort-copt. Nu-i bine să-ți iei canoane mari, pe care să nu poți să le faci.

-Avva, vă roagă A., să vă rugați pentru ea să o învețe Dumnezeu să zugrăvească icoane și să o facă tot restul vieții.

-Mă rog, mă rog, voi sunteți copiii mei!

-Avva, ați consultat un doctor?

-Da, măi tăticule, dar nu au ce face, e o problemă genetică, de moștenire. Mai mulți din familie au avut boala asta, e ereditară. Am visat de mai multe ori că îmi spunea cineva să dau mortul jos din pod. Ei, măi tăticule, e uneori o moștenire care cere să fie arsă prin suferință... Eu m-am rugat lui Dumnezeu să-mi păstreze mintea întreagă până la sfârșit, că în general boala asta afectează de obicei și mintea.

-Părinte, sunt deznădăjduit uneori de boală, că nu pot să mai fac nimic. Parcă am lanțuri la picioare.

-Măi tătucule, am avut amândoi multe daruri de la Dumnezeu. Acum să păzim smerenia, dragostea de Dumnezeu și aproapele. În fața bolii și morții rămân smerenia și iubirea, celelalte daruri se întorc la Dumnezeu.

-Dar, Avva, mă chinuie gândul că aș fi putut face mai mult!

-Să nu zici că ai fi putut face mai mult, Dumnezeu nu are nevoie de cine știe ce lucru extraordinar de la tine, darurile sunt ca să le lucrăm și să ne mântuim. Trebuie străduință și răbdare.

Schițe la un portret duhovnicesc - Considerații finale

Un ucenic spunea: „Doamne, e așa de greu și de rar să ai pe cineva care să vadă mișcările și nevoile tale lăuntrice și să-ți spună ce să faci, încât urmând cuvântul lui, să fii liniștit și să poți trece cu bine prin focul ispitelor. Dacă ar cerceta cineva, s-ar minuna pe cât de mulți i-a întors Avva la Domnul!

Nu numai că a trăit el duhovnicește, dar i-a condus și pe alții la înțelegerea și viața duhovnicească. Așa era Avva Ghelasie, vedea prin tine și îți dădea cuvânt. Dacă-l urmași, nu numai că treceai peste încercare, dar și, mult mai important, căpătași gustul și dorul creșterii duhovnicești.

Mulți te aruncă în confuzie, pentru că nu văd omul real din fața lor, iar cuvântul lor e abstract, fără putere, nu e rodul nevoițelor pentru despățimire, ci exprimă o trăire amestecată, nu tămăduiește rănile lăuntrice, pe care numai omul lui Dumnezeu le vede. Părintele nu mă lua cu teorii, nu

bâjbâia când spunea ceva, e minunat că îmi spunea ce să fac și aflam liniște chiar acolo, sub patrafir, de frământări și îndoieli.

Mă întorceam în lume cu un avânt înnoit, de care mă minunam și eu, iar lucrurile se schimbau în bine, puteam să fac față ispitelor, fără să fug de greu, ci dând piept cu el. Vedeam toate simplu, nu ca atunci când eram apăsător de îndoieli și patimi, și când vedeam lumea parcă dublu, sau chiar multiplu, de nu mai știam ce drum să aleg, pe unde s-o apuc, trăind ca un om hăituit”.

Foarte puțini sunt chirurgii duhovnicești, care fac operațiile delicate pe inima omului, și aceștia sunt cei care văd cele lăuntrice ale inimii, nu operează pe întuneric, la întâmplare, ci văd tainele inimii descoperite lor de Domnul, pentru că au inima curată și nu se smintesc, nu se înfricoșează, nici nu se mândresc, nici nu se umplu de slavă deșartă, ci se micșorează pururi pe sine ca să lucreze Hristos, caută numai să facă voia lui Dumnezeu.

Mulți cred că simplitatea duhovnicească e totuna cu necultivarea, dar nu este așa. Ea este peste cultivare și necultivare intelectuală, este cunoaștere duhovnicească, țelul comun și al celor cultivați, și al celor necultivați, cu inima spre Domnul. De aceea, cu toate că scrierile Părintelui par unora mai dense, ele au chipul cunoașterii și simplității duhovnicești și sunt o extrem de valoroasă contribuție pentru a face față asaltului sincretismelor și gnosticismelor actuale. Prin ele întrezărim ieșirea din captivitatea babilonică a teologiei, roabă scolasticismului, și recuperarea chipului iconic-liturgic și mărturisitor al Teologiei.

Este adevărat că Părintele Ghelasie nu a respins pe nimeni. El îi primea la spovedanie și îi asculta și pe cei rătăciți, le

respecta Chipul de Om, și acolo unde vedea că poate să intre direct, fără a amplifica prin starea de închidere și respingere a celuilalt răul, aducea musturarea și corecția. Când împietrirea sau problema era mai mare, tăcea și asculta pe celălalt și nu rupea dialogul, ci îl ruga să mai citească din scrierile Sfinților Părinți sau din cărțile Sfinției sale, rugându-l doar să revină. Arăta astfel că al lui Dumnezeu este a îndrepta, iar în cazurile mai grele numai postul și rugăciunea și răbdarea iubitoare lucrează, în taină, spre mântuirea aproapelui pierdut. Chiar dacă au putut fi și unii, dintre cei ce l-au vizitat pe Cuviosul, care nu au înțeles atitudinea Părintelui și au preluat deformat cele spuse și scrise de Avva, totuși, atrași prin rugăciunile Părintelui din Rugul aprins al iubirii Dumnezeiești, se întorceau în timp și se întorc, încet încet, pe măsura răspunsului lor la chemarea de iubire părintească, cu fața spre lumina lui Hristos și Trupul Său cel Sfânt. Părintele a fost vizitat și de mulți oameni cu o viziune tarată, amprentată de confuzii și închipuiri ocultiste. Pe cei care și-au deschis inimile i-a întors și încă îi întoarce în sânul Bisericii. Cuviosul are una dintre cele mai ample și la obiect abordări conceptuale pe care le cunosc împotriva sincretismului, panteismului, ocultismului, și în general tuturor viziunilor care se sprijină pe gândirea antică necreștină și îi preiau limitările și erorile.

În același timp, la spovedanie, Părintele Ghelasie nu era defel lax, avea canoane de temut pentru unii, nu îngăduia cu ușurătate împărtășirea, însă canonul sfinției sale era un dar neprețuit, pentru că aveai cu adevărat sentimentul că îți pune sufletul pentru tine, ca și cum ar face canonul împreună cu tine. Ți doreai canonul, chiar dacă ți se părea că nu puteai să-l faci, pentru că simțai participarea, rugăciunea Avvei ce te

umbrea, trăiai la măsura ta umilă o frântură din iubirea de fiu care face voia Tatălui. „Să facem și noi, tăticuțule, răspunsul nostru de fii!”.

Cuviosul Ghelasie a trăit ca preot și monah într-o mănăstire binecuvântată, Frăsinei, care este un focar de spiritualitate ortodoxă dintre cele mai însemnate, a viețuit și a adormit întru nevoința cea bună a evlaviei creștine, aducând și dăruind pe foarte mulți oameni lui Hristos.

A trăit și murit în rugăciune și pace, într-o cunoștință și închinare, ca un mădular sfințit și viu al Trupului lui Hristos. A întors la Hristos pe mulți răătăciți și lepădați, pentru că nu a căutat la fața omului, ci s-a aplecat spre celălalt, luându-l de acolo de unde este, din mocirla în care se zbate, ieșind în întâmpinarea lui, ascultându-i și chiar asumându-și ca pe o cruce durerile și neputințele aproapelui.

Părintele Ghelasie a semănat cu vreme și fără vreme în ucenici râvna participării la tainele bisericii și dorul liturghisirii personale a darului dumnezeiesc. Mare iubitor al monahismului și al slujbelor bisericesti, rugător, ascultător și statornic în toate cele ale vieții monahicești, sunt câteva dintre aprecierile făcute la adormirea sa de Starețul Neonil, care a spus în chip impresionant: el este Viu! În același spirit apreciativ, plin de sensibilitate duhovnicească a fost și cuvântul Preasfințitului Irineu.

Părintele Ghelasie fost un adevărat părinte și medic duhovnicesc, călăuzind pe mulți pe calea nevoinței în Hristos, și încurajând și pe mireni să intre în rugul aprins al trăirii creștine. Și dacă nu sunt monahi consacrați, să fie monahi în inimă, adică să-și închine de bunăvoie tot ceea ce fac, viața lor întregă lui Hristos. S-a pogorât la măsura fiecăruia și a iubit

pe toți cu aceeași iubire, ca și cum cel din fața lui ar fi fost singurul.

***

Una din marile sale griji duhovnicești era îndreptată spre nedespărțirea noastră de Trupul Sobornicesc al Bisericii Ortodoxe. De aceea, avea mereu grijă ca toate cele duhovnicești să fie făcute cu ascultare și în taină, pentru a nu crea prin lucrarea vrăjmașului dezbinare și separare între frați. Porunca ucenicilor să nu caute la fața omului, că toți sunt icoane vii ale lui Hristos, și să nu intre în grupuri cu tratament preferențial al membrilor, care riscă atât de des să manifeste atitudini schismatice. Sfătuia la singurătatea cu Hristos, care paradoxal apropie negrăit inimile prin Însuși Prezența lui Hristos Mijlocitorul. Așa încât fiecare întâlnire cu aproapele devine dar dumnezeiesc. Spunea că dacă va fi cumva „prigonit”, să nu fie urmat. La fel, dacă va fi greșit cu ceva, să nu fie în nici un chip urmat. Inima să fie ațintită pururi la Hristos. Nu admitea sentimentalismele în relația cu aproapele. Suntem la Hotarul Veșniciei și e nevoie să trăim mai direct responsabilitatea acestei Treceri ce ni se deschide la fiecare pas. Nimeni nu trebuie disprețuit, nimeni nu e de lepădat pentru Hristos. Avva își punea cu adevărat sufletul pentru izbăvirea și recuperarea aproapelui din cele mai disperate și fără ieșire situații. Scrierile lui au acest aspect de scoatere la lumină a dramaticelor războiri și zbateri ale omului căzut și de recuperare a lui prin regăsirea orientării spre Arhechipul Dumnezeiesc și asumarea unei Rânduiei de Nevoință Duhovnicească.

Este uimitor cum toți ucenicii nu au simțit după adormirea Părintelui regret și întristare, ci liniște și bucuria

fermă a încredințării că au un mijlocitor la Domnul. Și prezența vie, lăuntrică, în inimă, a iubirii părintești a Cuviosului, veghind asupra-le. Părintele Ghelasie era un om de o uriașă sensibilitate duhovnicească, și nu voia să facă pe nimeni să sufere la trecerea lui, iar rugăciunea sa a fost ascultată de Domnul.

Se tot vorbește că trebuie să scrii ca să înțeleagă toată lumea. Oare trăirea creștină este facilă, mai ales în contextul avalanșei informaționale de azi? Dacă în trecut, majoritatea erau oameni simpli, cu un limbaj corespunzător, acum, cu toate canalele informaționale, pretutindeni prezente, majoritatea nu mai sunt oameni simpli, cum se pretinde, ci au asimilat, mai mult sau mai puțin, limbajul vremii. Majoritatea prezintă o aplecare intelectuală, lucrul este o realitate față de care, indiferent de valorizarea ei, nu putem pur și simplu închide ochii. Omul de astăzi nu mai face nimic dacă nu este ajutat cât de puțin să înțeleagă, dacă nu este motivat și de cunoaștere, și mai ales de o relație dialogală de care însetează.

De aceea, eforturile Părintelui de a stabili un dialog al teologiei cu filosofia, știința și arta actuală, sunt punți de legătură la nivelul limbajului prin care teologia și viața duhovnicească se conectează vieții actuale, se revarsă în lume, fără a-și pierde cu nimic specificul, ci printr-o păzire atentă a specificului creștin mergând pe firul argumentațiilor și descoperind locurile de ruptură, identificările forțate și tarele gândirii spiritualiste necreștine și scolastice.

Misiunea apostolească a Bisericii cuprinde dialogul cu lumea și asumarea spre transfigurare a limbajului vremii, nu în opoziție cu limbajul filocalic, ci în transpunere-actualizare permanentă a chipului filocalic pe materialul limbajului

actual. Părintele sublinia că actualizarea nu înseamnă evoluție sau progres, ca în sensul logicii structuraliste-spiritualiste, ci transpunere iconică a modelului filocalic în specificul actual și personal. De aceea, recomanda revenirea asiduă la erminiile sfinte ale Scripturii și Tradiției, la care se raportează toate zugrăvirile și transpunerile.

Compararea până opunerea exclusivistă a unor Părinți duhovnicești, la care asistăm uneori, este regretabilă, căci fiecare Părinte are darul de la Dumnezeu să se adreseze unui anume segment, care are o anumite receptivitate la forma de exprimare respectivă. Or misiunea apostolească a Bisericii cere pogorârea până la inima tuturor, iar aceasta nu se poate împlini printr-un singur duhovnic. Este o pretenție nerealistă a spune că scrii pentru toți, că unii duhovnici sunt înțeleși de toți. Mulți nu au afinități cu un anumit stil și de aceea ce pare facil unora, îi respinge pe alții. Nu este bine să se neglijeze importanța unității în diversitate, sobornicitatea Bisericii. Nu avem nevoie să păzim litera, ci duhul, Chipul închinării creștine.

Mai mult, Părintele are o contribuție dintre cele mai importante în teologia mistică ortodoxă. Scrierile sale evidențiază o crucială transpunere a tradiției teologico-mistice ortodoxe, întru actualizarea ei și întoarcerea de la teologia scolastică la teologia biblic-patristică. Iar reazemul fundamental, evanghelic, chiar dacă mai rar explicitat, al acesteia nu este în fapt logica dialectică, ci logica iconică - mărturisitoare a venirii lui Hristos în trup și a Chipului dumnezeiesc, logica personalistă a zugrăvirii reperelor unei experiențe duhovnicești.

Părintele a cunoscut și a pus în lumină faptul că resacralizarea limbajului, a gesturilor și a hranei, raportarea duhovnicească la detaliile obișnuite, adeseori disprețuite și ignorate ale vieții de zi cu zi este cheia Reorientării omului către Chipul viețuirii Duhovnicești, cheia renașterii la Comunicabilitatea Duhovnicească, cheia unei înțelegeri vii, recuperatoare a relației cu aproapele și lumea. Prin tot ce a făcut, Părintele Ghelasie a aruncat punți și scări de rugăciune și înțelegere spre recuperarea cât mai multor oameni pentru Hristos.

Sinteza sa Teologico-mistică a spiritualității biblice și Patristice în transpunerea tradiției carpatine este crucială. Este de amplasă și pătrunderea duhovnicească a Sf. Maxim Mărturisorul și Sf. Grigorie Palama. Unii n-au înțeles că Părintele, după cum însuși afirmă, n-a adus nimic nou, ci a scos în lumină Chipul Duhovniciei Tradiționale. Transpunerea pe care a făcut-o descoperă străluciri ale tainei dumnezeiești de mare importanță pentru lumea actuală.

Prin accentele grafice și plasticitatea redării, Părintele dă impresia uneori că forțează limbajul să exprime vederea duhovnicească. Limbajul sfinției sale are un caracter mistagogic, și nicidecum gnostic, e uimitor cum cei ce l-au contestat nu au remarcat această diferență elementară pentru un teolog. Înțelegerea lui necesită într-adevăr o inițiere (dar oare ce anume din viața duhovnicească nu necesită o inițiere?), o familiarizare cu niște corespondențe mistagogice ce prelungesc și transpun pe unele binecunoscute în terminologia patristică, de exemplu de la Sf. Maxim Mărturisorul și Sf. Grigorie Palama.

Aceste transpuneri se înțeleg în urma parcurgerii răbdătoare a textelor, în care ideile revin și mesajul se întregește, înțelesurile se luminează treptat ca la zugrăvirea unei icoane, descoperind nu un sistem ideatic închis, ci zugrăvind tainic Chipul lui Hristos prin care limbajul se conectează vieții. Ele ne descoperă că Părintele este un teolog iconar, și anume în cel mai autentic duh biblic-patristic și în actualitatea „secolului imaginilor”.

Creștinismul răsăritean, cu toate că s-a ajutat în exprimarea ethosului său prin categoriile filosofiei grecești, nu poate fi cuprins de ele, căci caracterul accentuat structuralist-spiritualist al logicii antice reprezintă o insuficiență, depășită de Părinți prin recurgerea constantă la antinomii. Teologia este mai întâi de toate o zugrăvire de icoană a experienței sfinților cu Dumnezeu, trăite și pipăite cu simțurile lor duhovnicești și înduhovnicite. Și apoi o reproducere-zugrăvire a creștinilor evlavioși, în specificul personal, după erminiile-prototipurile sfinților văzători de Dumnezeu.

Referitor la grafie, se evidențiază, în sensul aceleiași schimbări de paradigmă de la logica structuralist-spiritualistă la logica iconic-liturgică, accentul mutat de la idee pe cuvânt ca temelie a limbajului. Este cunoscută greutatea pe care o pune Scriptura și Tradiția patristică pe cuvânt. Cuvântul duhovnicesc are conlucrătoare puterea harului. De aceea, el dă viață, nu este o simplă cărămidă impersonală într-un sistem ideatic. De fapt, ca o imagine plastică, cuvântul naște ideea care îl întrupează, arăta Avva, arătând importanța cuvântului,

ca purtător de logos și icoană verbală a Cuvântului. Tocmai această importanță acordată de Scriptură și Sfinții Părinți cuvântului a ferit teologia răsăriteană de ideologizarea accentuată în apusul dominat de raționalism. Căci pentru ca cuvântul să aibă putere, nu este suficientă justificarea printr-o ideologie a discursului, ci întruparea personală, prin viața duhovnicească, a logosului dumnezeiesc din acel cuvânt.

Referindu-ne apoi la accentuările grafice - cuvinte care sunt scrise sau încep cu litere mari, sau sunt scrise cu litere italice, îngroșări, sublinieri, ghilimele, trebuie să spunem că toate acestea exprimă niște accentuări-personalizări ale cuvântului scris la mașină, uniformizat al zilelor noastre, pe care Heidegger îl numește „bătut”, exprimând un „spirit al mecanicității” generat și amplificat de o exacerbare a tehnostiinței și consumismului proprie timpului nostru.

Ele sunt opriri-atrageri ale atenției, ca mintea să nu gliseze pe idei ca pe o formulă, ci să se aplece pe cuvânt, să nu-l preia automat, mecanic, ci să se deschidă unei înțelegeri duhovnicești, să pășească în taina lui, nu raționalizând, ci liturghisind cuvântul. Sunt și alte cazuri de Sfinți Părinți care au avut o scriere cu caractere speciale, mă refer la scrisul de mână, mai personalizat, unde posibilitatea accentelor este mult mai vie, dar Părintele a vrut să „personalizeze”, așa cum a putut și considerat de cuviință, forma cuvintelor scrise la mașină. Se cunoaște uriașa importanță a accentelor și modulărilor cuvântului vorbit. Părintele Ghelasie a încercat în limitele posibilului să transmită și cuvântului tipărit un caracter iconic, o anume transpunere de oralitate care să exprime mai cu evidență un limbaj personal. Sunt greu de stabilit niște „canoane” ale unui asemenea scris, că nu se vrea

o înscriere în niște formule, ci o transpunere a oralității cuvântului, dar, în genere, cuvintele scrise cu toate literele mari, ca de exemplu DUMNEZEU, TREIME, TATĂL, FIUL, SFÂNTUL DUH, PĂRINTE, ÎMPĂRTĂȘIRE, BOTEZ, TAINĂ, CHIP, LUMINĂ etc. atrag atenția asupra sfințeniei direct dumnezeiești, logosului dumnezeiesc din cuvânt, iar cele scrise cu prima literă mare, Om, Pustnic, Suflet, Trup, Duhovnic, Ucenic, Pâine, Înduhovnicire, Binecuvântare etc , asupra sacralității de creație din cuvânt, iconicității de creație. Cuvintele scrise cu ghilimele atenționează asupra unei deplasări de sens față de ceea ce pare înțeles de la sine - cuvântul în înțelesul obișnuit, adesea tocit printr-o folosire formulistă. Cuvintele scrise italic precum *Binecuvântare*, *Rugăciune*, *Ritual*, *Ființial* solicită o aplecare a atenției spre ritualicul cuvântului, care are o dinamică în sine, dată de împletirea rațiunilor dumnezeiești cu rațiunile de creație. Sublinierile unor expresii atrag atenția asupra caracterului cuvântului de foc arzător, o înțelegere a însăși ideii-expresiei lingvistice ca unitate-cuvânt, mărgăritar peste care nu se poate trece cu ușurință, nu se poate manipula ustensil fără o deformare și sărăcire a vieții, ci cere o oprire spre a primi împărtășirea cuvântului, o ieșire din logica lumească, o împlinire, și o trecere pascală în taina cuvântului. Boldările sunt accentuări în plus, prin care se pune în lumină caracterul cuvântului de cheie a limbajului. Cine pășește în taina cuvântului cu închinare față de Cuvântul Întrupat, are acces la taina limbajului, spunea Avva.

***

-Pomeniți-ne, Părinte!

-Cum să nu, fiule. Pomeniți-mă și voi în rugăciunile voastre.

La Trecerea Hotarului de Taină

În carul de foc al iubirii

În carul de foc al iubirii,
sub acoperământul Preacuratei
ai suit, Avva, la viața de Sus
cu adâncă închinare,
cu țărâna smereniei,
cu tăria neclintită
a voii purtate de Duhul.
Aruncă-mi veșmântul
de isihie, Părinte,
să pot trece
îmbrăcat în Hristos
marea vieții acesteia
mult zbuciumate
de vânturi vrăjmașe,
să-ți fiu cu adevărat
fiu, dar de mulțumire
către Tatăl

În ultima săptămână dinaintea adormirii Cuviosului, am fost la Avva de două ori, cu patru și respectiv două zile înaintea Trecerii.

Pe 28 iunie am ajuns la Sfânta Mănăstire, cu dorul de a-l vedea pe Avva, care mă sunase, în chip excepțional (nu a făcut-o decât o singură dată), și îmi spusese să trec pe la dânsul. Am auzit că și altor ucenici le-a zis, își simțea sfârșitul și voia să ne dea ultimele sfaturi, să ne lase în rânduială.

Ușa chiliei era deschisă, Cuviosul avea nevoie de aer. Respira greu. S-a bucurat mult că m-a văzut. Deși era vizibil că se simte foarte rău, mai întâi de toate a vrut să știe ce mai fac. Într-adevăr, aveam o problemă de viață, iar Sfinția sa mi-a dat un sfat crucial pentru viața mea, sfatul ce m-a liniștit ca de fiecare dată. Mai mult, mi-a rânduit ce să fac după trecerea Sa, mi-a dat sfaturi pentru rânduiala duhovnicească de o viață, m-a așezat, cum s-ar spune, într-o rânduială în care să cresc Chipul de fiu. Vorbea greu, cu întreruperi, din pricina respirației.

Abia după ce s-a ocupat de viața mea, am putut să-l întreb cu îngrijorare ce simte. Avva simțea înțepături, împunsături în inimă. Mi-a spus că s-ar putea să aibă o fibrilație. Eu i-am spus că fibrilația e ceva foarte grav, și că poate că nu este fibrilație. Avva mi-a răspuns cu smerenie că dacă ajută Domnul, o să fie bine, să nu mă îngrijorez. I-am spus ca un neghiob, fiind evident că Avva nu se mai putea mișca, să facă și niște mișcare, să nu se anchilozeze. Mi-a spus cu multă gingășie că face, cum să nu, să stau liniștit. M-a rugat să-i aduc de la București un medicament. Când m-a binecuvântat, am simțit o mare iubire părintească ce se revărsa asupra mea și îmi umplea inima.

Am simțit cu sfâșiere că este într-un Prag de Trecere din viața aceasta. Bineînțeles că în nici un chip nu mă împăcam cu ideea. Avva nu voia cu nici un chip să ne vadă suferind pentru el, își ascundea cu mare tărie de caracter suferința. Voia doar să ne bucure inima și să ne ajute să aflăm și noi drumul închinării neclintite către Dumnezeu. Ieșind, am rugat pe Părintele Valerian să mă anunțe dacă Avva va fi să treacă la Domnul, dar Părintele Valerian mi-a spus că a interzis ucenicilor să anunțe lumea la adormirea sa. „Vor veni aceia pe care-i va aduce Maica Domnului”, a spus Avva.

La întoarcerea în București am contactat un ulcer corneean. Eram disperat că nu mă pot întoarce imediat la Frăsinei. M-am rugat cu lacrimi la Domnul și la Maica Domnului și la Sf. Calinic, ocrotitorul vieții mele și al tuturor drumurilor mele la Frăsinei, să mă facă bine să pot merge, pentru rugăciunile Părintelui meu. Rana a evoluat spre bine neașteptat de repede și deși nu se închisese am pornit cu disperare după două zile, pe 30 iunie, să-i duc Părintelui medicamentele solicitate. Între timp am consultat și în București niște doctori și mi-au confirmat despre medicamente, că sunt indicate la respectivele simptome. N-am mai ținut cont că rana mea încă neînchisă se putea infecta, nu vedeam în fața ochilor decât: Frăsinei! Și într-adevăr, mila Domnului, rana s-a închis uluitor de repede față de alte dăți.

Când am ajuns, Părintele era epuizat de boală. S-a bucurat, mi-a spus că e puțin mai bine. Mi-a spus ultimele sfaturi despre ce să fac după trecerea sa. Să merg înainte cu nădejde la Dumnezeu și Maica Domnului, și să las în voia Domnului viața mea, să nu mă mai îngrijorez de ziua de

mâine. Să termin ce am început, fără să-mi fac planuri dinainte despre ce voi mai face după aceea. Voi primi de la Domnul încredințare într-un fel. M-a binecuvântat și m-a trimis la slujbă. Iarăși am simțit că din uriașa slăbiciune se revărsa o mare dragoste părintească, care avea în ea ceva negrăit, mai presus de orice înțelegere și peste fire, ca și împreună cu Însăși dragostea Sfintei Treimi. Nu pot reda acele momente, în care mi-aș fi dorit să rămân o veșnicie și aș fi simțit o imensă bucurie să trec și eu la Domnul cu Părintele.

Dimineața am revenit. Părintele părea că doarme, dar era epuizat. Nu a deschis ochii, ci a ridicat doar ușor mânuța dreaptă și a trecut-o ușor peste capul meu, binecuvântând plecarea mea. M-am simțit iarăși plin de pace, deși în inima mea chipul despărțirii celei vremelnice se imprimase ca o cruce de neînălțurat.

Am primit un telefon pe 2 iulie de la un ucenic anunțat de fratele Părintelui. Avva urma să fie îngropat în grabă, la cererea sa, ca să fie o înmormântare călugărească, simplă, discretă, nu cu multă lume, agitație și tam tam. Am anunțat și eu pe care am putut și ziua următoare am plecat spre Mănăstirea dragă. Am ajuns puțin înainte de prânz. Trupul Avvei era depus într-o cămăruță, cu icoana Sf. Calinic zugrăvită de Dânsul veghind asupra-i. Se citea la Psaltire. Am primit un negrăit dar: am fost invitat de un Părinte și am citit și eu îndelung, în tăcere, din Psaltire, până ce au luat trupul Părintelui. Cuvintele curgeau și mi se lipeau de inimă ca un pârâiaș răcoritor.

A urmat slujba în biserică. Cuvântul de despărțire impresionant al Starețului Avva Neonil, ca o icoană în care erau zugrăvite ascultarea, smerenia, iubirea Avvei, dragostea

lui de monahism și de slujbele Bisericii, statornicia lui impresionantă, grija duhovnicească de Părinte, toate ducând la concluzia firească: El este acum viu! A urmat zugrăvirea plină de sensibilitate duhovnicească a Preasfințitului Irineu, provenit din aceeași Mănăstire, numită și Athosul românesc prin rânduiala și viața duhovnicească deosebită de aici, vegheate tainic de Maica Domnului și Sf. Calinic.

Toți cei prezenți trăiau pacea și bucuria că au un ocrotitor în ceruri. Nu se simțea tristețea grea a morții, ci doar dorul viu al regăsirii întru lumina și bucuria Domnului. Prezența Avvei intrase în dimensiunea lăuntrică a ucenicilor. Parcă toți se rugau asemeni lui Elisei: Avva, dă-mi și mie, celui nevrednic, din duhul tău și din moștenirea ta duhovnicească, să pot purta chipul de fiu și să-L slăvesc pe Dumnezeu pururi. Treci asupra noastră, a ucenicilor, o fărâcă din dragostea de Părinte, ca să ne învățăm și noi, asemeni ție, de dumnezeiescul dor. Nu ne lăsa orfani, ci veghează asupra noastră dintru slava Domnului.

**„O, Avva al meu, Avva al meu,
chiar și nevrednic cum sunt,
în Veșnicie te voi cinsti
ca pe Părintele ce m-a făcut
Dăruire lui DUMNEZEU!”**

(rostire a Preacuviosului Ghelasie către Preacuviosul Arsenie Praja Pustnicul, Duhovnicul Sfinției sale).

În loc de Epilog

Îmi amintesc de o minune săvârșită de Avva Teofil Brașoveanu, un alt Cuvios Părinte. Era în închisoare, prigonit pe nedrept, suferind ca un nebun în Hristos toată scârba. Și acolo era un temnicer bolnav sufletește, care-i îngrozea pe mulți cu asupririle lui zilnice, încercând să le modifice conștiința. Le zicea: „eu sunt antihrist, de aici nu mai scăpați”. Dar Avva îi răspundea mereu: „Nu, nu, tu ești Hristos!”. Temnicerul se înfuria și îl prigonea și mai tare, ca să-i demonstreze cât de rău și fără scrupule este. „Nu vezi că sunt antihrist?” Dar Avva răbda toate în tăcere și îi răspundea iarăși cu blândețe: „Nu, nu, tu nu ești antihrist, tu ești Hristos”. Într-un sfârșit, după un timp de încrâncenată prigonire, temnicerul vine la Avva și-i zice: „M-ai biruit cu dragostea ta”. Satana fusese alungat și inima prigonitorului deschisă de razele blândeii stăruințe a Iubirii: „Iată, Eu stau la ușă și bat” ...

Acatistul Sfinților Duhovnici și Ucenici

După obișnuitul început...

Condac 1:

Ce vă vom numi pe voi, sfinților duhovnici și ucenici, căci ca într-o Icoană de mult preț ați zugrăvit cu viața iubirea dintre Tatăl Ceresc și Fiul Dumnezeiesc, în împreună învățarea dragostei de Duh Preasfânt. Pentru aceasta, vă aducem acum înaintea smeritului nostru prinos de închinare și cu mulțumire cântăm: *Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!*

Icos 1:

Nu este odihnă în lume decât în icoana iubirii Fiului, inima întru care Însuși Tatăl Ceresc își odihnește binecuvântarea și Preasfântul Duh bate cu negrăit suspin, chipul prin care Dumnezeu și creația se întâlnesc și se unesc în Împărăția de Sus.

Bucurați-vă, inimi preaiubitoare

Bucurați-vă, inimi în dăruire

Bucurați-vă, inimi ce bat în odihnă

Bucurați-vă, inimi trecute prin focul Legii

Bucurați-vă, inimi ajunse în hotarul Iubirii

Bucurați-vă, chipuri ale nașterii de sus

Bucurați-vă, legătură veșnică a dragostei

Bucurați-vă, pâini ale smereniei

Bucurați-vă, foc ceresc al credinței

Bucurați-vă, voiri împreunate în Hristos

Bucurați-vă, lepădare de sine unul pentru celălalt

Bucurați-vă, împreună pătimire pe Crucea Iubirii

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 2:

Nici groapa păcatului, nici prăpastia morții de la hotarul veșniciei nu pot înghiți legătura de inimă dintre Părinte și Fiii duhovnicești, că poartă cu sine pururi icoana lui Hristos, în taina cântării de: *Aliluia!*

Icos 2:

Ascultarea de Voia dumnezeiască prin ascultarea de Părinți se naște în inimă, și întru ea crește floarea străină a Iubirii ce biruie toată frica.

Bucură-te, ascultare, țărâna nașterii duhovnicești

Bucură-te, ascultare, peste care Duhul suflă Viața veșnică
Bucură-te, ascultare, dincolo de care e numai Iubirea
Bucură-te, ascultare, dar închinat prefacerii de Sus
Bucură-te, iubire de părinte ce bați în inimile fiilor
Bucură-te, dăruire de fiu ce împlinești iubirea de părinte
Bucură-te, cuvânt de părinte, pâine cerească în inima de fiu
Bucură-te, urmare de fiu, înmulțirea pâinilor Cuvântului
Bucură-te, călăuzire părintească în tainele Duhului
Bucură-te, dor de fiu, gătire a căii Domnului
Bucură-te, binecuvântare părintească, taina credinței
Bucură-te, credință de fiu, taina împlinirii cuvântului
Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei
Treimi!

Condac 3:

Cum să afli ce înseamnă a iubi pe Dumnezeu din toată ființa decât numai prin ascultarea de fiu ce se dăruiește pe sine și primește de la Părintele său haina de duh a Iubirii? Așa, chiar prin multe poticniri și căderi trecând, duhovnicii și ucenicii se curățesc neîncetat prin dorul iubirii de Dumnezeu peste toate, cântând:
Alilulia!

Icos 3:

Nimic nu poate despărți pe cei înrudiți prin dragostea lui Hristos. Așa, fiii duhovnicești aduc prinos ascultarea și Părinții binecuvântează, iar Duhul Sfânt pecetluiește darul cu chipul iubirii lui Hristos, chipul odihnei în lumina Tatălui Dumnezeuiesc.

Bucurați-vă, icoane ale iubirii dumnezeiești
Bucurați-vă, liturghisire a vocii lui Dumnezeu
Bucurați-vă, slujire a iubirii Sfintei Treimi
Bucurați-vă, iubire nebună ce lepezi toate ale tale
Bucurați-vă, iubire ce dezbraci hainele vocii pătimășe

Bucurați-vă, inimi căzute la picioarele lui Hristos
Bucurați-vă, candelă nestinse ale Isihiei
Bucurați-vă, îmbrățișare de taină în icoana veșniciei
Bucurați-vă, veghe de Părinte și închinare de fiu
Bucurați-vă, Inimi umbrite de Duhul cel Preasfânt
Bucurați-vă, altare ale sălășluirii Sfintei Treimi
Bucurați-vă, împreună pășire în rugul iubirii dumnezeiești
Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei
Treimi!

Condac 4:

Fericiți cei ce nasc fii duhovnicești și viața își pun pentru sufletul celor născuți, ca să nu se piardă niciunul dintre cei dăruți lor de Dumnezeu, ci să biruiască în inimile lor dragostea lui Hristos. Fericiți și fiii care bucură inimile părinților și cheamă prin ascultarea și credința lor descoperirea către duhovnici a voii de Sus, ca împreună întru bucuria Domnului să intre și întru desfătarea cântării de: *Aliluia!*

Icos 4:

Cine poate spune taina nașterii duhovnicești, că încapă voia dumnezeiască cea necuprinsă, Iubirea ce toate una a fi binevoiește.

Bucurați-vă, liturghisire a rodului din pomul Vieții
Bucurați-vă, împărtășire de rodul ascultării Fiului
Bucurați-vă, împărtășire de chipul iubirii Tatălui
Bucurați-vă, creștere la vederea față către față a Veșniciei
Bucurați-vă, unire nedespărțită
Bucurați-vă, zidire întemeiată pe Hristos
Bucurați-vă, mădulare însuflețite de același Duh
Bucurați-vă, slujire a celui alt ca lui Hristos

Bucurați-vă, împreună creștere la măsura sfințeniei
Bucurați-vă, iubire întreolaltă, scară către Cer
Bucurați-vă, iubire în Hristos, ce scoți din iad
Bucurați-vă, iubire ce te reverși peste toată făptura
Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei
Treimi!

Condac 5:

Cine poate să risipească toate cursele vrăjmașului și să învie din împietrirea și învârtoșarea inimii pe cei preamici ucenici, decât cel ce i-a sfărâmat cursele prin ascultarea desăvârșită de Tatăl Dumnezeuiesc? Așa duhovnicul poartă chipul Tatălui, iar ucenicul chipul Fiului, și împreună, în umbrirea dragostei Preasfântului Duh, nu încetează a cânta: *Aliluia!*

Icos 5:

Amară e robia patimilor și numai la Dumnezeu e putința Izbăvirii. Dar taina ieșirii din iad trece prin inima de părinte și se împlinește prin ascultarea de fiu, în icoana iubirii duhovnicești.

Bucurați-vă, chipuri ale Iubirii sobornicești
Bucurați-vă, verigi ale Legământului celui Nou
Bucurați-vă, unire a celor de Sus cu cele de jos
Bucurați-vă, unire a voilor despărțite prin păcat
Bucurați-vă, unire ce oprești dezbinarea căderii
Bucurați-vă, vedere a celuilalt prin taina Chipului lui Hristos
Bucurați-vă, Icoane de pururea închinare
Bucurați-vă, răstignire a voii pe Crucea Iubirii
Bucurați-vă, înviere întru odihna Voii dumnezeiești
Bucurați-vă, smerenie ce nu cauți ale tale
Bucurați-vă, smerenie, bucurie de a sluji ca un preamic
tuturor

Bucurați-vă, primire și dăruire de sine lui Dumnezeu din toată ființa

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 6:

Nu este decât o singură origine, iubirea Tatălui Dumnezeu, și un singur chip al iubirii, nașterea Fiului Dumnezeiesc și o unică odihnă-împlinire a iubirii: purcederea Duhului Preasfânt, taină care și în icoana iubirii de creație se zugrăvește. Căci iubirea părintelui duhovnicesc naște în ucenici chipul Fiului și izvorăște totodată pacea-împlinirea dumnezeiescului Duh, în cântarea de: *Alilulia!*

Icos 6:

Lanțul iubirii duhovnicești este lanțul purtării în Hristos a Crucii lumii și aceasta este moștenirea cea mai de preț a unui duhovnic către ucenicii săi, râvna ca în icoana Iubirii pe toți cei risipiți prin păcat să-i adune.

Bucurați-vă, liturghie a prefacerii duhovnicești

Bucurați-vă, pogorâre cu Hristos la iadul neputințelor

Bucurați-vă, dar și înălțare cu El la Cerul nepătimirii

Bucurați-vă, bună mireasmă a lui Hristos

Bucurați-vă, legământ al aflării oii pierdute

Bucurați-vă, răstignire de sine pentru învierea iubirii

Bucurați-vă, aflare a căii celei necăjite spre Viață

Bucurați-vă, îndulcire doar de Chipul Iubirii

Bucurați-vă, privire așintită în Cartea Vieții

Bucurați-vă, privire de fiu prin lumina cuvântului părintesc

Bucurați-vă, privire de părinte prin lumina ascultării de fiu

Bucurați-vă, semănare a Iubirii în țarina lumii

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 7:

Mare și înfricoșată este taina inimii de creștin, taina stării la hotarul Veșniciei, care prin închinarea de fiu și binecuvântarea părintească se primește și de Duhul cel Preasfânt se pecetluiește, în cântarea de: *Aliluia!*

Icos 7:

Chiar de trec părinții duhovnicești hotarul acestei lumi, chipul lor nu se șterge, că rămâne pecetluit în fiii lor sfinți, și așa mai tare strălucește.

Bucurați-vă, cufundare a firii în slava iubirii dumnezeiești

Bucurați-vă, vedere făcută mahramă a Cuvântului

Bucurați-vă, mișcare nemișcată de patimi spre Cel necuprins

Bucurați-vă, rug nestins al conștiinței

Bucurați-vă, odihnă în rugă și metanie

Bucurați-vă, lacrimi topite în roua milostivirii de Sus

Bucurați-vă, înziurare a nopții patimilor

Bucurați-vă, biruire prin Hristos a hotarelor firii

Bucurați-vă, brațe întinse spre Cer

Bucurați-vă, brațe întinse spre ridicarea celor căzuți

Bucurați-vă, îngenunchere pe piatra Cuvântului

Bucurați-vă, inimi aduse pe altarul Iubirii

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 8:

Grea încercare e trecerea părinților la cele veșnice, că acum se vede cât ai crescut chipul de Fiu și câtă iubire de Părinte ai acumulat, și câtă moștenire de Duh ai primit spre purtarea Crucii,

taină prin care părinții și fiii sfinți unii întru alții rămân, în cântarea de: *Aliluia!*

Icos 8:

Chiar de norii îndoielii și neliniștii învăluie pe fiii rămași în lume, de ating cu evlavie coasta cuvântului și semnele iubirii de părinte întipărite în inima lor, află credința izvorătoare de har. Și pe Hristos Însuși prin chipul părintelui aflând, cu bucurie strigă:

„Domnul meu și Dumnezeu meu!”

Bucurați-vă, dezgropare a comorii din țarină

Bucurați-vă, aflare a drahmei celei pierdute

Bucurați-vă, găsire a mărgăritarului cel de mult preț

Bucurați-vă, lepădare a voii slăbănoage

Bucurați-vă, aruncare a ei în scaldătoarea Iubirii

Bucurați-vă, aflare a voinii duhovnicești

Bucurați-vă, ieșire din încercuirea păcatului

Bucurați-vă, ieșire în aerul tare al Veșniciei

Bucurați-vă, acoperire a goliciunii neiubirii

Bucurați-vă, deprindere de a vedea prin credință

Bucurați-vă, vedere a aproapelui în icoana Iubirii

Bucurați-vă, naștere în lume a duhului mântuirii

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 9:

Ca niște pești fără de glas sunt ritorii cei mult vorbitori în fața tainei celei mari, a inimii care în tăcerea ascultării naște în lume Cuvântul dumnezeiesc, prin care minunile credinței se înfăptuiesc și înnoit se aude cântarea de: *Aliluia!*

Icos 9:

Tot mai înșelătoare și amarnice sunt cursele vrăjmașului, tot mai aprigă războirea păcatului, dar harul lui Dumnezeu în slăbiciune se desăvârșește și așa plinește toată omeneasca neputință în inimile făcute altare duhovnicești.

Bucurați-vă, îmbrățișare a sărăciei cu duhul

Bucurați-vă, aflare a nebuniei înțelepte

Bucurați-vă, răbdare de Cruce iubitoare

Bucurați-vă, milostivire de rugă izvorătoare

Bucurați-vă, viață omorătoare de patimi

Bucurați-vă, strigăt cu stăruință după iertare

Bucurați-vă, învăpăiere de dorul lui Hristos

Bucurați-vă, dorire ce copleșești cugetul lumesc

Bucurați-vă, taina aflării Chipului Dumnezeiesc

Bucurați-vă, taina pecetlirii inimii cu Chipul Iubirii

Bucurați-vă, iubire, taina veșnicei nepăcătuirii

Bucurați-vă, răsărit al Luminii neînserate

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 10:

Dacă pe Hristos lumea L-a urât și prigonit, că Iubirea arde păcatul și arsura ei se face suferință de nerăbdat, tot așa și cei ce-L urmează, părinți și fii duhovnicești, primesc a patimi de bunăvoie pentru dragostea Lui. Dar tocmai neclintirea iubirii în fața disprețului lumii e taina prin care puținul aluat dospește toată frământătura și Chipul înfierii dumnezeiești în lume mai departe rodește, în cântarea de: *Aliluia!*

Icos 10:

De la Părinte la fii trece haina iubirii dumnezeiești prin care goliciunea păcatului se acoperă și așa, prin binecuvântarea

părintească și ascultarea de fiu, pâinea Iubirii în lume se înmulțește, hrănind mulțimile flămânde de mântuire.

Bucurați-vă, ascultare întru care ia chip Hristos

Bucurați-vă, ascultare ce omori omul cel vechi

Bucurați-vă, pământ udat de norul cel duhovnicesc

Bucurați-vă, mutare a deprinderii în slujirea lui Dumnezeu

Bucurați-vă, oprire a îndulcirii cu păcatul

Bucurați-vă, căutare a Feței Domnului

Bucurați-vă, umblare în hotarele nepăcătuirii

Bucurați-vă, voire ce moare și învie în Hristos

Bucurați-vă, bărbăție a voinței închinată

Bucurați-vă, primire a înțelegerii de Sus

Bucurați-vă, junghiere a patimilor

Bucurați-vă, închinare a fireștilor puteri lui Dumnezeu

Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei Treimi!

Condac 11:

Mare e taina legăturii între Părinți și fiii duhovnicești, că nici păcatul, nici moartea nu o poate rupe, încât și iadul se cutremură și scuipe afară pe cei ce poartă în inimă icoana acestei iubiri și cu umilință cântă: *Aliluia!*

Icos 11:

Cu iubire de Dumnezeu peste toate, duhovnicii sfinți primesc poruncă de Sus a junghia voia fiilor cea încurcată în cugetele și simțirile pătimașe ale lumii. Iar așa războirea păcatului în inimile ucenicilor se oprește, și la hotarul cel mare al împărțășirii sunt conduși, unde doar cu închinare așteaptă primirea Tainei Dumnezeiești.

Bucurați-vă, taina alipirii la Trupul lui Hristos

Bucurați-vă, veștejire a patimilor prin înfrânare

Bucurați-vă, uscare a păcatului în văpaia dorului duhovnicesc
Bucurați-vă, dor curățitor, întru care virtuțile înfloresc
Bucurați-vă, dor mai adânc decât iadul deznădejzii
Bucurați-vă, dor mai înalt decât culmile înțelegerii
Bucurați-vă, dor înlăcrimat după vederea duhovnicească
Bucurați-vă, dor înveșmântat în duhul smereniei
Bucurați-vă, întâmpinare a lui Hristos în inimă
Bucurați-vă, intrare în bucuria Părintelui ce Însuși ne
întâmpină
Bucurați-vă, închinare, deschidere a ușii Veșniciei
Bucurați-vă, pășire în pământul sfânt al voii dumnezeiești
Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, întru slava Sfintei
Treimi!

Condac 12:

O, ce bucurie să te naști ca fiul unui părinte duhovnicesc, și
ce fericire să-ți vezi fiii împliniți în lumina Iubirii peste fire, în
pacea cântării de: *Aliluia!*

Icos 12:

Dar, o, taină, chiar și peste vremi, sămânța duhovnicească a
sfinților părinți naște fii sfinți, că cei mutați la Domnul ascultă
rugăciunile noastre și sunt pururi cu noi în Hristos, până la
sfârșitul veacurilor.

Bucurați-vă, întristare prefăcută în bucurie
Bucurați-vă, foc al mărturisirii ce arzi pleava păcatelor
Bucurați-vă, osândire a legii păcatului prin Cruce
Bucurați-vă, vieți strâmtorate de nevoințe
Bucurați-vă, trupuri înmiresmate de har
Bucurați-vă, minți ajunse la lărgimea Duhului
Bucurați-vă, inimi ce bat în veșnicia Iubirii
Bucurați-vă, tresăltare a bucuriei duhovnicești

Bucurați-vă, împlinire a cuvântului viu și lucrător
Bucurați-vă, sfinți părinți și fii, roduri din Pomul Vieții
Bucurați-vă, icoane ale iubirii împlinite
Bucurați-vă, lumini de rai în lumea deznădăduită
Bucurați-vă, mutare cu duhul la cele veșnice
Bucurați-vă, chipuri ale iubirii împlinite, într-o slava Sfintei
Treimi!

Condac 13:

O, sfinților părinți și fii duhovnicești, chiar de v-ați și mutat de la noi într-o neînserată slavă, noi tot mai aproape vă simțim, *grabnic* ajutători și sfătuitoari într-o necazurile și neputințele ce ne copleșesc. Iar sfintele voastre icoane și moaște, mormintele și locurile de închinare guri de rai ni se fac, spre care alergăm cu închinare și dor sfânt, ca prin rugăciunile voastre acoperiți fiind, să ne naștem și noi la cele de Sus. Fiți dar pururi cu noi, cei preamici, călăuzindu-ne spre hotarul înfierii dumnezeiești, ca împreună cu voi să cântăm cu mare glas: *Aliluia!* (de trei ori).

Apoi, Icos 1 și Condac 1.

Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,
miluiește-mă pe mine păcătosul!
Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi!

Rugăciunea unui ucenic pentru Părintele său duhovnic

Doamne Dumnezeule, tu știi neputința și slăbiciunile firii omenești, primește dar rugăciunea smeritului tău rob, nevrednic a mă numi ucenic al Părintelui meu, pentru cel ce prin milostivirea Ta mi-a dat viață, m-a ridicat din noroiul patimilor și m-a sprijinit la tot pasul, purtându-mi crucea și povățuindu-mă pe cărările Vieții după cuvântul tău. Străină îmi e adevărata strălucire a Cuvântului Tău, Milostive, pe care numai cei cu inima curată o pot vedea revărsându-se înfrumusețat din Preacuratul tău Chip. Știu că slab și lipsit de îndrăznire e cuvântul meu, dar Te rog, pentru dragostea pe care Însuți o sădești în inimile Părinților și fiilor duhovnicești, îndură-te și *miluiește* pe Părintele meu, iertându-i prin mijlocirea Sfinților tăi toată greșeala și revarsă peste el milele Tale cele bogate. Tu știi blândețea și nevoințele lui, luptele și dorul lui către cele dumnezeiești, nu-Ți sunt ascunse rugăciunile și râvna cu care neîncetat căuta să-și acopere copiii de toată asupra celui potrivit, ca o cloșcă puii săi, sub aripile dragostei și smereniei părintești. Nu lăsa întru întunericul morții deznădăjduitul meu suflet și degrabă miluiește pe Părintele meu, iar pe mine, neputinciosul, ajută-mă cu Harul Tău să-mi port crucea de fiu pentru mântuirea tuturor celor ce apasă pe umerii Părintelui meu, așa cum și el și-a purtat crucea destinului de mântuire pentru nașterea și creșterea fiilor săi întru dragostea Ta.

Să nu ne despartă pe noi în tunericul morții, Doamne, Doamne, ci prin *marea Ta milostivire* fă să fim una, uniți prin Tine și întru Tine prin legătura dragostei, nedespărțiți de Tine, *Preasfântă Treime*, Dumnezeul nostru, în veci. Amin.

Cuprins:

Cuvânt introductiv.....	p. 5
Aduceri aminte la adormirea Preacuviosului Ghelasie Isihastul	p. 9
Avva și ucenicul - cuvântul viu și lucrător. Despre practica isihastă și rugăciunea închinării minții în inimă.....	p. 22
Despre viața de familie.....	p. 49
Despre preoție și monahism.....	p. 63
Teologie și Viață. Despre mistica iconică și comunicabilitatea duhovnicească.....	p. 79
Despre liturghisirea isihastă, chipul rodirii Liturghisirii Euharistice a Bisericii - „Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele...”	p. 103
Omul și natura.....	p. 109
Despre iubirea părintească și rugăciunea pentru vrăjmași.....	p. 114
Despre ispitele și încercările actuale și ale vremilor din urmă.....	p. 118
Fragment din însemnările unor ucenici din lume.....	p. 126
File de dialoguri.....	p.129
Din corespondența cu o uceniță- zugrav Iconar.....	p.132
Fragment din convorbirile cu un ucenic teolog.....	p. 136
În căutarea unei așezări duhovnicești în lume, filă de jurnal-corespondență a unui ucenic iconar	p.144
Mici sfaturi.....	p.149
Despre probleme ale vieții contemporane.....	p.150
14 noiembrie 2001, filă de jurnal.....	p.160
Schițe la un portret duhovnicesc - considerații finale.....	p.162
La trecerea hotarului de taină	p.173
În loc de epilog.....	p. 177
Acatistul sfinților Duhovnici și Ucenici.....	p. 178
Rugăciune pentru Părintele Duhovnic.....	p. 190
Cuprins.....	p.191

Editura Platytera își propune să invite și să stimuleze spre o participare cât mai vie și cuprinzătoare la renașterea și dezvoltarea creatoare a Culturii Duhului, despre care ne vorbește Părintele Rafail Noica. Căci conștiința prezenței lui Dumnezeu și lucrarea dreptslăvitoare în unire cu voia dumnezeiască cheamă în lume Harul ce transfigurează și poartă spre desăvârșire toate aspectele vieții: religios, moral, social, cultural, științific, educativ și comunicațional. Nimic nu rămâne în afara luminii dumnezeiești, decât păcatul.

Așteptăm din partea cititorilor propuneri, reacții și sugestii, rugându-i să ne ierte pentru eventualele scăderi și greșeli și să ne pomenească pe noi, cei preamici, înaintea lui Dumnezeu.

De asemeni, **oferim cititorilor posibilitatea** primirii de cărți prin poștă, cu plata ramburs la primirea cărților, taxele poștale fiind suportate de editura noastră.

Adresa de contact: editura_platytera@yahoo.com

TEL. 021 6474702, 0726 496751

La aceeași editură, au mai apărut:

Piatra scrisă, Florin Caragiu

Rugi sub candelă, Ieroschimonah Silvestru Florescu, Mănăstirea Frăsinei.

Mângâieri duhovnicești, Ieromonah Ilarion de Sarov

Acatistul izbăvirii celor chinuți de îndreptățirea de sine și a celor ce doresc eliberarea de patimi- Sfânta Cuvioasă Muceniță Tomaida

Semn Minunat, Uimitoarele descoperiri de la Kareea Thermei, Photios N. Kontoglou

Înstrăinarea Ethosului Creștin, Părintele Philotheos Pharos

Imne-Acatist ale Sfinților Isihaști și Mărturisitori, diortosite sub îndrumarea Ierom. Ghelasie Gheorghe

Părintele Ghelasie de la Frăsinei, Iconarul Iubirii Dumnezeiești, volum omagial.